

Kuiskauksia vuoren sisältä kestävän tulevaisuuden toivossa

Italialaisen Damanhurin Temples of Humankind -temppelien virtuaalikierroksen sisältämä
ekokriittinen sanoma

Saana Niemi

Pro gradu -tutkielma

Uskontotiede

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Lokakuu 2024

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Tutkinto-ohjelman nimi, oppiaine: Kulttuurien tutkimuksen tutkinto-ohjelma, uskontotiede

Tekijä: Saana Niemi

Tutkielman otsikko: Kuiskauksia vuoren sisältä kestävän tulevaisuuden toivossa: Italialaisen Damanhurin Temples of Humankind -temppelien virtuaalikerroksen sisältämä ekokriittinen sanoma

Ohjaaja: yliopistonlehtori Matti Kamppinen

Sivumäärät: 73 sivua + 3 liitesivua

Päivämäärä: 31.10.2024

Tämä pro gradu -tutkimus tarkastelee italialaisen henkisen ekoyhteisö Damanhurin vuorensisäisiä Temples of Humankind -temppeleitä yhteisön laatiman ja internetissä myymän virtuaalikerroksen avulla. Tutkimuksen aineisto koostuu virtuaalikerroksella kuudesta eri tempelialisista sekä virtuaalikerroksen aloittavasta alkuhuoneesta esitetystä materiaalista, johon kuuluu kuvia ja tekstinpätkiä. Lisäksi virtuaalikerroksella vierailijan on mahdollista liikkua melkein vapaasti temppeleissä ja tarkastella niitä läheltä ja kaukaa.

Aineistoa tarkastelen teoriaohjaavan sisällönanalyysin ja lähiluvun metodein. Ohjaavana teoriana tutkimuksessa toimii ekokriittinen teoria. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaista ekokriittistä sanomaa yhteisön laatimasta virtuaalikerroksesta on mahdollista löytää ja miten sitä sanomaa virtuaalikerroksen vierailijalle pyritään välittämään. Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ovat ekokritiikki, ekokylät ja -yhteisöt, new age -henkisyys sekä virtuaalinen ja henkinen turismi.

Tutkimuksen tarkoituksena on valottaa Suomessa suhteellisen tuntematonta Damanhur-yhteisöä sekä heidän rakentamiensa vuorensisäisten temppelien koristelussa ja sanomassa ilmenevää ekokritiikkiä. Yhteisö ottaa omalla käytännön esimerkillään kantaa nykyaikaisen yhteiskunnan kulutuskulttuurin kuormittavuuteen ympäristöä ja luontoa kohtaan.

Aineistosta nousi esille viisi toistuvaa teemaa, joiden avulla aineistoa analysoin ja vastaan tutkimuskysymyksiin: 1) tribuutit ja kunnianosoitukset luonnolle, 2) ihminen osana luontoa, 3) kritiikki ihmisen toimintaa kohtaan, 4) haave harmonisesta yhteiselosta luonnon kanssa sekä 5) luontoon, ympäristöön ja universumiin vaikuttamiseen pyrkiminen. Osa virtuaalikerroksella esitetystä luontoon liittyvästä materiaalista sopii samanaikaisesti useaan eri kategoriaan, joten samoja piirteitä voi tulkita myös eri teemojen läpi.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että virtuaalikerrokselta on mahdollista löytää runsaasti ekokritiikkiä luontoviittauksista. Damanhurin yhteisöllä on vahva kunnioitus luontoa kohtaan, mikä tulee ilmi huolellisesti toteutetuissa luontokuvauksissa temppelien taiteessa sekä pyrkimyksenä löytää ja ylläpitää harmoniaa luonnon ja ihmisen välillä. Yhteisö myös pyrkii vaikuttamaan luontoon, ympäristöön ja universumiin temppeleissä tehtyjen rituaalien avulla, jotka pohjautuvat yhteisön maailmankatsomukseen synkreettisistä linjoista, jotka ovat Maata kiertäviä energiaa kuljettavia virtoja. Niitä hyödyntämällä yhteisö kokee voivansa tehdä paljon hyvää maapallon ja koko universumin hyväksi.

Asiasanat: ekokritiikki, New age -liike, henkisyys, ekoyhteisöt, temppelit, virtuaaliympäristö, rituaalit

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimusaihe ja lähtökohdat	2
1.2	Aiempi tutkimus	4
1.3	Yleistietoa Damanhurista	8
1.3.1	Oberto Airaudi – Falco Tarassaco	11
1.3.2	Temples of Humankind – Ihmiskunnan temppelit	14
1.3.3	Damanhur eri konteksteissa	16
1.4	Eettiset kysymykset ja tutkijan positio	16
1.4.1	Damanhuria koskeva kritiikki	16
1.4.2	Tutkijan position reflektointia	19
1.5	Ekokriittinen teoria	20
1.6	Muita keskeisiä käsitteitä	23
1.6.1	Ekokylä ja -yhteisö	23
1.6.2	New age -henkisyys ja New Religious Movements	24
1.6.3	Virtuaalinen ja henkinen turismi	25
2	Aineisto ja menetelmät	29
2.1	Teoriaohjaava sisällönanalyysi	30
2.2	Lähiluku	31
3	Aineiston analyysi ja tulkinta	33
3.1	Virtuaalikerroksen sisältö	33
3.1.1	Alkuhuone	34
3.1.2	Voiton sali (Hall of Victory)	35
3.1.3	Maan sali (Hall of Earth)	36
3.1.4	Metallien sali (Hall of Metals)	37
3.1.5	Veden sali (Hall of Water)	38
3.1.6	Sfäärien sali (Hall of Spheres)	39
3.1.7	Peilien sali (Hall of Mirrors)	40
3.2	Tribuutit ja kunnianosoitukset luonnolle	41
3.3	Haave harmonisesta yhteiselosta luonnon ja ihmisten kesken	44
3.4	Ihminen osana luontoa	48
3.5	Kritiikki ihmisen toimintaa kohtaan	51

3.6	Pyrkimys vaikuttaa luontoon, ympäristöön ja universumiin	53
4	Yhteenveto ja loppupäätelmät	61
4.1	Tutkimuskysymyksiin vastaaminen	62
4.2	Jatkotutkimusmahdollisuudet	69
	Lähteet	71
	Liitteet	74

1 Johdanto

Pohjois-Italiassa sijaitseva Valchiusella näyttää päällisin puolin tavanomaiselta, idylliseltä italialaiselta vuoristokylältä suojaansa kätkevältä laaksoilta. Maisemaa kuvittavat kohoilevat vuoret sekä niiden lomassa mutkittelevat kapeat tiet. Ensinäkemältä ei arvaisikaan yhden laakson vuorista kätkevän sisälleen useita toinen toistaan koristeellisempia temppeleitä.

Damanhur on new age -henkisen yhteisön muodostama ekokyläksi tulkittava federaatio. Paikka on saanut nimensä Pohjois-Egyptissä sijaitsevan samannimisen kaupungin mukaan, jossa sijaitsee Horus-jumalalle omistettu temppeli (Zoccatelli 2016, 147; Palmisano & Pannofino 2023, 3). Damanhur on maailman isoimpia ekoyhteisöjä Skotlantilaisen Findhornin ohella ja sen on perustanut vuonna 1979 paranormaaleihin aiheisiin perehtynyt maalaustaiteilija Oberto Airaudi (Gilli & Palmisano 2021, 700). Laajan jäsenmääränsä lisäksi Damanhur on erityinen yhteisö sen vuoksi, että vuonna 1992 yhteisön jäsenten paljastui rakentaneen Italian viranomaisilta salassa laajan ja kompleksisen vuorensisäisen temppeliverkoston nimeltä *Temples of Humankind*.

Temppelit koostuvat eri teemoille ja elementeille omistetuista temppelisaleista. Kukin niistä on harkitusti ja näyttävästi koristeltu omaa teemaansa mukailleen. Salien teemat on suunnattu ihmisyyteen ja ihmiskuntaan liittyviin syviin kysymyksiin. Salit sisältävät koristelua ja merkityksiä liittyen luontoon, Maata ympäröivän universumin energioihin sekä ihmisen rooliin kaiken olemassa olevan keskellä.

Damanhur harjoittaa henkistä turismia ottamalla mielellään vastaan vierailijoita, jotka ovat kiinnostuneita yhteisön toiminnasta sekä tempeleistä. Yhteisö on tehnyt monia kattavia internetsivuja, joilla se kertoo muun muassa toiminnastaan, maailmankuvastaan, projekteistaan, tapahtumistaan ja kursseistaan. Tempeleistä kiinnostuneita ohjataan varaamaan vierailuaika yhteisöön tai vaihtoehtoisesti tutustumaan tempeleihin virtuaalikerroksen kautta. (Damanhurin viralliset nettisivut.)

Damanhurin jäsenet uskovat ihmiskunnan kohtaavan sukupuuton saastuttamisen, totalitarismin ja yleisesti epäterveellisen elämäntavan myötä. Yhteisön jäsenet pyrkivät asettamaan esimerkin katastrofin välttämiseksi noudattamalla valtavirrasta poikkeavaa elämäntapaa pienessä ja omavaraisessa ekologisessa kylässään. Damanhur on kuitenkin enemmän kuin ekologinen yhteisö: siellä uskotaan, että pelastuakseen maailma tarvitsee myös voimakkaiden esoteeristen rituaalien kautta tuotettua energiaa. (Zoccatelli 2016, 149.)

1.1 Tutkimusaihe ja lähtökohdat

Tässä tutkimuksessa tutkin Damanhurin yhteisön rakentamia *Temples of Humankind* -temppeleitä sekä niiden välittämää sanomaa yhteisön internetissä myymän virtuaalikierroksen sisältämän materiaalin avulla. Käytän tutkimuksessa tempeleistä suomenkielistä käännöstä Ihmiskunnan temppelit tekstin sujuvoittamiseksi. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, onko temppelien sanomasta tulkittavissa ja löydettävissä ekokritiikkiä ja jos on, niin miten se näyttäytyy tempeleissä vieraileville turisteille, joita ei ole initioitu yhteisön toimintaan. Esittelen myöhemmissä luvuissa Damanhurin maagisesoteerista taustaa tarkemmin, joka näkyy yhteisön sisäisessä tiedossa. Yhteisön ilmentämä maagisesoteerisuus ei välttämättä avaudu ulkopuoliselle vierailijalle, jota ei ole perehdytetty yhteisön keskenään jakamiin henkisiin uskomuksiin ja tarinoihin.

Erytisesti tutkimus on kiinnostunut selvittämään, miten virtuaalikierroksella esitettyjen temppelien sanomassa nähdään ihminen ja luonto suhteessa toisiinsa. Ekoyhteisöksi määritellyn yhteisön maailmankuvassa yhdistyvät ihmisen paikka ja vastuu osana luontoa ja koko universumin järjestystä. Luontosuhdetta pyritään ylläpitämään yhteisössä ekologisesti kestävien elämäntapojen avulla ja universumin järjestystä puolestaan yhteisössä tehtyjen rituaalien avulla.

Aineistona tutkimuksessa toimii Damanhurin yhteisön jäsenten suunnittelema ja tarjoama internetistä ostettava virtuaalinen vierailukierros. Kierros sisältää kuva-, ääni- ja videomateriaalia kuudesta salista, tietoa salien vierailijoille välittämästä viestistä sekä temppelien mytologiaan liittyviä tekstinpätkiä. Virtuaalikierroksen sisältämää materiaalia tarkastelen ja analysoin ekokriittisen teorian kautta teoriaohjaavan analyysin ja lähiluvun avulla.

Damanhurin ilmentämät henkiset ja maagisesoteeriset ulottuvuudet yhteisön jakamissa tarinoissa ja suorittamissa rituaaleissa tekevät tutkimuksesta jo itsessään uskontotieteellisen. Tutkimuskohde yhdistelee myös monia teemoja henkisyiden, yhteisötutkimuksen ja virtuaalimatkailun kentiltä. Yhteisö määrittelee itsensä kansainväliseksi henkisyiden tutkijoiden yhteisöksi, joka pyrkii venyttämään havaitsemisen rajoja mahdollistaakseen tehokkaan henkilökohtaisen kasvun yksilöille sekä tuomaan galaktista ymmärrystä ihmisten yhteyteen universumiin (Damanhurin viralliset nettisivut).

Kun tutkimuksessa puhutaan Damanhurista, sillä viitataan Italian Piedmonten Damanhuriin, eikä muihin etäkohteisiin, joita sijaitsee sekä Euroopassa että sen ulkopuolella (Gilli & Palmisano 2021, 700). Ihmiskunnan temppelit sijaitsevat Piedmontessa ja se on myös Damanhurin federaation alkuperäinen keskus. Piedmontessa toimii Damanhurin pääkaupunki Damjl ja yhteisön perustaja Oberto Airaudi asui siellä.

Damanhuria käsitellään tutkimuksessa new age -henkisenä ekoyhteisönä, vaikka Airaudi on kieltänyt yhteisön olevan uusi uskonnollinen liike (*new religious movement*), johon new age -henkiset yhteisöt usein luetaan (Zoccatelli 2016, 147; Chryssides 2012, 109). Henkisyys perustavanlaatuisena lähtökohtana yhteisön toiminnalle tulee silti ilmi Airaudin omien mielenkiinnon kohteiden kautta, yhteisön omissa ulostuloissa, sen toiminnassa sekä melkein jokaisessa yhteisöä koskevassa tutkimuslähteessä. Näitä avaan myöhemmissä tutkimuksen luvuissa.

Damanhur on järjestäytynyt yhteisö, jolla on oma konstituutionsa, lippu ja valuutta *credito* (Gilli & Palmisano 2021, 700). Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan keskitytä Damanhurin byrokraattiseen tai taloudelliseen toimintaan, eikä ekologisiin tai asumiseen liittyviin käytännön ratkaisuihin, vaikka ne toimivat tutkimusta taustoittavina tekijöinä. Tutkimuksen tarkoitus on analysoida, millaista ekokriittistä sanomaa Damanhurin yhteisö pyrkii virtuaalikierroksen kautta Ihmiskunnan temppelisiin ja yhteisöön tutustuvalla vierailijalle välittämään. Tarkempina tutkimuskysymyksinä toimivat seuraavat kysymykset:

1. Miten luonto ja ympäristö esitetään Ihmiskunnan temppelien virtuaalikierroksen materiaalissa?
2. Miten ihmisen ja luonnon välinen suhde esitetään virtuaalikierroksen materiaalissa?
3. Millaisia merkityksiä luonnolle ja ympäristölle materiaalissa annetaan?

Materiaalilla tarkoitetaan tässä kontekstissa kaikkea virtuaalikierroksella esitettyä: temppelien seinämaalauksia, veistoksia, koristeita sekä virtuaalikokemusta täydentäviä äänimaisemia ja tekstejä. Se on monipuolista ja sisältää tietoa eri kanavien kautta välitettynä. Materiaalin moninaisuudesta huolimatta se on kokonaisuus, jossa eri komponentit täydentävät toisiaan.

Tutkimuskysymykset sisältävät yhteisiä aineksia, mutta tarkastelevat virtuaalikierroksen materiaalia eri näkökulmista. Ensimmäisen kysymyksen avulla on tarkoitus selvittää, millä

tavoin luontoa ja ympäristöä esitetään virtuaalikerroksen materiaalissa. Tutkimuskysymys on perustavanlaatuisen yleiskatsaus yhteisön luontosuhteeseen sekä siihen, miten yhteisö näkee luonnon ja ympäristön. Tutkimuskysymykseen sisältyy myös määrittely siitä, mitä pidetään luontona ja ympäristönä: yhteisö ulottaa ihmisen toimintapiirin jopa universaaliseksi, jolloin myös ympäristön raja on laaja.

Toinen tutkimuskysymys tarkastelee ihmisen ja luonnon välisen suhteen esittämistä. Tämä kysymys kuuluu ekokritiikin ydinkysymyksiin. Sen avulla tarkastelen, sisältyykö Damanhurin yhteisön luontosuhteeseen jonkinlaisia valta-asetelmia, joissa ihmisen nähdään olevan luonnon yläpuolella tai luonto ihmisen.

Kolmas tutkimuskysymys keskittyy luonnolle ja ympäristölle annettuihin merkityksiin. Luonto, ympäristö, elämän pyhyys ja solidaarisuus ovat yhteisön nimeämiä merkittäviä arvoja, joten on luultavaa, että myös tempeleissä tämä näkökulma on nähtävissä ja sitä pyritään välittämään eteenpäin. (Damanhur Welcome Center – About us & Damanhurin viralliset nettisivut.) Kysymykseen sisältyy myös henkistä ekologiaa, eli millaisia pyhiä kokemuksia Damanhurin yhteisö liittyy henkisyyden raameissa luonnon, ympäristön ja ihmisen jakamaan suhteeseen. Yhteisön jakamissa ajatuksissa ja maailmankuvassa pyhyyskokemuksia liitetään ihmisyyteen ja luontoon sekä näiden kahden väliseen vuorovaikutukseen, jolloin henkinen ekologia on yhteisön tapa tuottaa ja perustella ekokritiikkiä.

Temppelit ja yhteisö liittyvät toisiinsa tiiviisti temppelien ollessa myös yhteisön jäsenten yhteinen projekti ja visioiden toteutuksen tulos. Temppelien taiteessa yksilöiden oma taiteellisuus on päässyt esille yhteisen vision raameissa. Perustaja Oberto Airaudi on ollut alkuperäinen visionääri temppelien suhteen, mutta etenkin hänen kuolemansa jälkeen vastuu temppelien säilyttämisestä ja muokkaamisesta on yhteisön jäsenillä.

1.2 Aiempi tutkimus

Tämän tutkimuksen kannalta oleellinen aikaisempi tutkimus liittyy Damanhurin yhteisöön sekä Ihmiskunnan tempeleihin. Tutkimuksen sisältämiin teemoihin kuuluu myös ekokylät ja -yhteisöt sekä ekokriittinen teoria, jonka läpi aineistoani tarkastelen. Muut tutkimukseen liittyvät käsitteet, kuten henkinen ekologia, taide ja turismi – erityisesti henkinen virtuaaliturismi – sisältyvät osittain jo mainittuihin käsitteisiin tai toimivat enemmän taustoittavina käsitteinä. Henkinen ekologia toimii emic-käsitteenä ekoyhteisön ja ekokritiikin sisällä.

Damanhuria käsitteleviä kirjallisia lähteitä löytyy etenkin muihin ekoyhteisöihin verrattuna paljon. Kirjallisissa lähteissä on aiheellista pyrkiä selvittämään kirjoittajan oma henkilökohtainen suhde yhteisöön, sillä se voi vaikuttaa kirjoittajan asennoitumiseen yhteisöä kohtaan ja siten myös kirjoituksen sisältöön ja sävyyn. Joissain tapauksissa selvityksen tekeminen on haastavaa, sillä kirjoittajien henkilökohtaisia suhteita ei avata eksplisiittisesti jokaisessa lähteessä. Osa arvioinnista tapahtuu rivien välistä tulkitsemalla ja arvioimalla kirjoittajan kriittisyyttä, objektiivisuutta tai puolestaan puolueellisuutta Damanhuria kohtaan.

Yhteisön jäsen Esperide Ananas ja yhteisön toiminnassa mukana ollut sosiologi PierLuigi Zocatelli ovat kirjoittaneet osittain sisäpiiristä saamansa kokemuksen perusteella sekä temppeleistä että Oberto Airaudista. Etenkin Ananaksesta näkee hänen tiiviin yhteytensä yhteisöön, sillä hän käyttää damanhurilaista nimeään kirjoittajanimenä. Koen molempien kirjoitusten palvelevan tätä tutkimusta, sillä niissä esitetyt ajatukset valottavat temppelihin ja niiden sisältämään sanomaan liitettyjä merkityksiä Airaudin ja yhteisön jäsenten antamina. Tämä antaa välineitä tulkita temppelien sanomaa niin kuin Airaudi ja yhteisön jäsenet ovat tarkoittaneet.

Esperide Ananas on koonnut monen kirjoittajan yhteisenä tuotoksena kirjan *Damanhur: Temples of Humankind* (2006), jossa esitellään seikkaperäisesti jokainen kirjan ilmestymisen aikaan olemassa ollut temppelisali sekä niiden merkityksiä Airaudin tekemän runouden säestämänä. Tämä kirja valottaa yhteisön suhdetta temppelihin ja antaa siten tutkimuksen kannalta arvokasta tietoa. Ananas on laatinut yhdessä toisen yhteisön jäsenen Stambecco Pescon (joka käyttää myös kirjoittajanimenään damanhurilaista nimeään) kanssa matkaoppaan *The Traveler's Guide to Damanhur: The Amazing Northern Italian Eco-Society* (2009), jossa yhteisöstä kiinnostuneille avataan kattavasti Damanhurin historiaa, temppeleitä, juhlallisuuksia sekä käytännön matkavinkkejä vierailun varaamisen ja saapumisen suhteen.

PierLuigi Zocatelli on kirjoittanut Airaudin taiteellisesta merkityksestä Damanhurin yhteisölle artikkelissaan *"All the Heavens in your Hands", Oberto Airaudi and the Art of Damanhur* (2016). Artikkelissaan Zocatelli tutkii, millaisia uskonnollisia ja maagisia voimia Airaudin tekemiin maalauksiin liitetään. Niihin liittyy olennaisesti Airaudin oma kehittämä taiteenlaji *selfisyys*, joka on vahvasti läsnä myös temppelien dekoratiivisuudessa. Zocatelli avaa artikkelissaan laajasti Airaudin taiteellisen ilmaisun taustalla olevia tekijöitä, kuten esoteerisuutta ja rituaaleja. Hän käsittelee myös sitä, miten Airaudin maalauksia pidetään taideteoksien lisäksi uskonnollisina artefakteina, joiden päätarkoitus on tuottaa yhteistyössä

katsojiensa ja Damanhurin yhteisön kanssa voimakkaita energioita, jotka toimivat koko planeetan hyväksi. Artikkelit tarjoaa hyödyllisiä työkaluja aineiston analyysissä.

Jo Esperide Ananaksen *Temples of Humankind* -kirjan esipuheessa löytyy painavia kannanottoja: henkisyysperheeseen perehtynyt taiteilija Alex Grey kirjoittaa kuinka ihmiskunta on itsetuhoisessa syöksykierteessä hyökätessään ympäristöä vastaan, tuhotessaan monia lajeja, osallistuessaan loputtomiin sotiin ja tehdessään väkivaltaa uskonnon ja politiikan nimissä. Greyn mukaan aikaisemmissa kulttuureissa on ollut taiteilijoiden ja lääkitsijöiden¹ tehtävä luoda parantavia ja sielun paljastavia ympäristöjä, jotka synnyttävät henkisiä elämiä niille, joita ”kirkkauden pyörteet vetävät puoleensa”. (Ananas 2006, VII.) Tämä esipuhe ihmisten luontosuhteesta tukee sitä, miten Ihmiskunnan temppelien taiteen sanomaa on perusteltua tutkia ekokritiikin käsitteen avulla.

Yhteisön jäsenten kirjoittamat aineistot avaavat yhteisön sisäisiä näkemyksiä ja pyrkimyksiä, joten näen ne hyödyllisinä tälle tutkimukselle avaamaan yhteisön sisäistä mielenmaisemaa. Niiden tarkastelemisessa on kuitenkin pidettävä mielessä kirjoittajan henkilökohtainen suhde yhteisöön ja otettava sen huomioon objektiivisessa analysoimisessa. Damanhurin yhteisö on vahvasti ulospäinsuuntautunut ja jakaa mielellään ajatuksiaan yhteisön ulkopuolelle, joten on myös hyvä pohtia kuinka paljon taustalla voi vaikuttaa pyrkimys lisätä yhteisön puoleensavetävyyttä ulkopuolisten silmiin ja ”myydä” joitain ajatuksia.

Stefania Palmisanon ja Nicola Pannofinon toimittama kirja *Damanhur: An Esoteric Community Open to the World* (2022) lienee tuoreimpia ja laajimpia syväkatsauksia Damanhurin yhteisöön, ja olenkin tukeutunut siihen paljon tutkimukseni taustatiedon kartuttamisessa. Palmisano ja Pannofino ovat molemmat Torinon yliopiston kulttuurintutkimuksen laitokselta, jossa Palmisano toimii uskontososialogian lehtorina ja Pannofino tutkijatohtorina. Heidän toimittamassaan kirjassa perehdytään eri yliopistotaustaisten kirjoittajien kanssa Damanhurin yhteisöön monista eri tulokulmista käsin: yhteisön pyörittämiseen liittyvään byrokraatiaan, henkiseen ja esoteeriseen puoleen, yhteisön harjoittamaan turismiin, temppelisiin, hierarkioihin sekä Airaudin vaikutukseen yhteisöön sekä ennen että jälkeen hänen kuolemansa.

Palmisanon ja Pannofinon suhde yhteisöön vaikuttaisi olevan lämmin heidän kiitellessään yhteisön jäseniä avustuksessa kirjan kokoamiseen liittyvässä tutkimustyössä, mutta muuten on

---

¹ Lähteessä käytetään englanninkielistä ilmaisua *artist-medics*, joka voi viitata myös näkemykseen taiteesta parantavana voimana ja siten taiteilijoista eräänlaisina sielun lääkitsijöinä.

perusteltua tulkita heidän suhteensa yhteisöön olevan lähinnä virallinen. Molemmat ovat selvästi yhteisöstä kiinnostuneita, sillä he ovat perehtyneet Damanhuriin eri näkökulmista jo ennen aiemmin mainitun kirjan tuottamista.

Stefania Palmisano on kirjoittanut yhdessä Monica Gillin – joka toimii samalla laitoksella turismiin perehtyneenä sosiologina – kanssa artikkelin *Spiritual Seekers in Esoteric Tourism Contexts. The Damanhur Community in Italy* (2021), jossa tutkitaan yhteisön järjestämän kymmenpäiväisen Aminè-kokemuksen kautta Damanhurin harjoittamaa henkistä turismia sekä välittämää henkistä opetusta ja visiota. Nicola Pannofino puolestaan on tutkinut yhdessä Mario Cardanon, myös samalla laitoksella toimivan ja laadulliseen sosiaaliseen tutkimukseen perehtyneen lehtorin, kanssa Damanhurin yhteisöstä lähteneiden kokemuksia artikkelissa *Taking leave of Damanhur. Deconversion from a magico-esoteric community* (2018). Etenkin Pannofinin voisi kuvitella omaavan objektiivisen ja kriittisen asenteen yhteisöä kohtaan hänen tutustuessaan yhteisön entisten jäsenten kokemuksiin.

Ihmiskunnan temppeleitä käsittelevää kirjallisuutta ja tutkimusta on tehty yllättävän vähän, kun ottaa huomioon niiden olevan mahdollisesti merkittävin syy siihen, että Damanhur on maailmalla tunnettu yhteisö. Palmisanon ja Pannofinin kokoamassa kirjassa Giovanna Rech on kirjoittanut oman kappaleensa temppeleiden perinnöllistämisprosessista ja siitä, miten prosesseja sovelletaan pyhiin paikkoihin. Myös Esperide Ananaksen ja Stambeco Pescon *The Traveler's Guide to Damanhur: the Amazing Northern Italian Eco-Society* (2008) -kirjassa tempeleille on omistettu oma lyhyt esittelylukunsa. Muuten temppeleitä käsitellään lähinnä osana yhteisön toimintaa Damanhurista kertovassa kirjallisuudessa ja tutkimuksessa.

Käytän tutkimusaineistoni analysoinnissa teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, jossa teoriana toimii ekokriittinen teoria. Toni Lahtinen ja Markku Lehtimäki ovat toimittaneet ensimmäisen suomenkielisen ekokriittisen kirjallisuudentutkimuksen perusteita ja metodologioita esittelevän teoksen *Äänekäs kevät* (2008), joka toimii nimellään vastinparina Rachel Carsonin vuonna 1962 ilmestyneelle teokselle *Äänetön kevät* (*Silent Spring*). Carsonin teosta on myöhemmin pidetty modernin ympäristöliikkeen lähtöpisteenä (Lahtinen & Lehtimäki 2008, 10). Lahtisen ja Lehtimäen kirjassa käsitellään tutkimussuunnan keskeisiä kysymyksiä, kuten ekokriittikin ja ekokriittisen tulkinnan määrittelyä sekä estetiikan ja etiikan ongelmia, joten se toimii hyvänä peruslähteenä ekokriittisen tulkinnan taustan omaksumiselle tutkimusaiheeni kohtaan.

1.3 Yleistietoa Damanhurista

Damanhur on Suomessa suhteellisen tuntematon paikka ja yhteisö. Suomenkielistä tutkimusta yhteisöstä ei löydy, eivätkä ihmiset ole kuulleet aiheesta, kun heille olen tutkimuksestani puhunut. Ylipäänsä ekokylät ja -yhteisöt ovat Suomessa suhteellisen tuntematon ilmiö, mahdollisesti marginaalisuutensa ja matalan profiilin julkisen toimintansa vuoksi.

Damanhur on liittovaltio, jonka pääkeskus Damjl sijaitsee Piedmonten Alppien aluskukkuloilla 50 kilometriä Torinosta pohjoiseen, lähellä Ivrean kaupunkia. Myös muualla Euroopan sisällä ja ulkopuolella on toimipaikkoja, mutta Piedmonten keskus on suurin henkinen yhteisö Italiassa ja toiseksi vanhin Euroopassa Skotlannissa sijaitsevan Findhornin yhteisön jälkeen. (Miller 2016, 15; Gilli & Palmisano 2021, 700.) Yhteisö määrittelee itsensä eettisiin ja henkisiin arvoihin perustuvaksi ekoyhteisöksi, joka edistää rauhan kulttuuria ja oikeudenmukaista kehitystä solidaarisuuden, vapaaehtoistyön, luonnon kunnioittamisen, taiteen sekä sosiaalisen ja poliittisen sitoutumisen kautta (Miller 2016, 16).

Yhteisön historia ulottuu 1970-luvulle, kun yhteisön tuleva johtaja Oberto Airaudi kokosi Torinossa pienen kannattajaryhmän ja perusti Horus-keskuksen, jossa tutkittiin parapsykologisia ja paranormaaleja aiheita, kuten hypnoosia ja pranoterapiaa. Tuohon aikaan Torinossa toimi monia okkultistisista aiheista kiinnostuneita koulukuntia ja ryhmiä, ja kiinnostus spiritismiin, magiaan ja rajatieteisiin oli nousussa. (Palmisano & Pannofino 2023, 2–3.)

Horus-keskus toimi noin kolmen vuoden ajan, minkä aikana Airaudi ympäröi itsensä ihmisillä, jotka jakoivat hänen ideansa yhteisön perustamisesta. Yhteisöä ajateltiin eräänlaisena ”sosiaalisena kokeena”, joka olisi omistettu henkisyyden tutkimukselle. Projekti realisoitui vuonna 1977, kun Airaudi 12 seuraajansa² kanssa ostivat palan maata Valchiusellasta. Joulukuussa 1979 perustettiin Damjl, joka toimi alkuperäisenä asutuksena orastavalle yhteisölle. (Palmisano & Pannofino 2023, 3; Gilli & Palmisano 2021, 700.)

Jäsenet ovat jaettu eri asukastasoihin: alin taso on D, missä jäsenet asuvat yhteisön ulkopuolella ja korkein taso A kuuluu jäsenille, jotka elävät kokoaikaisesti Damanhurissa ja ovat kokonaisvaltaisesti yhteisön toiminnassa mukana. Vuonna 2020 käyttöön tuli lisäksi *vajne*-jäsenyys, joka muokkasi aiemmin vallinnutta jäsenjärjestelmää ja jonka mukaan kuka tahansa

---

² Airaudin alun aikojen lähimpien seuraajien määrä oli sama kuin Jeesuksen apostolien, mikä on ollut joko sattumaa tai Airaudin tarkoitus (Palmisano & Pannofino 2022, 281).

yhteisön pyörittämään Meditaatiokouluun (*School of Meditation*) osallistunut ja sitä myöten yhteisöön initioitunut saavuttaisi asukasstatuksen. Tarkkaa määrää jäsenistä ei ole, mutta muutaman vuoden takaiset arviot esittävät noin 400 jäsentä sisäisiin ja lähellä asuviin jäseniin (Palmisano & Pannofino 2023, 47) sekä *vajne*-jäsenet mukaan luettuna jäsenten omien arvioiden mukaan lukumäärä nousee yli tuhanteen. (Palmisano & Pannofino 2023, 3–4.)

Damanhur on nimetty muinaisen Egyptin samannimisen kaupungin mukaan, joka keskittyi palvomaan Horus-jumalaa³. Nimi tarkoittaa ”auringon” tai ”valon” kaupunkia. Perustusmyytin mukaan kultainen meteoriitti ilmestyi taivaalle, kun damanhurilaiset alkoivat rakentaa uutta kaupunkia. Tämä tulkittiin merkinä työn hyväksynnästä jumalallisilta voimilta. (Palmisano & Pannofino 2023, 3.)

Valchiusellan valikoituminen Damanhurin perustustaikaksi ei ollut sattumaa, vaan maantieteellinen sijainti vastasi tarkkoja maagisia kriteerejä: yhteisön mukaan Valchiusellassa risteävät synkroniset linjat, jotka ovat Maata horisontaalisesti ja vertikaalisesti kiertävä maanalainen energiakanaalien verkosto. Näiden energiakanaalien risteämiskohta löytyy laaksosta, mikä tekee siitä kommunikointiportaalin muiden maailmojen ja ulkoavaruudesta tulevan älyn kanssa. (Palmisano & Pannofino 2023, 3.) Tätä portaalaa yhteisö hyödyntää Ihmiskunnan tempeleissä yhteyden ottamiseksi muiden älyllisyyksien kanssa, mistä kerron lisää aineiston analyysissa.

Damanhurilaisille Ihmiskunnan temppelit merkitsevät paljon muutakin kuin taiteellisen luomistyön ilmaisua. Temppelit ovat ”mystinen napa”, jossa toteutetaan rituaaleja koko ihmiskunnan hyväksi. Yhteisön maailmankuva pohjautuu luonnon pyhyyteen, karmaan, uudestisyntymiseen ja länsimaisen esoterian perinteeseen, joihin myös rituaalit liittyvät. Damanhurilaiset eivät saaneet viranomaisilta pelkästään oikeutta säilyttää temppelinsä, vaan he saavat myös laajentaa niitä. (Zoccatelli 2016, 148–149.) Tämä mahdollistaa sen, että temppelit ovat jatkuvan muokkaamis- ja rakentamisprosessin kohteena.

Yhteisöön liittyessä ensimmäisiin sääntöihin kuuluu luopuminen omasta nimestään, mikä merkitsee symbolisesti uuden elämän alkua. Uudet annetut nimet tulevat eläin- ja kasvikunnan mukaan niin, että ensimmäinen nimi on eläin ja jälkimmäinen kasvi. (Palmisano & Pannofino 2023, 3–4.) Näissä esoteerisissa nimissä näkyy erityisesti, miten luontoa arvostetaan yhteisössä

---

³ Egyptin Damanhurin sanotaan myös olevan ”korkeampaan magiaan” kykenevien pappien koti (Palmisano & Pannofino 2022, 281). Tämä mielikuva on saattanut innoittaa myös Airaudia lainaamaan samaa nimeä.

(Gilli & Palmisano 2021, 700). Damanhurilaiset valitsevat itse oman pyhän nimensä ja uudet jäsenet esittelevät uuden nimensä yhteisön kokouksessa, jossa nimi hyväksytään, hylätään tai sitä muokataan (Vitullo 2016, 342).

Damanhur on pyrkinyt yhdistämään ”henkisen mestarin” karismaattisen voiman yhteisön jäseniä osallistaviin poliittisiin muotoihin, ja luomaan ulkoisia suhteita paikallisiin ja kansallisiin instituutioihin. Damanhurin päämäärä alusta asti on ollut olla omavarainen ja riippumaton ”pienvaltio” Italian valtion sisällä. Oma lippu ja ”pyhä kieli” antavat yhteisölle jaetun identiteetin ja ovat itsenäisyyden tavoittelun symboleja. Myös oma koulutusjärjestelmä pyrkii tähän tavoitteeseen: 1980-luvun puolivälissä Damanhuriin perustettiin koulu, lastentarha ja kolmannelle luokalle asti kestävä alakoulu. (Palmisano & Pannofino 2023, 5.) Damanhurilla on oma valuuttansa *credito*, mutta se on enemmän symbolinen (Zoccatelli 2016, 147).

Yhteisön ”pyhä kieli” on myös damanhurilaisten virallinen kieli. Se juontaa juurensa legendaarisen Atlantiksen kansasta ja on Airaudin mukaan sama kieli, jota muinaiset atlantilaiset ovat puhuneet. Airaudi myös esitteli kielen muulle yhteisölle. Damanhurilaisten käyttämä atlantiksen kieli koostuu graafisista symboleista, jotka ovat peräisin eri muinaisten sivilisaatioiden kirjaimistoista. (Vitullo 2016, 342.) Sitä, mistä Airaudi on kielen löytänyt tai oppinut, ei ole avattu lukemissani lähteissä.

Damanhur on esoteerista tietoa omaavaksi yhteisöksi poikkeava siinä, miten se avaa itseään myös yhteisön ulkopuolisille henkisydestä kiinnostuneille ihmisille. Yhteisö harjoittaa turismia ja toivottaa yhteisöstä tai henkisydestä kiinnostuneita vierailijoita tervetulleeksi erilaisille opastetuille vierailuille. Yhteisön jäsenet ovat luoneet monia kattavia nettisivuja alustoiksi eri tarkoituksille, muun muassa yhteisön yleiset nettisivut (damanhur.org), turisminharjoittamiseen suunnatut nettisivut (*Damanhur Welcome Center*), Ihmiskunnan temppelien omat nettisivut (*The Temples of Humankind*), yhteisön jäsenten pitämä blogi (*Damanhur Community Blog*) sekä lahjoituksia vastaanottavat nettisivut (*Damanhur Foundation*). Nettisivuilta löytyy laaja määrä erilaista materiaalia ja niitä selatessa tulee näkyväksi, miten aktiivinen yhteisö monin eri tavoin on sekä keskenään että ulospäin. Damanhur on aina avoin sekä turisteille että ihmisille, jotka haluavat asua yhteisössä väliaikaisesti (Vitullo 2016, 342).

Damanhurissa järjestetään kursseja, joiden aiheet vaihtelevat ihmispotentiaalin kehittämisestä alkemiaan sekä kommunikointiin kasvikkunnan ja edellisten elämien kanssa. Useimmat kurseista ovat tyypillisiä new age -henkisyydelle ja niitä löytyy helposti niin kutsutuilta

henkisiltä markkinoilta, mutta osa kursseista on Damanhurin omia, kuten yhteisön rakentamista ja ylläpitämistä opettava kurssi. (Gilli & Palmisano 2021, 697.)

Egyptiläinen jumala Horus nousee esille keskeisesti Damanhurin yhteydessä. Oberto Airaudin perustama keskus ja Damanhurin yhteisö saivat molemmat nimensä Horusta palvovan kaupungin mukaan. Airaudin oma damanhurilainen nimi Falco viittaa Horukseen falco-sanalla tarkoittaessa italiaksi haukkaa. Airaudin keskeisiin doktriineihin kuului tyypillisen länsimaisen esoterian perinteen aiheille perustunut *Horusialainen oppi* ja Horusta kiitetään esimerkiksi ennen ruokailua. (Cardano & Palmisano 2018, 437; Gilli & Palmisano 2021, 704.)

Damanhurin henkinen kenttä koostuu New Agen ja neo-pakanististen uskomusten sekoituksesta. Molemmista uskomuksista on omaksuttu syvä kunnioitus luontoa kohtaan, mikä Damanhurissa tarkoittaa sekä kestäväää elämäntapaa että päivittäistä kommunikointia luonnon kanssa. Etenkin puiden kanssa halutaan kommunikoida, sillä niiden uskotaan olevan todellinen välittäjä ihmisen ja luonnon välillä. Neo-pakanistiset uskomukset ovat läsnä myös referensseissä muinaiseen Egyptiin, kelttiseen ja kreikkalaiseen symboliikkaan. (Gilli & Palmisano 2021, 700.) Damanhurin oma kalenteri alkaa syyskuun 1. päivästä ja tarjoaa vuodenaikallisia juhlapäiviä päiväntasausten ja -seisausten mukaan (Vitulo 2016, 342).

1.3.1 Oberto Airaudi – Falco Tarassaco

Damanhuria käsitellessä on olennaista perehtyä yhteisön perustajaan Oberto Airaudiin, joka oli eläessään ja on edelleen kuolemansa jälkeen keskeinen tekijä Damanhurin toiminnassa, maailmankuvassa ja opeissa. Airaudia on käsitelty yhteisöä koskevassa tutkimuksessa karismaattisena johtajana, vaikka hän itse on vähätellyt eläessään oman rooliaan johtajana. Yhteisön perustamisen lisäksi hän oli taiteellisesti aktiivinen erityisesti maalaamisen suhteen.

Oberto Airaudi syntyi Torinon lähellä pienessä Balangeron kylässä vuonna 1950. Hänen isänsä oli poissaoleva ja matkusteli paljon töidensä vuoksi, joten nuori Airaudi oli enemmän tekemisissä äitinsä kanssa. Hän aloitti korkeakoulututkimuksen, mutta ei valmistunut koskaan, sillä hän alkoi tehdä töitä tietosanakirjojen myynnin parissa. Työssään hän tapasi paljon ihmisiä, mistä hän nautti suuresti. Airaudi muutti myöhemmin Torinon, meni nuorena naimisiin ja sai kaksi lasta. Hänen työuransa jatkui vakuutuslalle ja hän avasi myöhemmin oman toimistonsa Torinon Lanzoon. (Palmisano & Pannofino 2022, 278–279.)

Jo lapsena Airaudi tutustui esoteerisiin kirjoituksiin. 1970-luvulla hän avasi pranoterapiastudion⁴ Torinoon, missä vaihtoehtotieteet siihen aikaan herättivät kiinnostusta. Vuonna 1975 Airaudi avasi parapsykologisiin aiheisiin keskittyvän Horus-keskuksen. Airaudin mielenkiinnon kohteet laajenivat muun muassa teosofiaan ja itämaisiiin perinteisiin sekä luonnon arvostamiseen. Horus-keskuksesta tuli niin suosittu, että Airaudi myi vakuutusyhtiönsä ja keskittyi laajentamaan uutta toimintaansa. (Chryssides 2012, 109; Palmisano & Pannofino 2023, 279–280.)

Airaudin ideat ja tavoitteet kasvoivat kasvamistaan. Horus-keskuksen jälkeen hän alkoi ideoida yhteisön perustamisesta. Hän halusi viikoittaisista kohtaamisista saman henkisten ihmisten kanssa jokapäiväisiä (Palmisano & Pannofino 2023, 280). Tästä ideasta syntyi Italian Damanhur.

Airaudi matkusteli paljon ja spontaanisti. Hän otti joillekin matkoilleen mukaansa muutaman läheiseksi kokemansa yhteisön jäsenen. Matkakohteet eivät olleet matkaan lähtijöille etukäteen tiedossa, mutta ne suuntautuivat usein henkisiin kohteisiin, kuten Skotlannin Stonehengeen. Ollessaan matkoilla Airaudi teki selväksi, että elämän yhteisössä tulisi jatkua itsenäisenä ja hänen luotsaamiensa tavoitteiden mukaisesti. (Palmisano & Pannofino 2023, 287.)

Airaudi kertoi kykenevänsä muistamaan joitakin entisiä elämiään ja kuolemiaan, ja suosittelikin kuuntelemaan musiikkia kuoleman hetkellä. Hänen mukaansa ihminen pystyy kuollessaan ottamaan kaiken itsestään mukaansa. Kuolema oli teemana jatkuvasti Airaudin mielessä ja hän kirjoitti ja meditoi aiheen tiimoilta ahkerasti. Hänen mukaansa kulutusmyönteisenä aikana ihmisillä on taipumusta tehdä itsemurhaa liiallisen lääkkeiden ja ruuan kuluttamisen kautta, mistä esimerkiksi syöpä on merkinä. Airaudi kuoli itse suhteellisen nuorena syöpään, mutta sitä selitetään Damanhurin yhteisössä sillä, että Airaudi otti muiden ihmisten sairaudet itselleen vuosien ajan, vapauttaen samalla heidät puolestaan sairastamisesta. (Palmisano & Pannofino 2023, 288–289.)

Airaudin vahva visionäärisyys jatkui läpi hänen elämänsä. Hänelle oli vaikeaa hyväksyä se, että Damanhurin jäsenet olisivat asettuneet nauttimaan saavutetusta hyvinvoinnistaan ja elämästä yhteisössä, eikä hän halunnut yhteisön vakiintuvan liiaksi tiettyihin toimintatapoihin. Airaudin turhautuminen näkyi jopa uhkauksina lähteä Damanhurista ja jättää kaiken aloittamansa taakseen. Hän ei halunnut luopua roolistaan alullepanevana voimana ja yhteisön oppaana, ja

---

⁴ Pranoterapeutit väitetysti välittävät prana-energiaa fyysisen liikkeen kautta (Chryssides 2012, 109).

hänen silmissään pysähdyksen tila tarkoitti jopa taantumista taaksepäin. Saavuttaessaan yhden tavoitteen hän suunnitteli jo seuraavia, ja usein hänen tavoitteensa vaativat asioista kieltäytymistä ja omistautumista. Airaudi uskoi Damanhurin olevan olemassa juuri siksi, että yhteisön suunta oli jatkuvasti muutosta kohti. Airaudi oli haaveilija, mutta myös hyvin käytännöllinen ja luotti varallisuuden tuomiin mahdollisuuksiin. (Palmisano & Pannofino 2023, 289–290.)

Oberto Airaudi kehitti oman taiteenmuotonsa perustuen spiraalin muodolle. Airaudi keksi termin *selfinen* (*selfic*) tarkoittamaan spiraalisen muodon mystisiä voimia. Hän käytti termiä *selfica* viitataksaan damanhurilaiseen kokeiluun perustuvaan tieteeseen, jotta voi oppia miten käyttää näitä voimia henkisen älykkyyden tehostamiseen. (Zoccatelli 2016, 145–146.)

Vuonna 1980 Airaudi alkoi maalata, minkä suhteen hän pysyi intohimoisena aina kuolemaansa asti. Airaudin maalauksiin liitettiin vahvoja merkityksiä: niiden tunnettiin välittävän energiaa ja ymmärrystä, jopa johtavan toisiin ulottuvuuksiin. (Palmisano & Pannofino 2023, 281.) Damanhurilaiset pyrkivät omistamaan ainakin kaksi Airaudin maalausta. Maalauksia säilytettiin näkyvillä esimerkiksi yhteisön jäsenten omistamissa ravintoloissa tai kodeissa.

Damanhurilaisten mukaan maalauksia pystyy tulkitsemaan monilla eri tasoilla riippuen myös tulkitsijan omasta initiaation vaiheesta. Maalauksen takapuolella on tavallisesti kirjoitettu viestejä, jotka koskettavat eri tavoin niitä lukevia henkilöitä. Maalaukset olivat yksi Airaudin tulonlähteistä. (Palmisano & Pannofino 2023, 286.)

Oberto Airaudi kuoli vuonna 2013 maksaan levinneeseen paksusuolen syöpään 63-vuotiaana. Hän kieltäytyi aggressiivisista hoidoista, sillä ne olivat vastaan hänen ajamaansa näkemystä terveydenhoidosta. (Zoccatelli 2016, 145–146.) Airaudin kuolemasta huolimatta Damanhurin yhteisö pysyi pystyssä, vaikka johtohahmon poistuminen ravisuttikin yhteisöä.

Kuolemansa jälkeen Airaudilta alkoi ilmestyä kuukausien ajan kirjeitä, joiden uskottiin sisältävän vain hänen tietämiään asioita. Myöhemmin kävi ilmi, että Airaudi oli valinnut temppelien taiteen parissa työskennelleen taiteilijan, jolle hän saneli kirjeiden sisällön ennen kuolemaansa ja uskoi tämän tehtäväksi toimittaa kirjeet perille kullekin osoitetulle henkilölle tai ryhmälle. Kirjeidensä kautta Airaudi halusi tarjota neuvojaan, rohkaisua ja lohdutusta kuolemansa jälkeen sekä luultavasti näyttää, että hän on yhteisön jäsenten luona vielä rajan toiseltakin puolelta. (Palmisano & Pannofino 2023, 291 & 294–295.)

Damanhurin jäsenet saivat uudet nimet eläin- ja kasvikunnan mukaan, mutta Airaudi otti itselleen vain eläimen nimen *Falco*, joka merkitsee haukkaa italiaksi. Tällä hän viittasi myös Horus-jumalaa symboloivaan lintuun. Airaudin kuollessa damanhurilaiset antoivat hänelle haukan lisäksi nimen *Tarassaco*, mikä merkitsee voikukkaa. (Palmisano & Pannofino 2023, 3–4.) Yleensä damanhurilaisten omissa kirjoituksissa Airaudiin viitataan Falcona.

Airaudia voisi nimittää – ja useissa lähteissä nimitetäänkin – karismaattiseksi johtajaksi. Hän on ollut Damanhurin kohdalla vahva alullepaneva voima ja selkeä johtohahmo eläessään. Häneen kohdistuva kunnioitus yhteisön silmissä näkyy edelleen hänen kuolemansakin jälkeen siinä, miten hänestä yhteisön jäsenten toimesta puhutaan.

1.3.2 Temples of Humankind – Ihmiskunnan temppelit

Merkittävin nähtävyys Damanhurissa on Ihmiskunnan temppelit, joiden avautumisen myötä yhteisön ulkopuolisille jäsenille myös Damanhurin turismin harjoittaminen alkoi. Temppelit ovat 8500 kuutiometrinen maanalainen rakennelma, joka ulottuu yli 70 metriä maantason alapuolelle. Vain Damanhurin jäsenet ovat osallistuneet temppeleiden rakennustöihin, joihin on sisältynyt paljon käsin rakentamista ja ei-mekaanisesti kaivamista sekä koristeellisten ornamenttien tekemistä. Temppelien rakennustyöt alkoivat 1970-luvun loppupuolella, kun yhteisö asettui Valchiusellaan. Vuosien saatossa tempeleille on ollut eri nimityksiä: *Underground City*, *Temple of Man*, *Temple of Mankind* ja *Underground Temple*. (Gilli & Palmisano 2021, 697; Palmisano & Pannofino 2023, 201–202.)

Temppelit pidettiin salassa myös monilta yhteisön omilta jäseniltä, mutta vuonna 1992 ne löydettiin, kun entinen jäsen paljasti niiden olemassaolon. Tämä aiheutti kiistaa Italian viranomaisten kanssa, sillä temppelit oli rakennettu ilman rakennuslupia tai turvallisuussäädöksiä. Vaikean ajan jälkeen Italian valtio antoi jälkikäteen rakennusluvut sekä luvan jatkaa temppelien rakennus- ja laajennustöitä. (Gilli & Palmisano 2021, 697.) Damanhurilaiset kertovat tarinaa siten, että Airaudi kutsui viranomaiset vierailulle tempeleihin, ja temppelien kauneus liikutti heitä niin paljon, että he ryhtyivät temppeleiden säilyttämisen puolestapuhujiksi (Miller 2016, 21).

Temppelisaleja on tällä hetkellä kahdeksan: Voiton sali (*Hall of Victory*), Maan sali (*Hall of Earth*), Metallien sali (*Hall of Metals*), Sininen temppeli (*The Blue Temple*), Labyrintti (*The Labyrinth*), Veden sali (*Hall of Waters*), Sfäärien sali (*Hall of Spheres*) sekä Peilien sali (*Hall of Mirrors*). Salien nimistä näkee, että jokainen on omistettu omalle aihealueelleen, joko

jollekin teemalle tai elementille. Temppelet on rakennettu juhlistamaan universaalia henkisyttä ja ne ovat tehty Airaudin vision mukaisesti. Temppelet ovat koristeltu maalauksilla, mosaiikeilla, veistoksilla ja lasitaiteella. (Temples of Humankind -nettisivut; Gilli & Palmisano 2021, 701.)

Temppelet merkitsevät pyhää paikkaa damanhurilaisille, mutta vetävät puoleensa myös yhteisön ulkopuolisia vierailijoita. Temppeleiden avaaminen ulkopuolisille ei-initioituille vierailijoille tarkoitti merkittävää muutosta yhteisön hallinnollisissa toimissa. Temppeleiden esoteerisen taustan vuoksi niiden symboliset arvot ovat monikerroksiset uskonnollisesta ja henkisestä näkökulmasta. Temppelet ovat ”kolmiulotteinen kirja, joka kertoo ihmiskunnan tarinaa sekä toimii tiedon ja muistojen säiliönä.” (Ananas & Pesco 2009, 9–10; Palmisano & Pannofino 2023, 203.) Hierarkkisesti jäseneltyjen tilojen ja henkilön omaaman initiaatiotason välinen suhde on Monica Gillin ja Stefania Palmisanon mukaan ilmeinen, etenkin kun ottaa huomioon, miten temppelet pysyivät 15 vuotta salaisuutena monille yhteisön omillekin jäsenille. (Gilli & Palmisano 2021, 701.)

Vaikka temppelet ovat nyt avoinna ulkopuolisille katsojille, ne ovat edelleen hierarkkisesti järjesteltyjä initiaation tasojen mukaan ja ohjatut vierailut ovat yksi muutamista tavoista, joilla ei-initioidut henkilöt voivat temppeleissä vierailla. (Gilli & Palmisano 2021, 705; Palmisano & Pannofino 2023, 207.) Damanhurin omilla nettisivuilla kerrotaan, että temppelet ovat planetaarinen parannusväline sekä antenni suurelle yksilölliselle ja kollektiiviselle heräämiselle. Nettisivut puhuttelevat vierailijaa suoraan: mikä ikinä onkaan tämän henkilökohtainen missio, hän voi päästä yhteyteen puhtaiden henkisten energioiden kanssa, joihin Damanhurin jäsenillä on pääsy. Näin vierailija voi päästä käsiksi uuteen vahvuuteen. (Damanhurin viralliset nettisivut.)

Ennen temppeleiden paljastumista Damanhurissa vieraili vuodessa noin 7000 ihmistä ja luku nousi 50 000 vuonna 1997, kun yhteisön ulkopuoliset vieraat saivat tutustua myös temppeleihin. Sittemmin vierailuluvut ovat tasaantuneet noin 10 000 vierailijaan vuodessa. (Gilli & Palmisano 2021, 697.) Temppeleitä kehitetään ja rikastutetaan jatkuvasti. Esperide Ananaksen mukaan ne eivät ole monumentti menneisyydestä, vaan vastaus ja toivo nykypäivän ja tulevaisuuden maailmalle. (Ananas & Pesco 2009, 10.)

1.3.3 Damanhur eri konteksteissa

Tutkimuksen kannalta on olennaista avata eri ulottuvuuksia, joiden konteksteihin Damanhurin nykyiset ja entiset jäsenet, Oberto Airaudi sekä tutkijat ovat yhteisöä sijoittaneet. Vaikka Damanhur pyrkisikin olemaan ulkomaailmasta riippumaton oman hallintonsa ja ajatusmaailmansa puolesta, sitä koskee silti Italian valtion lait ja säännökset, puhumattakaan sosiaalisista asenteista, joilla saattaa olla konkreettisia yhteisöä kohtaavia vaikutuksia. Yhteisön ulkopuolelta eri perustein tehdyt määritelmät kertovat siitä, miten Damanhuriin suhtaudutaan.

Kun kyseessä on valtava yhteisö, jonka toiminnassa yhdistellään monia laajoja teemoja eri henkisyyskentiltä, taiteesta, ekologisuudesta ja turismista, voivat määrittelyt elää kulloisenkin yhteisöä tarkasteltavan kontekstin mukaan. Yhteisön sisäiset määritelmät voivat olla jokseenkin saman mielisiä ja jokseenkin ristiriidassa keskenään, kuten on jo aiemmin todettu Airaudin kieltäessä Damanhurin olevan henkinen yhteisö. Motiivit eri määrittelyille juontavat määrittelevän tahon omista intresseistä, objektiivisista havainnoista tai eksplisiittisesti ilmaistuista ajatuksista, olivat ne paikkansa pitäviä tai ei.

Uusia uskonnollisia liikkeitä tutkineet Oxfordin yliopiston tohtori George Chryssides, Torinon yliopiston tutkijatohtori Nicola Pannofino sekä professori Mario Cardano lukevat Damanhurin osaksi uusia uskonnollia liikkeitä (*New Religious Movements*), joihin esimerkiksi new age -henkisyys kuuluu (Chryssides 2012, xiii). Uudet uskonnolliset liikkeet rinnastetaan joissain tapauksissa kultteihin ja lahkoihin, joilla on termeinä negatiivinen konnotaatio. (Chryssides 2012, 247; Clarke 2006, 145.) Rooman yliopiston filosofian ja sosiaalisten tieteiden laitoksen tohtori Alessandra Vitullo haastaa Damanhurin määrittelemistä lahkoksi sen vuoksi, että yhteisö on vahvasti ulospäin suuntautunut, vaikka yhteisön rituaaleihin ja sääntöihin liittyikin paljon kontroversiaaleja ulottuvuuksia. (Vitullo 2016, 342.) Tässä tutkimuksessa Damanhur määritellään ensisijaisesti henkiseksi ekoyhteisöksi, sillä tutkimusaiheen kannalta yhteisön määrittelemisen lahkoksi tai kultiksi ei anna merkittävää lisäarvoa.

1.4 Eettiset kysymykset ja tutkijan positio

1.4.1 Damanhuria koskeva kritiikki

Damanhurin yhteisöstä ja sen toiminnasta on esitetty kritiikkiä sekä yhteisön entisten jäsenten että ulkopuolisten tahojen, kuten viranomaisten ja tutkijoiden toimesta. Kritiikki kohdistuu

enimmäkseen yhteisön toimintaan sekä Oberto Airaudiin johtajana. Lisäksi yhteisöä voidaan pitää joidenkin määrittelyjen mukaan lahkona tai kulttina, kuten edellisessä kappaleessa avasin.

Vahvaa kritiikkiä Damanhurista esitetään anonyymissa internerblogissa *Damanhur Inside Out*, joka esittäytyy koostuvansa entisistä yhteisön jäsenistä. Blogi on perustettu vuonna 2009 ja kirjoittajat kertovat pyrkivänsä olemaan vastaus yhteisön markkinointi- ja propagandakampanjoille ja tarjoavansa tietoa yhteisöstä englannin kielellä, joka saavuttaa suuremman yleisön kuin italian kieli. Blogin tarkoitus on kirjoittajansa mukaan antaa kaikille Damanhurista kiinnostuneille mahdollisuus ymmärtää yhteisön sisällä toimivia elämää uhkaavia mekanismeja. (Damanhur Inside Out (DIO) – About this site.)

Blogi sisältää monia artikkeleita, jotka käsittelevät laajasti Damanhuria, temppeleitä sekä Airaudia: miljoonien eurojen veropetosta ja korruptiota, aivopesua, mielenhallintaa, yhteisössä harjoitettua mustaa magiaa sekä temppelien rakennustöiden vajavaisia turvallisuustoimenpiteitä. Blogin kirjoittajat kertovat pysyvänsä anonyymeinä ja perustelevat sitä itsesuojelulla, sillä yhteisöllä on heidän mukaansa suhteita aggressiiviseen lakiedustajistoon ja nimekkäitä toimijoita Italian kansallisista uutistoimistoista ja alueellisista hallinnoista. (DIO - Why we have to remain anonymous.)

Entiseksi jäseneksi itseään kutsuva Franco Da Prato kertoo artikkelissaan *His experience and Research: The Damanhur community, a magical contradictory movement?* asuneensa Damanhurissa useita vuosia vuoteen 2011 asti. Hän kertoo yhteisössä vallinneen tiukat säännöt, joita rikkova saatettiin jopa karkottaa yhteisöstä. Säännöt on määrännyt Meditaatiokoulu ja silloin vielä elossa ollut Airaudi.

Vapaaehtoistyöksi kutsuttu panostus yhteisössä on Da Praton mukaan ollut pakollista, ja siitä laistaminen on johtanut yksilön asteittaiseen ulkoistamiseen yhteisöstä ja estänyt etenemistä esoteerisessa prosessissa. Yhteisöstä ulossulkeminen on toiminut pelotteena ja jäsen on painostettu luopumaan melkein koko omaisuudestaan yhteisölle. Lapsien hankkimista varten täytyy anoa lupa kirjallisesti ja yhteisössä kasvavan lapsen elämä on täynnä yhteisön toimintaan ja rituaaleihin osallistumista.

Da Prato kuvailee yksilöllisyyden rikkoutumisen kontrolloinnin helpottamiseksi. Yhteisön jakaman narratiivin mukaan pahuus tulee yhteisön ulkopuolelta, ja se haluaa tuhota totuuden ja kehityksen. Yhteisö on Da Praton mukaan pyramidirakenteinen oligarkki, eikä yhteisöstä poistuneiden ja poistettujen kanssa voi kommunikoida. Edellä mainitut piirteet sopivat

Uskontojen uhrien tuki -nettisivujen kriteereihin uskonnollisten yhteisöjen haitallisuuden arvioimiseen (Uskontojen uhrien tuki UUT ry).

Jopa Italiassa asuva suomalainen kirjailija Vera Vala on ottanut Damanhurin sellaisenaan osaksi dekkarikirjaansa nimeltä Tuomitut. Kirjassa fiktiivinen päähenkilö saa toimeksiannon tutkia sukulaisensa outoon lahkoon liittynyttä ja mahdollisesti vaarassa olevaa tytärtä. Kirjassa paikkojen nimiä ei ole muutettu ja Airaudiin viitataan suoraan Haukkana (Falco). Tarinassa Damanhur on ensinäkemältä viaton luonnonmukaista elämäntapaa puoltava kylä, mutta todellisuudessa vaarallinen, ihmisiä hyväksikäyttävä ja kaappaava lahko, josta tarinan päähenkilö yrittää vapauttaa serkkuaan. (Vala 2015.)

Valan tietojen paikkansapitävyyteen kantaa ottamatta on aiheellista huomauttaa, että aidon olemassa olevan yhteisön ja ihmisten käyttäminen ja esittäminen fiktiivisessä tarinassa negatiivisessa valossa on eettisesti kyseenalaista. Kirja luo mielikuvia ja asenteita kyseessä olevaa yhteisöä ja ihmisiä kohtaan – etenkin kun juoneen liittyy myös sarja murhia. Kirjan juonessa käytetyt tosielämän ihmiset eivät pysty puolustautumaan tai tarjoamaan kannanottoa fiktion ja faktan rajamailla esitettyihin väitteisiin.

Suureen yhteisöön mahtuu laaja variaatio erilaisia persoonallisuuksia ja näkemyksiä, jotka voivat joutua keskenään yhteentörmäyslinjalle. Henkisyiden ulottuvuus lisää vielä sen, että yhteisössä ollaan henkilökohtaisten ja vahvoja affektiivisiä kokemuksia ja näkemyksiä herättävien aiheiden äärellä samalla kun pyritään ylläpitämään yhteisön yhteisiä toimintalinjoja. Mielestäni on siis odotettavissakin, että erimielisyyksiä ja ristiriitoja syntyy. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että henkinen tai fyysinen väkivalta kuten kiusaaminen, hyväksikäyttö ja yhteisön ulkopuolelle sulkeminen olisi hyväksyttävää.

Jonkinlaisena tiivistyksenä voisi siis todeta, että sekä yhteisössä vielä mukana olevat ja siitä jo eronneet ihmiset omaavat omat tunnepohjaiset näkökulmansa sekä motivaationsa välittää tietynlaista kuvaa yhteisöstä ulkopuoliselle yleisölle. Jokaisen henkilön omakohtainen kokemus voi olla todellinen heidän taustastaan riippumatta. Yhteisön toiminnassa tiiviisti mukana oleva ja siihen tyytyväinen henkilö voi kokea yhteisön aidosti turvalliseksi ja maailmalle hyvää tekeväksi projektiksi. Henkilö voi uskoa Airaudin ihmetekoihin tai puolestaan olla uskomatta, ja toteuttaa yhteisössä toimimista omalla tavallaan.

Jotkin Damanhurin ja Airaudin oppien piirteet tukevat yhteisön määrittelemistä haitalliseksi kultiksi. Omasta nimestä luopuminen ja selkeä karismaattinen johtohahmo ovat tekijöitä, jotka

viittaavat yksilön vallan omaan päätöksentekoon ja itsemääräämisoikeuteen siirtyneen ainakin osittain yksilöltä itseltään pois. Nimestä luopumista voi selittää tarpeellisenä toimenä uudestisyntymiselle, mutta se voi olla myös naamioitu vallankäytön väline, jolla yksilön identiteettikokemuksiin pyritään vaikuttamaan ulkopuolelta käsin.

Damanhuriin kohdistuneesta kritiikistä huolimatta koen, että Ihmiskunnan temppeleitä on mahdollista ja mielekästä tutkia hyvän tieteentekemisen periaatteita sekä kriittisyyttä noudattamalla. Tiedon lisääminen vie lähemmäs laajempaa ja todenmukaisempaa kuvaa eri ilmiöistä. Asiat harvoin ovat mustavalkoisia ja niiden analysointi eri näkökulmista tuo esiin yhä useampia harmaan sävyjä, jotka voivat olla olemassa rinnakkain.

1.4.2 Tutkijan position reflektointia

Damanhurista esitetty kritiikki tuo myös tutkijaposition liittyviä eettisiä haasteita. Tutkimuksessani pyrin tutkimaan Ihmiskunnan temppeleitä neutraalista ja objektiivisesta näkökulmasta käsin koko tutkimusprosessin ajan. Tämä prosessi on tietysti mielessä lähtenyt käyntiin jo vuoden 2018 keväällä, kun vierailin kandidaatin tutkielmaani varten Keuruun ekokylässä Keski-Suomessa. Siellä sain kuulla ensimmäisen kerran Damanhurin ja temppeleiden olemassaolosta, kun keskustelimme ekokylistä Suomessa ja maailmalla.

Vuoden 2019 syksyllä vierailin itse omatoimisesti Damanhurissa ja Ihmiskunnan temppeleissä. Vierailu oli helppo järjestää ja sain seurakseni saksalaisen oppaan, joka kierrätti minua ympäri Damjlin aluetta sekä temppeleitä. Olin ostanut kolmen tunnin ”klassisen vierailun”, mutta päädyin viettämään kylässä ja temppeleissä koko päivän, sillä oppaani kertoi erittäin perusteellisesti yhteisön toiminnasta ja temppeleistä. Vierailuni oli osunut ajankohtaan, jolloin kylässä järjestettiin illalla Täydenkuun oraakkeli -rituaali, johon oppaani kehotti minua jäämään tarjoten samalla yöpaikkaa omasta talostaan. Tartuin tarjoukseen ja jatkoin matkaani Valchiusellasta vasta seuraavana aamuna.

Kaiken kaikkiaan vierailuni yhteisössä oli onnistunut. Siksi pyrinkin tutkimuksessani siihen, ettei omakohtainen kokemukseni vaikuta kriittisyyteeni. Vierailustani on kulunut useampi vuosi, enkä usko kantavani mukana tarkkoja muistoja, jotka voisivat ohjailla tutkimusta. Valokuvien näkeminen voi palauttaa mieleeni muistoja, mutta uskon niiden vain auttavan hahmottamaan kokonaisuutta paremmin.

Olen pyrkinyt sisällyttämään tutkimukseen monipuolisesti sekä tutkijoiden että yhteisön jäsenten (jotka joissain tapauksissa voivat olla myös sama henkilö) kirjallisia lähteitä, ja

analysoimaan lähteissä esitettyjä tutkimuksen kannalta olennaisia näkökulmia läpinäkyvästi. Jäsenten kirjoitukset saattavat sisältää puolueellisia asenteita, joskaan tutkijoiden kirjoitukset eivät myöskään ole aina henkilökohtaisista asennoitumisista vapaita.

Olen päättänyt tutkimuksessani keskittyä virtuaalikierroksen materiaaliin osittain juuri kaiken yhteisöä kohdanneen kritiikin vuoksi. Tempeleitä ja virtuaalikierrosta on mahdollista tutkia konkreettisina kohteina, toisin kuin esimerkiksi yhteisön sisäisiä henkisiä jännitteitä. Koska Damanhurin yhteisö, Airaudin visiot ja hänen jättämänsä perintö ovat kuitenkin vahvasti kytköksissä Ihmiskunnan tempeleiden syntyyn, muotoon ja sisältöön, on aiheellista pyrkiä tunnistamaan erilaisia rajoja siinä, missä risteävät ajatukset ja näkemykset näkyvät ja vaikuttavat.

Tehdessäni tätä tutkimusta tulen tukeneeksi yhteisöä rahallisesti jo toistamiseen, ensimmäisen kerran maksaessani vierailumaksun vuonna 2019 ja nyt ostaessani virtuaalikierroksen. Onkin pohdinnan arvoista, onko oikein antaa yhteisölle rahallista tukea ostamalla kierroksia tai muita heidän tuotteitaan, jos on aihetta epäillä yhteisön tehneen talous- tai ihmisoikeusrikoksia.

Kaikkien edellä mainittujen asioiden tiedostaminen ja mukana kuljettaminen tutkimusta tehdessä mahdollistavat mielestäni hyvien tutkimusperiaatteiden noudattamisen. Ahkeran itsereflektion lisäksi kerään myös ulkopuolisilta huomioita tutkimuksesta, jotta objektiivinen ote säilyy. Jokainen kantaa mukanaan henkilökohtaisia uskomuksiaan, eikä niistä koskaan voi olla täysin vapaa, mutta asioita voi silti pyrkiä käsittelemään mahdollisimman objektiivisesti.

1.5 Ekokriittinen teoria

Tutkimuksessani teoreettisena viitekehyksenä toimii ekokriittinen teoria. Ekokritiikissä on kyse luonnolle antamistamme merkityksistä sekä niiden vaikutuksesta siihen, miten kohtelemme luontoa. Ekokritiikki tutkii muun muassa kielessä ja kirjallisuudessa käytettyjen metaforien tai kirjallisen ajattelun ja toiminnan vaikutuksesta syntyneitä luontosuhteita. Ihmismielen representaation tai yhteiskunnallisen kuvauksen sijaan – tai ohella – ekokritiikki keskittyy inhimillisen ja ei-inhimillisen monimuotoisiin kohtaamisiin. (Lahtinen & Lehtimäki 2008, 8.)

Rachel Carsonin vuonna 1962 ilmestynyt teos *Äänetön kevät* (*Silent Spring*) sai aikaan kansanliikkeen, vaikutti modernien ympäristökysymysten muotoutumiseen sekä toi ekokatastrofin uhan yleiseen tietoisuuteen. Kirjassa kuvailtiin ympäristömyrkköjen tuhoisaa vaikutusta luontoon, minkä seurauksena eläimet olivat kuolleet ja ”kevät hiljeni”. Carson toi ekologiset ongelmat luonnontiedettä laajemmaksi problematiikaksi, jonka seurauksena

ympäristökysymykset levisivät politiikkaan, lainsäädäntöön, tiedotusvälineisiin ja populaarikulttuuriin. Jopa Yhdysvaltain entinen varapresidentti Al Gore otti kantaa ekokatastrofiin tekemällä dokumenttielokuvan Epämiellyttävä totuus (*An Inconvenient Truth*), jossa havainnollistetaan ilmastomuutoksen olevan koko ihmiskunnan suurin moraalinen haaste. (Lahtinen & Lehtimäki 2008, 7 & 10.)

2000-lukua on kuvailtu ympäristön vuosituhanneksi ja ekokriittiseksi kaudeksi. Vuosituhannen taitteessa kirjallisuustieteessä kiinnostus kirjallisuuden ja ympäristön välisiin suhteisiin alkoi kasvaa. Kirjallisuustieteellinen näkökulma laajeni myös ei-inhimillisen kontekstin tarkasteluun teoriassaan ja tulkinnassaan. Ekokritiikki on tutkimussuuntaus, joka keskittyy kirjallisuudessa esiintyviin ympäristöllisiin teemoihin ja merkityksiin. (Lahtinen & Lehtimäki 2008,7.)

Vaikka ekokritiikki on alun perin kirjallisuuden tutkimussuuntaukseksi syntynyt, soveltuu se myös yhteiskunnallisten teemojen ja narratiivien tutkimiseen myös kirjallisuuden ulkopuolella. Tässä tutkimuksessa sovellan ekokriittistä lähestymistapaa virtuaalikerroksen monipuoliseen aineistoon, josta kirjoitettu teksti toimii vain osana kokonaisuutta. Kirjallisuus on tarjonnut selkeän aineiston ja eksplisiittisesti muotoiltuja arvottamishierarkioita yhteiskunnan ja luonnon välillä. Aiemmin luonnon tutkiminen ei herättänyt kiinnostusta yhteiskunnallisten suhteiden ollessa sofistikoituneempia ja kiehtovampia aiheita. (Lahtinen & Lehtimäki 2008,7.)

Kirjallisuudentutkijat Axel Goodbody ja Adeline Johns-Putra ovat sitä mieltä, että kertomukset antavat muodon yhteisölliselle ymmärrykselle ja voivat vaikuttaa ihmisten toimintaan lisäämällä empatiakykyä, mikä toimii edellytyksenä eettiselle ymmärrykselle ja toiminnalle. Ekokritiikki on perustunut käsitykseen, jonka mukaan kirjallisuudella on merkittävä vaikutus sen lukijoihin sekä ympäröivään maailmaan, ja siksi ekokriittinen lähiluku kiinnittää huomiota ympäristölle ja luonnolle annettuihin merkityksiin kirjallisissa teksteissä sekä pyrkii kartoittamaan inhimillisen ymmärryksen rajoja. (Lahtinen & Löytty 2022, 14–15.)

Luonto erotetaan yleensä inhimillisestä ja kulttuurisesta, mutta esitämme myös sen kautta kysymyksiä omasta luonnollisesta tai keinotekoisesta käytöksestämme, kulttuurisista ilmiöistä sekä luonnon ja kulttuurin vaikutuksesta yksilöön. Ekologisten kriisien myötä luonnosta on tullut viime vuosikymmenien aikana poliittinen kysymys, jonka myötä luonnonvarojen käyttö, ihmisen suhde muuhun elolliseen sekä ihmisen velvollisuudet ekosysteemiä kohtaan ovat joutuneet uudenlaisen pohdinnan alaiseksi. 1960-luvulla tapahtuikin niin kutsuttu *ympäristöherätys*, mikä toimi keskeisenä käänteenä luonnon politisoitumisen kannalta: ympäristö ei merkinnyt enää vain ihmisestä irrallisia ympäröiviä olioita ja ilmiöitä, vaan

aineellisen olemassaolomme perustaa, jolle erilaiset toimmemme ovat uhka. Tämän myötä myös ympäristöhuoli heräsi sekä ymmärrys siitä, että harmittomiltakin vaikuttavat toimmemme saattoivat tuhota olemassaolomme ekologisia edellytyksiä. (Lahtinen & Lehtomäki 2008, 9.) Ilmastonmuutos asettaa entistä suuremman painoarvon ihmisen ja luonnon välisen suhteen tutkimiselle ja siten myös ekokriittiselle lähestymistavalle.

1990-luvun alkuun mennessä ekokritiikin asema oli vakiintunut anglosaksisessa kirjallisuudentutkimuksen kentässä tai marginaalissa. Toisinaan ekokritiikkiä on pidetty vasemmistopolitiikan muotona ja haastajana kapitalismille, mutta ennemmin se pyrkii tarjoamaan vaihtoehdon perinteiselle oikeisto-vasemmisto-jaottelulle. Ekokritiikkiä ei voi pitää poliittisesti tai filosofisesti yhtenäisenä suuntauksena, vaan sen sisältä löytyy rinnakkaisia kamppailevia koulukuntia, muun muassa environmentalismia, syväekologiaa, ekofeminismiä ja sosiaalista ekologiaa. Ekokriittisen kentän hajanaisuus näkyy siinä, että siitä on käytetty erilaisia kilpailevia nimikkeitä, kuten *ecopoetics* ja *environmental literary criticism*. Merkittävin rajanveto ekokritiikin sisällä voidaan vetää amerikkalaisen ja englantilaisen suuntauksen keskelle: amerikkalainen ekokritiikki perustuu amerikkalaiselle 1800-luvulla tehdyille luontokirjallisuudelle ja englantilainen ekokritiikki puolestaan perustuu 1700-luvun loppupuolen englantilaiseen romantiikkaan. (Lahtinen & Lehtimäki 2008, 11–12.)

Ekokritiikin klassinen määritelmä pohjautuu amerikkalaisen Cheryll Glotfeltyn artikkeliin *Introduction: Literary studies in an age of environmental crisis* (1996). Artikkelissaan Glotfelty linjaa ekokritiikin kirjallisuuden ja fyysisen ympäristön välisen suhteen tutkimukseksi, jossa kaunokirjallisia teoksia lähestytään luontokeskeisestä perspektiivistä. Ekokritiikin esittämiin kysymyksiin kuuluu muun muassa luonnon representoinnin tavat tekstissä, tarinan fyysisen ympäristön kiinnittyminen juoneen, tekstin välittämien arvojen suhde ekologiseen viisauteen sekä maasta käytettyjen metaforien vaikutus tapaamme kohdella ympäröivää. Ekokritiikin keskeinen premissi liittyy inhimillisen kulttuurin olemiseen perustavassa ja vuorovaikutuksellisessa suhteessa fyysiseen maailmaan, ja tätä suhdetta on tutkittava kulttuurisissa artefakteissa, joista yksi on kirjallisuus. (Lahtinen & Lehtimäki 2008, 14.)

1990-luvun loppupuolella ekokritiikin varhaisen vaiheen edustajat vaativat kirjallisuutta osallistumaan globaalien ympäristöongelmien ratkaisemiseen, sillä kirjallisuus mahdollistaa laajemman ympäristöllisen kuvittelukyvyyn, jonka avulla voi tunnistaa lähestyviä kriisejä ja herättää myötätuntoja muita lajeja kohtaan (Lahtinen & Löytty 2022, 12–13). Kirjallisuuden avulla on mahdollista välittää vahvempia mielikuvia ja tunnereaktioita esittämällä erilaisia

mahdollisia skenaarioita ja maailmoja, dystooppisia tai utopistisia, jotka puolestaan voivat vaikuttaa ihmisten jokapäiväiseen toimintaan ja valintoihin ympäristön hyödyksi (Lahtinen & Löytty 2022, 8).

Empiirinen ekokritiikki pyrkii testaamaan empiirisiin yhteiskuntatieteellisiin menetelmin usein lähilukuun perustuvia tulkintoja ja väitteitä ympäristöongelmia koskevien kertomusten hyödyistä: miten kertomukset vaikuttavat lukijoiden tietoisuuteen, asenteisiin ja toimintaan nopean ympäristöllisen muutoksen aikana (Lahtinen & Löytty 2022, 15). Tässä tutkimuksessa ekokriittinen teoria toimii teoriaohjaavana sisällönanalyysimenetelmänä, jonka kautta aineistoani analysoin. Käytännössä se tapahtuu irrottamalla aineistosta kaikki luontoon liittyvät viittaukset ja niiden analysoimista ekokriittisten tutkimuskysymysten avulla. Sovellan aineistoon lisäksi lähilukua, jotta voin löytää mahdollisimman tarkasti tutkimustani hyödyttävät ominaisuudet.

Damanhurin yhteisö ilmentää ekokritiikkiä jo sillä, että sen pyrkimys on elää ekologisesti kestävästä elämäntavan mukaisesti. Yhteisö kritisoi nykyistä kulutuskulttuuria ja pyrkii omalla esimerkillään näyttämään, että valtakulttuurista poikkeavan elämäntavan mukainen elämä on mahdollista ja täyttävää. Tämän vuoksi yhteisön tutkiminen ekokriittisen teorian kontekstissa on perusteltua.

1.6 Muita keskeisiä käsitteitä

1.6.1 Ekokylä ja -yhteisö

Damanhurista puhutaan ekokylänä yhteisön omissa ja ulkopuolisten kirjoittamissa kirjallisissa lähteissä, Damanhuria koskevassa tutkimuksessa sekä maailmanlaajuisen ekokylä kartoittavan *Global Ecovillage Network* -yhdistyksen (GEN) internetsivuilla. Damanhuria on siis perusteltua käsitellä ekoyhteisönä myös tässä tutkimuksessa. Siksi on aiheellista avata ekokylän ja -yhteisön käsitteitä, joita käytetään jokseenkin toistensa synonyymeinä.

Englannin kielessä puhutaan yleensä lähinnä ekokylistä (*ecovillage*), mutta suomen kielessä termit on erotettu toisistaan joissain yhteyksissä. Syynä tähän saattaa olla sanojen etymologiat sekä käsittelyn kohteena kulloinkin olevan yhteisön määritelmä itsestään. Kylä sanana viittaa enemmän konkreettisiin asuinjärjestelyihin ja tiiviiseen asuinalueeseen, kun taas yhteisö puolestaan viittaa enemmän henkiseen yhteenkuuluvuuden tunteeseen.

Maailmassa on monia ekokyliä ja -yhteisöjä, joista muun muassa GEN pitää kirjaa internetsivuillaan sen mukaan, kun uusista syntyneistä ekoyhteisöistä yhdistykselle raportoidaan. Kaikkia maailman ekokyliä ja -yhteisöjä ei GEN:in sivuilta kuitenkaan löydy, sillä osa on toiminnaltaan niin pieniä tai tuntemattomia, ettei niistä juuri tiedetä niiden sijaintipaikan ulkopuolella. GEN on listannut Suomen ekokylistä neljä, mutta Suomen kestävän elämäntavan yhteisöt ry (SKEY) on listannut omilla internetsivuillaan 16 ekokyläksi ja -yhteisöksi määrittelemäänsä yhteisöä (SKEY – Yhteisöt). Tästä syystä on aiheellista uskoa, ettei GEN:in listaus ole täydellinen kartoitus kaikista maailman ekoyhteisöllisistä asumismuodoista.

Suomalaisista ekokylistä kirjoittaneiden Kirsi Haapamatin ja Suvi Elon mukaan ekokylille ja -yhteisöille ei ole tyhjentävää määritelmää, vaan jokainen yhteisö määrittelee itsensä. Yhteisöllisyyden ja asumisen muodot, tavat ja intensiteetti vaihtelevat, kuten myös ekologisuuden määrittelemisen. Kestävän maaseutukehityksen ekokylät -hanke (2010–2013) määrittelee ekokylät seuraavasti: ”ekokylät ovat ihmisen kokoisia asuinympäristöjä, joissa yhdistyvät ympäristöystävällinen ja yhteisöllinen elämäntapa. Ekokylät tarjoavat vaihtoehdon yksilö- ja kilpailukeskeiselle, kulutusvetoiselle tavalle elää. Ekokylät tarjoavat ratkaisuja ilmastonmuutokseen, ympäristön saastumiseen ja resurssien vähenemiseen liittyviin haasteisiin sekä sosiaalisiin ongelmiin. (Haapamatti & Elo 2015, 19–20.) GEN määrittelee ekokylät tarkoituksenmukaisiksi perinteisiksi tai urbaaneiksi yhteisöiksi, jotka ovat paikallisesti omistettuja ja vapaaehtoisvoimin ylläpidettyjä prosesseja, ja jotka pyrkivät sisällyttämään käytäntönsä neljää kestävyuden ulottuvuutta: sosiaalista, kulttuurillista, ekologista ja taloudellista (GEN – About; Haapamatti & Elo 2015, 27).

Ekokylissä ja -yhteisöissä ilmenevä uskonnollisuus vaihtelee yhteisöstä riippuen. Uskonnollisuus ja henkisyys on jokaisen yhteisön itsensä määriteltävissä, eikä suurin osa suomalaisista ekoyhteisöistä tunnusta mitään uskontoa. Ekokyliä on silti tutkittu myös uskontotieteellisesti, kuten Ainomaija Lehtonen pro gradussaan *Elämäntapana ekoyhteisö* (2000). (Haapamatti & Elo 2015, 20 & 23.)

1.6.2 New age -henkisyys ja New Religious Movements

New Religious Movements eli uudet uskonnolliset liikkeet ovat erittäin monipuolinen ryhmä. Osa on teologisesti konservatiivisia, osa radikaalin innovatiivisia, osa tähtää kaukaiseen tulevaisuuteen, osa suuntaa puolestaan takaisin menneisyyteen. Ne saattavat noudatella yhden laajan uskonnon traditioita tai yhdistellä useampia. Niiden suhtautuminen moraaliin ja etiikkaan

vaihtelevat ja niiden uskonnolliset praktiikat ja järjestäytyminen ovat usein eklektisiä. Useat ovat saaneet alkunsa Euroopassa ja Yhdysvalloissa, mutta myös Aasiasta, Afrikasta ja Latinalaisesta Amerikasta on noussut uusia uskonnollisia liikkeitä. Huomionarvoista on, että osa vetänyt puoleensa useita jäseniä, kun taas osa on kadonnut kokonaan. Niitä kutsutaan vähätellen myös kulteiksi. (Chryssides 2012, xi.)

New age on suosittu vaihtoehtoisen henkisyyden muoto, joka kasvoi erityisesti 1980-luvulla lännessä. Termiä käytti luultavasti ensimmäisenä William Blake (1757–1827), joka visioi uutta kristinuskon aikakautta, jota luonnehti gnostilaiset ajatukset sekä antiklerikalismi⁵. New age oli osa reaktiota institutionaalisia uskontoja vastaan ja liikkeen nimessä olevalla uudella ajalla viitataan horoskooppimerkki vesimiehen aikaan, jonka nähdään olevan jatkumo 2000-vuotta kestäneelle aikaisemmalle kalat-horoskooppimerkille, joka oli kristinuskon aikakausi. (Chryssides 2012, 247.)

Uusien uskonnollisten liikkeiden tavoin new age -henkisyyden opetusten tai praktiikoiden määrittäminen ei ole mahdollista tarkasti ja new agelle on tavanomaista yhdistellä useita erillisiä ajatuksia. New age -henkisyyden mielenkiinnon kohteisiin kuuluu okkultismi, astrologia, kristallit, kanavointi, henkioppaiden hyödyntäminen, telepatia ja kehosta irtaantumisen kokemukset. Myös vaihtoehtoiset terapiamuodot, kuten homeopatia, kristalliterapia sekä henkinen parantaminen kuuluu new age -henkisyyteen. (Chryssides 2012, 247–248.)

1.6.3 Virtuaalinen ja henkinen turismi

Tutkimukseen liittyvät virtuaalinen ja henkinen turismi, yhdessä ja erikseen. Damanhur harjoittaa ahkerasti turismia ja internetistä ostettava virtuaalinen turistikierros tarjoaa vielä useammalle yhteisön ulkopuoliselle mahdollisuuden tutustua Ihmiskunnan temppelisiin. Samalla internet mahdollistaa Damanhurin yhteisön maailmankuvan levittymisen vielä laajemmalle yleisölle, mikä on osa heidän tavoitteitaan.

Ajan myötä teknologia on liittynyt elämän jokaiseen osa-alueeseen. Nyt se muovaa uudelleen turismin rakennetta ja tarjoaa valtavaa potentiaalia tulevaisuuden kasvuun. Turismin digitalisoituminen johti uusiin muotoihin, kuten e-turismiin, digitaaliseen turismiin, älyturismiin ja virtuaaliseen turismiin. Virtuaalisen turismin tarkoitus on fasilitoida turismin

---

⁵ Antiklerikalismi tarkoittaa järjestäytyneen uskonnon vaikutuksien vastustamista poliittiseen ja julkiseen elämään. (Cambridge dictionary)

kokemus ilman matkustamista. Yksinkertaisimmillaan se voi olla video matkailukohteesta, jonka sisällön käyttäjä näkee ja kuulee älypuhelimensa tai tietokoneensa kautta. (Verma, Warriar, Bolia & Mehta 2022, 2.)

Virtuaalisen todellisuuden on mahdollista luoda todellisia ja navigoitavissa olevia virtuaalisia ympäristöjä, mikä tarjoaa uusia mahdollisuuksia turismin saralla. Immersiiviset teknologiat simuloivat todellisen elämän ympäristöjä sekä monitahoisia todellisen elämän tilanteita. Virtuaalinen turismi on nousussa ja vuoden 2020 koronapandemia on kasvattanut tarvetta virtuaaliselle turismille vielä entuudestaan. Se tarjosi keinon ihmisille tutkia maailmaa, kun koko maailma pysähtyi pandemian edessä sekä keinon paeta eristäytymistä. (Verma, Warriar, Bolia & Mehta 2022, 2.)

Damanhuria laajasti tutkineet Monica Gilli ja Stefania Palmisano ovat käsitelleet myös henkistä turismia erityisesti Damanhurin kontekstissa artikkelissaan *Spiritual Seekers in Esoteric Tourism Contexts. The Damanhur Community in Italy* (2021). Henkisen turismin määrittäminen heijastuu heidän mukaansa henkisyyden käsitteen määrittelyyn. Niin kutsutun yhteiskunnan sekularisaation seurauksiin kuuluu perinteisen uskonnollisuuden ja henkisyyden yhteyden uudelleen kirjoittaminen. (Gilli & Palmisano 2021, 697.)

Tutkimukset ovat saman mielisiä henkisen turismin autonomiasta uskonnolliseen turismiin: henkisellä turismilla ei ole välttämättä kytköstä mihinkään uskontoon, mutta ollessaan se juontaa usein itämaisistä uskonnoista, uus pakanallisuudesta, new age -kulttuurista tai tulkitsee modernisti historiallisten uskontojen henkilöitä ja teemoja. Tässä tapauksessa termi ”henkinen” omaksuu poleemisia ja vastakkaisia konnotaatioita institutionaalisten uskontojen dogmeja kohtaan. (Gilli & Palmisano 2021, 697.)

Henkisen turismin maantieteelliset kohteet saattavat sattuakin samoisiin paikkoihin uskonnollisten paikkojen kanssa, kuten pyhiinvaellusreitti Camino de Santiago de Compostela tai monet itämaiset Ashramit ja meditaatiopaikat. Usein henkisen turismin paikat sisältävät vahvan, ellei jopa eksklusiivisen luonnon läsnäolon: vuoret, luolat, metsät sekä maalaismaisemat koetaan henkisyyden ja energian lähteiksi. Suhde ei siten ole vain kestävää luonnon ekosysteemin tasapainon kunnioittamista, vaan maiseman pyhän ja terapeuttisen ulottuvuuden parantamista. (Gilli & Palmisano 2021, 697–698.)

Ensisijaisen motivaation henkisessä turismissa nähdään olevan henkilöön itseensä kohdistuva projekti, jossa etsitään tarkoituksenmukaisesti henkistä hyötyä linjassa postmodernin

identiteetin ja merkityksentunteen menettämisen kanssa. Monissa new age -henkisyyksissä fuusio pyhän ja itsen kanssa asettuu siihen, että jokaisella ihmisellä on pyhä luontonsa, jota voidaan kehittää henkisen työn synnyttämän itsekehityksen kautta. Henkisessä turismissa minuuksia nähdään etsintänä, johon kuuluu kokeilua ja jopa epäonnistumista, ja jossa ainoa varmuus on menneiden uskomusten hylkäämisessä. Siten henkiset turistit ovat Gillin ja Palmisanon mukaan enemmän henkisiä ”etsijöitä” kuin pyhiinvaeltajia. (Gilli & Palmisano 2021, 698.)

Damanhur hyödyntää internetin tuomia mahdollisuuksia monipuolisesti toiminnassaan. Yhteisön laatiman perustuslain mukaan ”henkisyys, tutkimuksen tekeminen ja ekologia inspiroivat kaikkia suhteita ympäristöön, myös sopivien teknologioiden käyttämisen kautta”. Damanhurin nettisivut on yksi tärkeimmistä ”teknologioista” yhteisön filosofian ajamisessa. Yhteisön internetpresenssiä tutkineen sosiologin Alessandra Vitullon mukaan Damanhurin virtuaalisen ulottuvuuden analysointi on nostanut esille mielenkiintoisia reflektioita internetin mahdollisuuksista olla enemmän kuin vain ”media”. Se voi myös ilmentää henkisiä ja transsendenttisiä merkityksiä. Kyberavaruutta voi pitää maailmallisena yhteen tulemisen manifestoitumisena, sillä siellä kaikki on ”yhteydessä toisiinsa” ja ”todellisesti taianomaista, sillä kaikki (internetissä) on energiaa”. (Vitullo 2016, 341–342.)

1990-luvun alkuvaiheessa Damanhur löysi internetin tarjoaman potentiaalinsa ja loi ensimmäisen nettisivustonsa. Seuraavien vuosien aikana yhteisön kommunikointi internetissä kasvoi monimutkaisemmaksi ja yhteisö liittyi monille digitaalisille alustoille, kuten Facebookiin ja Twitteriin (nykyisin viestipalvelu X). (Vitullo 2016, 343.) Korkeat vierailijaluvut internetialustoilla saivat yhteisön investoimaan yli 30 000 euroa uusien nettisivujen luomiseen, jotka valmistuivat vuonna 2014. Niillä esiteltiin Damanhuria ohjaavat periaatteet muutoksesta, toiminnasta ja luonnosta. Tällöin myös yhteisön ulkopuolisia rohkaistiin liittymään mukaan toimintaan ja ottamaan yhteisöstä enemmän selvää. (Vitullo 2016, 344.)

Enemmän kuin markkinointia edistävänä tekijänä, internetsivut nähdään yhteisön silmin empiirisenä osana Damanhurin opetuksia: sieltä löytyvät henkisyysliittävät visiot, yhteisön tekemät tutkimukset ja kokeilut, kestävyys, yhteisöelämä, kokemusten jakaminen, taide ja luovuus. Internet mahdollistaa yhteisön viestin levittämisen, uusien ideoiden jakamisen erilaisesta elämäntyylistä sekä mahdollisuuden ihmisille puolestaan viedä uusia taitoja Damanhuriin. Tämä mahdollistaa yhteisön jatkuvan uusiutumisen ja kehityksen. Nettisivut voi

nähdä virtuaalisena jatkeena Damanhurin maantieteelliselle alueelle, ja ne kuvastavat samaa pyhää auraa ja toistuvia kuvioita, jotka yhteisöä luonnehtivat. (Vitullo 2016, 344–346.)

Vitullon haastatteleman yhteisön jäsenen mukaan Damanhur koskettaa kaikkia ihmiselämän Aspekteja, mikä voi olla haastavaa ymmärtää yhteisön ulkopuoliselle ihmiselle. Nettisivujen kautta yhteisö pyrkii kommunikoimaan heidän sosiaalisen elämänsä kompleksisuuden niille, jotka eivät pääse vuorovaikuttamaan heidän kanssaan. Sen myötä yhteisöön vierailemaan tulleet ovat jo valmiiksi omanneet syvemmän ymmärryksen yhteisöstä. (Vitullo 2016, 345.)

Kattavien internetsivujen lisäksi Damanhurin yhteisö on luonut virtuaalisen turistikerroksen Ihmiskunnan tempeleihin, mikä viestii siitä, miten tärkeää yhteisölle on esitellä temppeleitä mahdollisimman laajalle vierailijakunnalle. Sen avulla on mahdollista vierailla tempeleissä mistä päin maailmaa tahansa mihin kellonaikaan tahansa. Virtuaalikerroksen olemassaolo mahdollistaa myös tämän tutkimuksen toteuttamisen.

2 Aineisto ja menetelmät

Aineistonani tutkimuksessa toimii Damanhurin nettisivuilta ostettava virtuaalinen kierros nimeltä *Discovery visit - Lifetime Access*, joka maksaa 18 €. Tähän kokonaisuuteen kuuluu kuuden salin esittelykierros, päivitettyt ja uudet salit sekä Veden huoneen ohjattu meditaatio. En sisällyttä ohjattua meditaatiota tämän tutkimuksen aineistoon, tutkin vain temppeლისalien sisältämää materiaalia.

Virtuaalikierros tarjoaa hyvin erilaisen kokemuksen kuin vierailu kohteessa paikan päällä. Fyysinen vierailu on monella tapaa kokonaisvaltaisempi kokemus, sillä se sisältää itse kohteen lisäksi myös muun matkan tekemisen siirtymisineen ja majoituksineen. Virtuaalikierroksen avulla voi tehdä mielensisäisen siirtymän toiseen paikkaan ajasta ja paikasta huolimatta, vaikka omalta sohvalta käsin.

Päädyin toteuttamaan tutkimukseni analysoimalla virtuaalikierroksen materiaaleja seuraavista syistä: kierros tarjoaa jo valmiiksi yhteisön jäsenten kokoaman ”paketin” ja siten valmiiksi suunnitellun kokonaisuuden, jonka sisällön merkityksiä voin keskittyä analysoimaan. Jos olisin päättänyt matkustaa Italiaan uudestaan, haastatellut yhteisön jäseniä ja dokumentoinut temppeleitä, aineistoni olisi luultavasti sisältänyt ainakin jonkin verran erilaisia komponentteja. Virtuaalikierros on käytännön järjestelyjen puolesta helpompi toteuttaa ja se sopii tutkimukseni tekemisen aikatauluihin fyysistä matkaa paremmin.

Sovellan tutkimusaineistoni analysointiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia sekä lähilukua, sillä tutkimukseni tuottaa laadullista tietoa ja koen näiden aineistomenetelmien soveltuvan tutkimustavoitteideni selvittämiseen. Hyödynnän tutkimuksessani Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven uudistettua painosta teoksesta *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2018), jossa avataan laadullista tutkimusta ja siihen sovellettavia sisällönanalyysin muotoja monipuolisesti. Lähilukua metodina avaan puolestaan Jyrki Pöysän, Helmi Järviluoman ja Sinikka Vakimon toimittaman *Vaeltavat metodit* -kirjan (2010) avulla. Erityisesti *Vaeltavat metodit* on kulttuuria tutkivien tieteiden menetelmällisiä vaihtoehtoja käsittelevä teos, jossa Pöysän kirjoittama artikkeli soveltaa lähilukua uskontotiedettä lähellä olevaan folkloristiseen tutkimuskohteeseen.

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Se voi toimia yksittäisen metodin lisäksi väljänä teoreettisena viitekehyksenä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103.) Timo Laine Jyväskylän yliopistosta on esittänyt rungon kuvaamaan laadullisen tutkimuksen analyysin etenemistä. Runkoon kuuluu

ensin päätöksen tekeminen siitä, mikä aineistossa kiinnostaa, seuraavaksi aineiston läpikäyminen ja kiinnostukseen sisältyvien asioiden merkitseminen, sitten niiden yhteen kerääminen, niiden luokittelu, teemoittelu tai tyypittelu ja lopuksi yhteenvedon kirjoitus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104.) Tämän rungon noudattaminen mahdollistaa sen, että aineistosta saadaan eriteltyä tutkimuksen kannalta olennainen sisältö ja jättämään muu materiaali tutkimuksesta pois.

2.1 Teoriaohjaava sisällönanalyysi

Tutkimuksen aineiston sisällönanalyysia voi ohjata jo valmiiksi olemassa oleva teoria ja sen sisältämät näkökulmat ja lähestymistavat. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä apuna toimii jo valmiiksi olemassa oleva teoria, johon analyysi ei kuitenkaan pohjautu suoraan. Aikaisempi tieto silti ohjaa ja voi auttaa analyysin muodostamista eklektisesti. Aikaisemman tiedon vaikutus on tunnistettavissa, mutta tarkoituksena ei ole testata teoriaa, vaan avata sen avulla uusia ajatusuria. Teoriaohjaavassa analyysissä päättelyn logiikka on usein abduktiivista, jossa teorianmuodostukseen liittyy jokin johtoajatus tai johtolanka. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107 & 109.) Teoriaohjaava sisällönanalyysi soveltuu tutkimukseeni, sillä tarkoituksena on löytää virtuaalikerroksen materiaalista ekokriittisen teorian mukaisia piirteitä. Tällöin valmiina analyysia ohjaavana teoriana tutkimuksessa toimii ekokriittinen teoria sekä sen esittämät kysymykset luonnon representaatiosta tutkittavassa materiaalissa.

Muodostan virtuaalikerroksen sisältämästä materiaalista Timo Laineen laatiman rungon, lähiluvun sekä ekokriittisen teorian sisältämien kysymysten mukaisesti tutkimuskysymyksiin vastaavan aineistokokonaisuuden, jota jäsentelen teemoittelemalla. Prosessi alkaa sillä, että käyn aineiston huolellisesti monta kertaa läpi, jotta se tulee tutuksi. Seuraavaksi erittelen aineistosta kaikki luontoon ja ympäristöön liittyvät viittaukset ja kerään ne omaksi kokonaisuudekseen. Alan sitten analysoida tutkimuskysymysten mukaisesti luonnon ja ympäristön esittämistä, niille annettuja merkityksiä sekä ihmisen ja luonnon välisen suhteen kuvaamista materiaalissa.

Lopulliseen analysoitavaan aineistooni kuuluvat kaikki virtuaalikerroksella eksplisiittisesti luontoa kuvaavat ja käsittelevät aiheet. Näihin sisältyvät kaikki kuvaukset maisemista, luonnonilmiöistä, kasvillisuudesta ja eläimistä. Virtuaalikerroksella esitellään useissa aiheyhteyksissä eri elementtejä, kuten tuli, vesi, maa ja ilma. Nämä elementit ovat suoraan luonnosta, joten sisällytän ne tarkastelun kohteeksi. Myös erilaiset taivaankappaleet kuten

aurinko, kuu ja tähdet sisältyvät tutkimukseen, sillä ne kuuluvat ympäristöön, jonka Damanhurin yhteisö laskee ihmisen toimintapiiriin.

Analysoitavasta aineistosta jätän pois materiaalin, joka ei esiinny luonnon tai ympäristön kontekstissa. Tällainen materiaali liittyy muun muassa henkisyuteen, mystiikkaan ja uskontoihin. Luontoon ja henkisyuteen liittyvä sisältö saattaa osittain olla päällekkäistä, jolloin se liittyy tutkimukseen ja valottaa yhteisön antamaa luontoon liitettyä henkisyysajattelua ja merkityksenantoa.

2.2 Lähiluku

Lähiluku terminä on yhdistetty alun perin kirjallisuudentutkimuksen uskriittiseen koulukuntaan, mutta nykyään termillä viitataan väljästi kaikkeen huolelliseen ja ymmärtävään teoksen tulkintaan. Lähilukua voi soveltaa tekstien lisäksi myös esineisiin, valokuviiin ja median sisältöihin, vaikka siirtymä konkreettisesta tekstistä metaforiseen kohteeseen ei olekaan täysin ongelmaton. Folkloristiikan tutkija Jyrki Pöysä nimeää tärkeimmäksi lähiluvun periaatteeksi sen, että lähilukeminen on useaan kertaan tapahtuvaa lukemista. (Pöysä, Järviluoma & Vakimo 2010, 331 & 338.)

Lähiluvun kohteena olevan materiaan lukeminen useaan kertaan ei tarkoita sitä, että lukeminen tapahtuisi samalla tavalla joka kerta. Eri lukukerroilla materiaalia työstetään eri tavoin: eritellen, katkonaisesti tai hitaasti. Ensimmäinen lukukerta voi olla tekstin sisältöön eläytyvää lukemista, jossa etsitään tekstin ja omien kokemusten välistä suhdetta. Samalla tekstin aukkoja tulee herkästi täydennettyä omien kokemusten ja kulttuurisen tiedon pohjalta ei-refleksiivisesti. Materiaalin ensimmäinen lukukerta ei koskaan ole ”viatonta” tai ”puhdasta” lukemista, sillä ennako-oletukset tekstin sisällöstä vaikuttavat jo tässä vaiheessa tekstin ymmärtämiseen. Ensimmäistä lukemista voidaan pitää vastakohtana tiedostavalle lukemiselle, jota myöhemmät lähilukemiskerrat toivon mukaan tuottavat. (Pöysä, Järviluoma & Vakimo 2010, 339.)

Lähiluvun prosessi sisältää lukemisen lisäksi myös kirjoittamista, joka alkaa sisältää enenevässä määrin reflektointia tekstin pohjalta sekä väittämiä sen sisällöstä. Tässä vaiheessa lukeminen muuttuu myös katkonaisemmaksi ja analyttisemmaksi. Tekstin yksityiskohdat saavat enemmän huomiota ja tekstiin palataan tarkastamaan kirjoitettujen tulkintojen sisältämien empiiristen väitteiden totuus pohjaa. Näin siirrytään paradigmaattiseen, eli tekstin eri osia keskenään rinnastavaan ja vertailevaan lukutapaan. Tämä haastaa myös omien ennako-

oletuksien ja -luulojen lisäämistä tekstiin, ja toimii automatisoitua ymmärtämistä vastaan. (Pöysä, Järviluoma & Vakimo 2010, 340.)

Lähiluenta ei Pöysän mukaan saavuta koskaan lopullisen tulkinnan tasoa. Lähiluenta pysyy aina lopusta avoimena ja tulkittavista kohteista löytyy jatkuvasti uusia puolia, etenkin uusien tulkitsijoiden toimesta. Vaikka tarkasteltava teksti ei muuttuisi, tulkitsijan näkökulman vaihdos vaikuttaa sen tulkitsemiseen. (Pöysä, Järviluoma & Vakimo 2010, 340–341.)

Lähiluennan ei ole tarkoitus olla vain tekstin referaatti, vaan huomio kohdistetaan valikoidusti tekstin keskeisiin piirteisiin, ei kaikkeen mahdolliseen tekstistä löytyvään. Lähiluenta on aina myös tulkintaa, joka on ankkuroitu yhtäältä tekstiin ja toisaalta näkökulmaan, josta tekstiä tarkastellaan. Teoreettisesti informoitu lähiluku jäsentyy jonkin teoreettisen näkökulman kautta. (Pöysä, Järviluoma & Vakimo 2010, 342–344.) Tässä tutkimuksessa sovellan teoreettisesti informoitua lähiluentaa, jossa ekokriittinen teoria toimii lähilukua ohjaavana teoriana. Lähiluvun lukuohjeena toimivat tutkimuskysymykset, joiden mukaan erittelen materiaalista tutkimukseni kannalta aiheelliset teemat.

Virtuaalikerroksella on tehty erityisiä nostoja salien maalauksista ja veistoksista, joista kerrotaan lyhyillä teksteillä enemmän. Lähiluvun avulla tarkastelen nostojen lisäksi niiden ulkopuolelle jääviä luontoa ja ympäristöä käsitteleviä ja kuvaavia kohteita, jotka kuuluvat tutkimukseni aineistoon. Myös maalauksien yksityiskohtien tarkasteleminen on mahdollista lähiluvun avulla.

3 Aineiston analyysi ja tulkinta

Jokaisella virtuaalikierröksellä esitettävällä salilla on omat teema-aiheensa, jonka ympärillä siellä oleva kuvasto, koristekieli, tarinat ja symboliikka keskittyvät. Temppeleiden arkkitehtuuriset ja dekoratiiviset elementit pohjautuvat synkreettiseen representaatioon kaikista muinaisista uskonnoista, luonnosta löytyvien mies- ja naispuolisten elementtien yhdenvertaisuuteen sekä ihmisen immersoitumiseen luonnolliseen ympäristöönsä (Vitullo 2016, 342). Saleista löytyy esimerkiksi egyptiläisiä hieroglyfejä muistuttavia merkkejä ja symboleja.

Virtuaalikierrös sisältää runsaasti henkisyteen liittyvää sanastoa, kuvastoa ja maailmankuvaa, jotka esitetään vierailijalle vain muutamalla paljon informaatiota sisältävällä lauseella. Käytetyt käsitteet ovat laajoja ja niissä puhutaan ihmiskunnan yhteydestä luontoon, entisiin aikoihin, omaan universumiimme ja jopa toisiin ulottuvuuksiin. Damanhurin maailmankatsomukseen perehtymättömälle vierailijalle on tarjolla lyhyitä selontekoja, jotka sisältävät kuitenkin valtavia henkisyteen liittyviä kokonaisuuksia. Tässä näkyy yhteisön esoteerinen luonne, joka vaikuttaa myös virtuaalikierröksellä esitetyn materiaalin tulkitsemiseen. Niille, joille temppeleiden ilmentämät aiheet ovat teemamaailmoiltaan tuttuja, on mahdollista ymmärtää valtavat merkityskokonaisuudet muutaman lauseen takaa. Muilla saattaa jäädä paljon tulkinnan varaan.

Erittelen virtuaalikierröksen materiaalista luontoon ja ympäristöön liittyviä teemoja, joiden avulla analysoin aineistoa ja lopuksi vastaan tutkimuskysymyksiin. Toistuvia aineistosta esille nousevia teemoja löytyi 5 kategoriata ja ne ovat seuraavat: 1) tribuutit ja kunnianosoitukset luonnolle, 2) ihminen osana luontoa, 3) kritiikki ihmisen toimintaa kohtaan, 4) haave harmonisesta yhteiselosta luonnon kanssa sekä 5) luontoon, ympäristöön ja universumiin vaikuttamiseen pyrkiminen. Osa virtuaalikierröksellä esitetystä luontoon liittyvästä materiaalista sopii samaan aikaan useampaan eri kategoriaan, joten tulkitsen samoja piirteitä myös eri teemojen läpi.

3.1 Virtuaalikierröksen sisältö

Tässä kappaleessa esittelen virtuaalikierrökseen kuuluvien salien sisällön pääpiirteisesti. Havainnollistamisen avuksi liitän mukaan kuvakaappauksia saleista, jolloin sanallisesti kuvailemani asiat on helpompi hahmottaa myös visuaalisesti. Aineiston analysointi -

kappaleessa kirjoitan enemmän auki omia tulkintojani salien kuvaston sisällöstä ja erittelen niissä esiintyviä teemoja ekokriittisen teorian kontekstissa.

Virtuaalikierrros on ohjelmoitu sujuvaksi kokemukseksi. Vierailija voi liikkua saleissa syvyysuunnassa ja tarkastella koko tilaa lattiasta kattoon hiiren avulla. Virtuaalikierroksen kerrotaan olevan mahdollista tehdä myös virtuaalitodellisuuslaseilla, mutta kokemus on kattava jo tietokoneen ruudulta katseltuna. Välillä venyneet seinät ja rajoitettu liikkuminen saleissa estävät salien tutkimisen tarkemmin, mutta jo tämä versio tarjoaa eläväisen kokemuksen siitä, millaiset temppelit todellisuudessa Piedmontessa ovat.

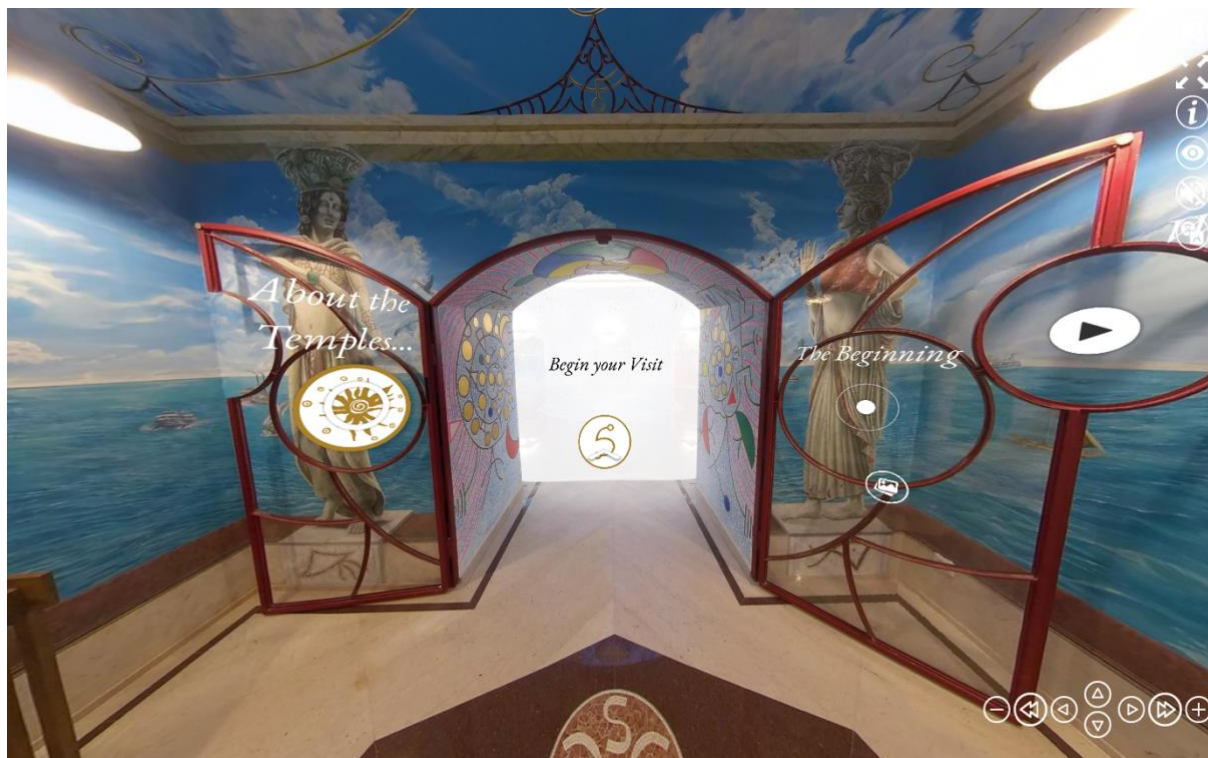
Virtuaalikierrros alkaa kutsulla ottamaan ensimmäisen askeleen immersiiiviseen matkaan Ihmiskunnan temppeleihin ja löytämään merkityksiä, symboleja ja myyttejä sekä suuntaamaan katseen kuvien yksityiskohtiin ja kuuntelemaan temppelien musiikkia. Alkusanoissa vierailijan maalailaan pääsevän lähes väistämättä kosketuksiin omien syvimpien tunteidensa ja kokemustensa kanssa. Temppelit esittävät symbolisesti jokaisen ihmisen sisäisiä huoneita. Siten temppeleiden salien ja käytävien läpi kulkeminen vastaa perustavanlaatuista sisäistä matkaa. (Ananas 2006, 1.) Jokaisessa salissa värimaailma ja taiteellinen kuvasto on runsasta, persoonallista ja salin teemaan istutettua.

3.1.1 Alkuhuone

Virtuaalikierrros alkaa eräänlaisesta eteisaulan kaltaisesta alkuhuoneesta, jossa lasiset pariovet johdattavat linkin kautta virtuaalivierailijan ensimmäisenä Voiton saliin. Jo eteisaulassa on vierailijan tutkittavana seinämaalauksia, tunnelmaan johdattelevaa ambient-musiikkia sekä useita linkkejä, joiden takaa avautuu tietoa yhteisöstä, temppeleistä, niiden rakentamisesta ja Oberto Airaudista. Sivupalkissa on kieli- ja ääniasetuksia hallitsevat komennot sekä kartta, jossa näkyy missä kohtaa temppeliverkostoa virtuaalikierröksellä ollaan. Virtuaalikierrros kertoo sisältävänsä 6 julkistettua salia ja kutsuu vierailijan matkustamaan läpi ”pyhän taiteen oopperan”. Vierailijalle myös informoidaan, että ostamalla virtuaalikierroksen hän on osallistunut temppelien säilyttämisen- ja kasvattamistyöhön. Alkuhuoneen lasisissa pariovissa on neljä linkkiä: *About the Temples*, *Begin your visit* (joka vie Voiton saliin), *The Beginning* sekä video *Why we built the Temples*.

Alkuhuoneen seinille on maalattu seesteinen, täydellisen kesäinen merenranta. Seinän vieressä alkuhuoneessa on kookas puinen marimba. Seinämaalauksessa rannalla kohoilee vihreän nurmen päälleystämiä kukkuloita sekä äkkijyrkät merenrantakalliot. Merellä seilaa useita

erilaisia veneitä ja laivoja, osa on rantaviivan liepeillä, osa aavalla merellä kauempana. Huoneeseen on maalattu seiniä, kattoa ja kulmia hyödyntämällä illuusio siitä, että vierailija olisi avotemppelein kaltaisessa rakennelmassa. Jokaiselle seinälle on maalattu naishahmo, joka on samalla avokattoa kannatteleva pilari. Hahmojen asennot ovat dynaamisia, jokainen näyttää olevan tanssinkaltaisessa liikkeessä. Naishahmot hymyilevät ja heidän vaatetuksensa koostuu arvokkaista, mutta ilmastavista viitoista, löysistä housuista, kietaisuhameista sekä lyhyistä paidoista. Heillä ei ole kenkiä jaloissa, vaan he seisovat kivimuurilla paljain jaloin.

Kuva 1 Alkuhuoneen pariovet sekä virtuaalikierrökselle orientoivat infolinkit

3.1.2 Voiton sali (Hall of Victory)

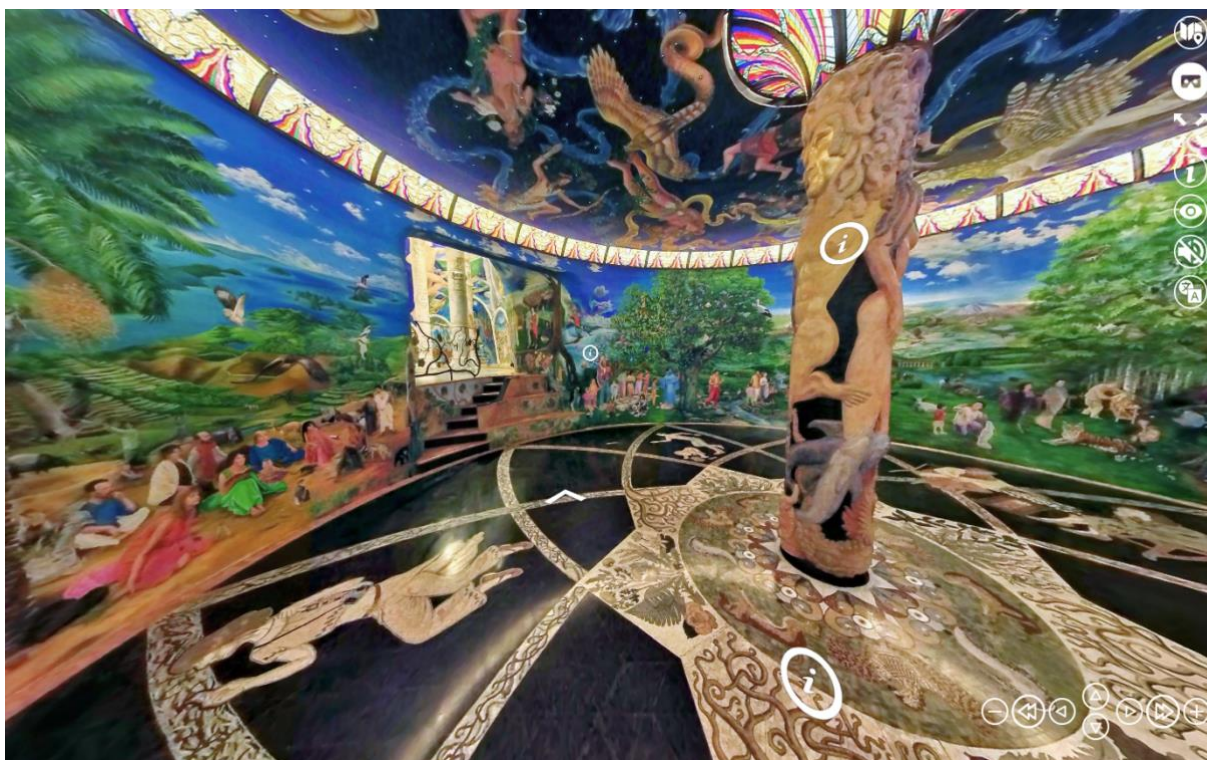
Varsinainen kierros alkaa Voiton salista. Huone on pyöreä, värikäs ja näyttää mittavalta. Eri puolilla huonetta seinissä, lattiassa ja keskellä seisovassa pilarissa on pieniä valkoisia sykkiviä ympyröitä, joiden keskellä on *i* (mikä merkitsee *informationia*, eli tietoa sisältävää nostoa juuri siinä kohdassa olevasta maalauksesta tai koristeesta). Muualla huoneesta löytyy samanlaisia sykkiviä ympyröitä, osan sisällä on valokuvia ja osan nuotteja. Valokuvaympyröistä löytyy erityisiä nostoja temppelein maalauksista ja veistoksista, joista joidenkin sisältöä avataan enemmän vieressä olevaa informaatioympyrää klikkaamalla.

Voiton sali on koristeltu maalauksin ja mosaiikein lattiasta kattoon. Keskellä huonetta seisoo veistoksellinen pilari, jota koristavat kohokuvioiset ihmishahmot. Seinämaalauksissa on

kuvattuna ihmisjoukkoja luontomaisemissa: puita, vuoristoja, taivasta ja merta. Voiton salin sinisessä katossa on kuvattuna leijuvia ja pyöriviä eläimiä ja sankareita, jotka tekstin mukaan edustavat myyttejä ja tähtikuvioita.

Koko ajan salissa ollessa taustalla soi eteerinen musiikki, jossa pienten yksittäisten pilkahdusten taustalla soi kaukainen ja kaikuva naisen laulu ilman sanoja. Salin seinän vieressä on jalustalla musta gong-lautanen, jonka päällä on valkoinen nuottiympyrä. Siitä painamalla saa yksittäisen pitkän gongin kumahduksen taustalla soivan äänimaiseman päälle.

Kuva 2 Voiton salin seinät ovat täynnä luontoon liittyvää kuvastoa.

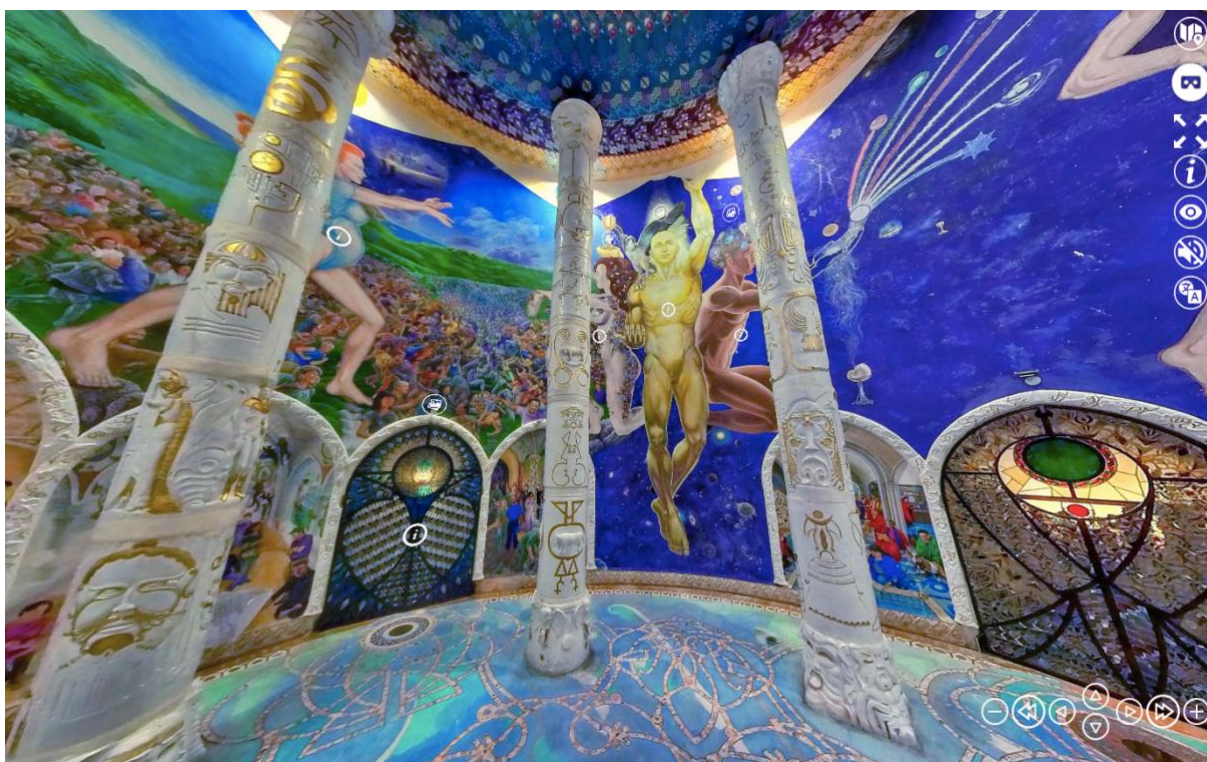
3.1.3 Maan sali (Hall of Earth)

Maan sali on seinämaalauksiltaan, aiheiltaan ja väreiltään samantyylinen kuin Voiton sali. Se vaikuttaa Voiton salia korkeammalta ja siellä on useampi valkoinen, egyptiläistyyllisesti lehtikullalla koristeltu pilari. Ne merkitsevät Damanhurin historian ja maailman eri filosofoiden ja uskontojen merkkejä pyhällä kielellä. (Ananas 2006, 34.) Huoneessa on vastakkaisilla seinillä kaksi lasimosaiikein koristeltua ovea: Aurinko-ovi ja Kuu-ovi.

Seinämaalausten aiheet pyörivät jälleen ihmishahmojen ja -ryhmien ympärillä. Seinillä on muutama suurempi maalaus, joissa esiintyy sekä yksittäisiä ihmishahmoja että -joukkoja. Lattianrajassa on useita toisistaan erillisiä maalattuja kohtauksia, joissa on ihmisjoukkoja

kokoontuneina tanssimaan, istumaan tai muuten oleilemaan yhdessä. Monet maalauksista sijoittuvat temppelimäisiin paikkoihin. Salin prinssiin keskeisiä teemoja ovat universumin luomisprosessi, sivilisaation kehittyminen, aika, sisäistä negatiivisuutta vastaan taisteleva ja jokaisen sisällä olevan jumalan muistaminen (Ananas 2006, 34).

Lattia on marmorinen sinisen turkoosi ja katto lasimosaiikeilla koristeltu. Salin kerrotaan olevan omistettu feminiiniselle prinssiinille (*feminine principle*) ja tälle omistetun hahmon lisäksi seinälle on maalattu myös valtava androgyyni hahmo, demiurgi sekä maskuliininen prinssiin. Näille hahmoille vastavoimana seinälle on maalattu antielämän prinssiin, joka on harmaa, jykevä ja vakava hahmo.

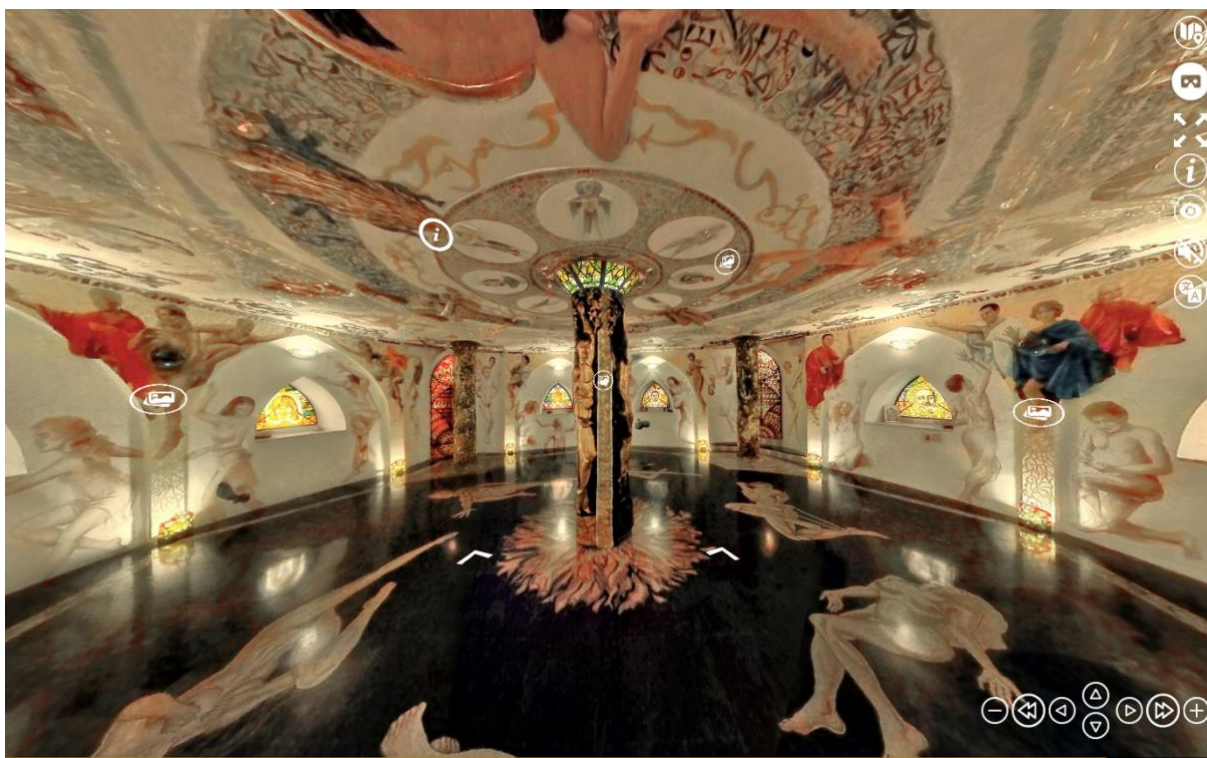
Kuva 3 Maan salin seiiniä vierustavissa pilareissa on hieroglyfimäisiä koristeita.

3.1.4 Metallien sali (Hall of Metals)

Metallien sali on aikaisempien tavoin pyöreä ja sen värimaailma on hyvin maanläheinen ruskean, punaisen ja luonnonvalkoisen eri sävyissä. Salin kerrotaan olevan omistettu tulen elementille, jonka ympärillä monien kansojen myytit ovat kehittyneet. Keskeisenä teimana mainitaan myös alkemistinen muutosprosessi, jota esihistorialliset alkemistit ovat käyttäneet muuttaakseen raudasta kultaa. Tämä toimii myös metaforana ihmisen sisäiselle jalostukselle.

Metallien sali on aikaisempia saleja matalampi, sen keskellä on pilari, jossa on kuvattuna kohokuvioituja ihmisiä. Myös seinän vierustalla on pilareita lasimosaiikkisten oviaukkojen edessä. Lattiaa, seiniä sekä kattoa koristavat tuttuun tapaan ihmishahmot. Osa on maalattu alastomiksi, osalla on päällään muutamia vaatekappaleita. Seinissä on ikkunasyvennyksiä, joiden keskellä on pienet kolmionmuotoiset lasimosaiikein koristellut ikkunat. Niissä on kuvattuna eri-ikäisiä ihmisiskasvoja taustaa vasten.

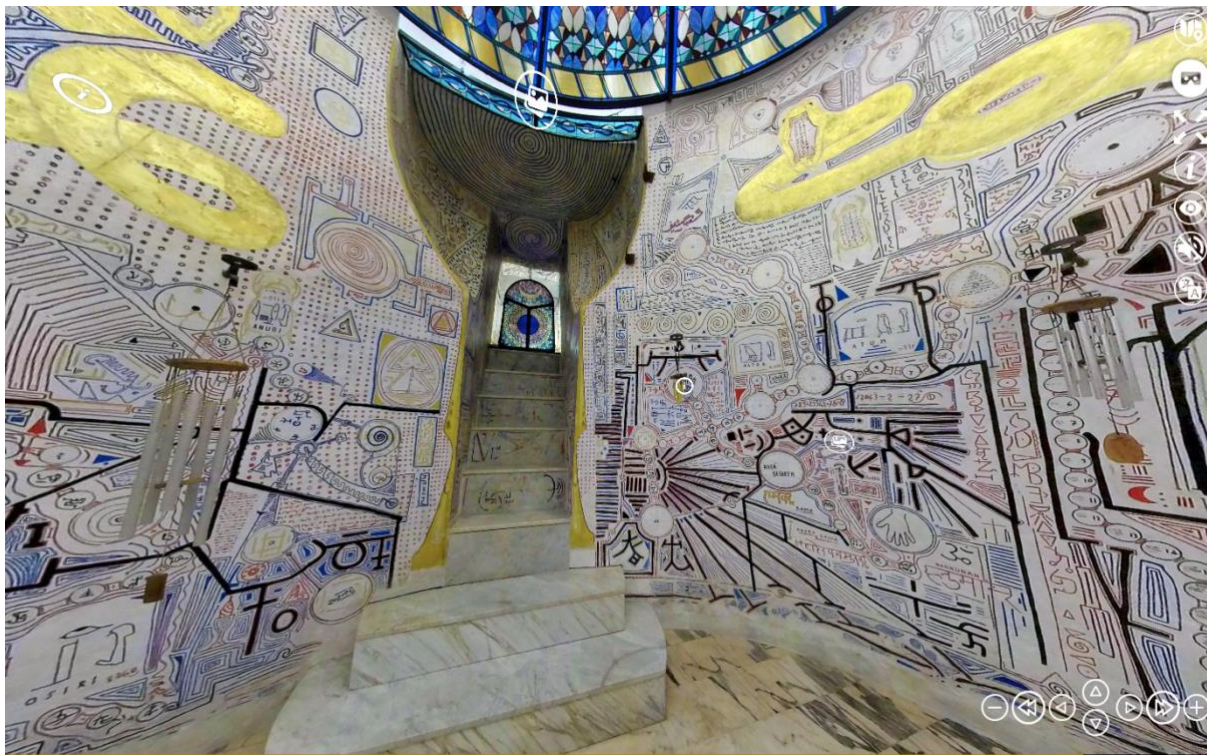
Kuva 4 Metallien salin värimaailma on maanläheisempi kuin aikaisemmissa kirkkaan värisissä saleissa.

3.1.5 Veden sali (Hall of Water)

Veden sali poikkeaa ulkonäöltään aikaisemmista saleista. Se on selkeästi pinta-alaltaan paljon pienempi pyöreä huone ja sen seinät on koristeltu piirrosmaisilla viivoilla, kuvioilla, teksteillä sekä symboleilla. Näyttää melkein siltä, kuin valkoiselle seinälle olisi piirretty suoraan eri värisillä tusseilla kaavioita, sarjakuvia, kuvioita ja labyrinttejä. Kuvakieli muistuttaa jälleen egyptiläistä symboliikkaa. Toisin kuin muissa saleissa, Veden salissa ei ole ainuttakaan pilaria.

Korkeammalla seinässä melkein katonrajassa on maalattuna neljä kultaista käärmettä eri puolille huonetta. Ne kiemurtelevat puoliksi kerällä ja jokaisella on suu auki: kahden suut ovat auki suoraan katsojaan päin, kahden muun suut on maalattu sivulta päin. Seinään on kaivettu yksi hyllymäinen alttari, jonka takaseinä on jätetty raa'aksi kallioksi kuin muistuttamaan vierailijaa siitä, että edelleen ollaan vuoren sisällä. Alttarilla keskellä on pienen koristeellisen

kuution päällä samaa keltainen lasipallo ja oikeassa reunassa jalustan päällä pienempi sininen lasipallo.

Kuva 5 Veden salin koristelu poikkeaa aikaisemmista saleista geometrisellä ja pelkistetyllä ulkoasuullaan.

3.1.6 Sfäärien sali (Hall of Spheres)

Sfäärien sali on ensimmäinen sali, joka ei ole pyöreä, vaan pitkä suorakulmioinen huone. Se ei ole kovinkaan korkea ja sen värimaailma on samansuuntainen Metallien salin kanssa: seinät ovat maalattu kultaisella ja ruskealla, minkä lisäksi seinillä on maalauksia ihmisistä ja luonnosta. Salissa on kolme ovea, jotka näyttävät tavallisilta valkoisilta ovilta.

Pitkillä seinustoilla on kummallakin neljä syvennyttä, joista jokaisissa on omat eriväriset lasipallonsa. Syvennysten väleissä on pienet valkoiset koristeelliset ja veistokselliset pilarijalat, joista jokaisen päällä on kultainen pikari. Lattia on tummaa marmoria ja katto kullanvärinen. Huoneen toisessa päädyssä on isompi syvennyttä sekä alttari, jonka päällä on vaalea lasipallo. Myös alttarin edessä lattialla on lasipallo.

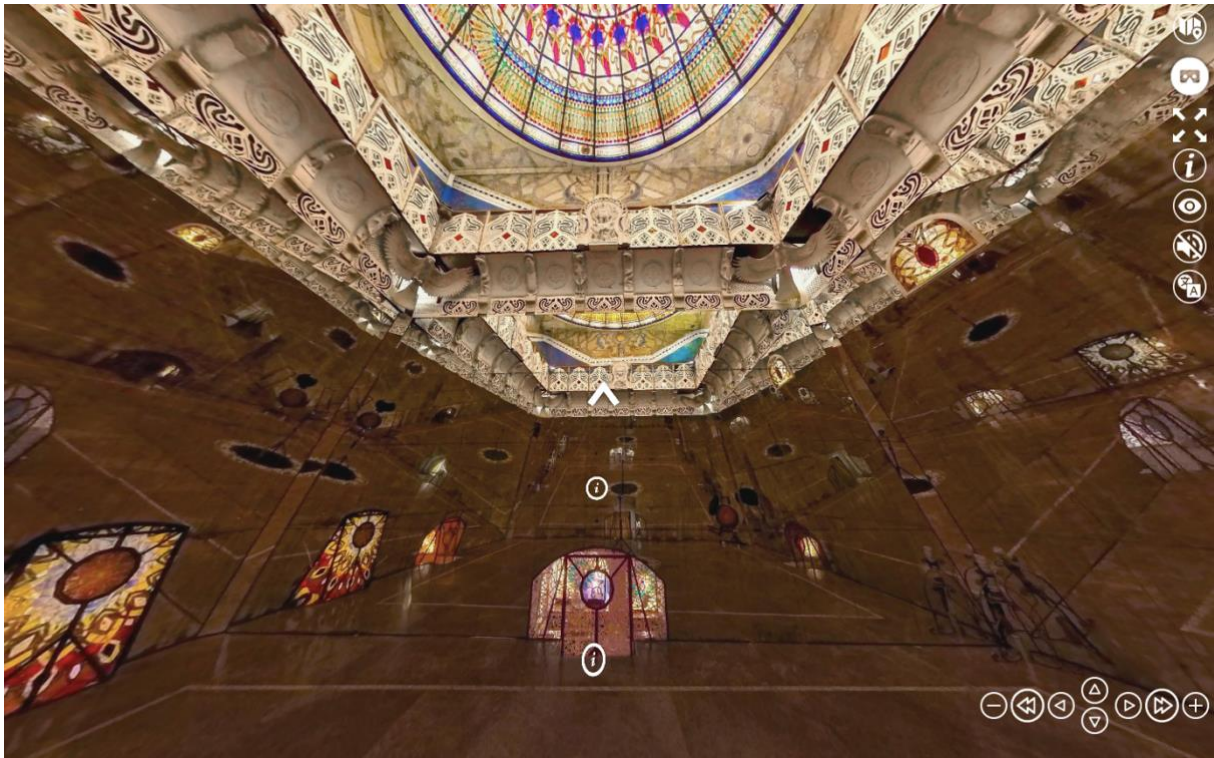
Kuva 6 Sfäärien salissa seiniä reunustavat alttarit, joille on asetettu erivärisiä lasipalloja.

3.1.7 Peilien sali (Hall of Mirrors)

Kierroksen viimeinen sali on Peilien sali. Tämä sali on kaikista kierroksella esitellyistä suurin ja korkein. Se on neliskulmainen ja sen seinät ovat lattiasta kattoon peililasia. Ruskea lattia sekä kullanuskea kattokoristelu tekevät salista pääväriltään ruskean. Katossa on valtava pyöreä lasimosaiikein koristeltu kupoli ja kartasta näkee, että sen huippu ylettää vuorensiinään asti. Saliin virtaava valo on siis luonnonvaloa.

Peilien sali on omistettu valolle, ilmalle, taivaalle, auringolle ja elämälle. Salin kerrotaan olevan valmiiksi saadun ihmisen uudelleen heräämisen juhlistamiseksi. Kattokupolin lasimosaiikki luo kaleidoskoopin, jonka läpi saliin pääsevä valo heijastuu peilipinnoista. Kuviot ja värit moninkertaistuvat nähtävästi loputtomasti, minkä on tarkoitus rohkaista myös mieltä avautumaan äärettömyyttä kohti. (Ananas 2006, 92.)

Jokaisella seinustalla on oviaukko ja yhdessä kulmassa seisoo iso gong-lautanen, jonka kumahtava taajuus aktivoi salin. Gong tuottaa vibraatioita, jotka harmonisoivat ja tasapainottavat kehon energettisiä keskuksia. Peilien sali on sen vuoksi parantava temppele. (Ananas 2006, 92.) Lattian ainoa koriste on pyöreä mosaiikkirinki suoraan kupolin alla, jossa on kuvattuna muun muassa voikukkia. Tässä salissa on myös vähiten infolinkkejä vierailijalle.

Kuva 7 Peilien salin seinät on päällystetty kokonaan heijastavalla peililasilla.

3.2 Tribuutit ja kunnianosoitukset luonnolle

Luonnon ja ympäristön arvostaminen näkyy virtuaalikerroksella selkeästi sen myötä, miten luontoa kuvataan seinämaalauksissa, mosaiikkiteoksissa ja teksteissä. Luonnon kuvaaminen on toteutettu kauniisti, huolellisesti ja vaivaa nähden. Maalaukset ja mosaiikkiteokset ovat harkittuja ja tarkoituksenmukaisesti toteutettuja: värimaailmat ovat rikkaita ja valittujen materiaalien käyttämistä selitetään niiden omaamalla tietyillä ominaisuuksilla.

Virtuaalikerroksen aloittavassa alkuhuoneessa seinille kuvattu merenrantamaisema on tribuutti luonnolle, mikä näkyy koko seinän kokoisen maalauksen huolellisessa toteuttamisessa. Merenrantamaisema on kuvattu kauniina, poutaisena ja seesteisenä kesäpäivänä, jolloin tyyni meri tarjoaa maalauksessa seilaaville laivoille ja veneille kulkuväylän. Kaikki maalauksen sisällytetyt ominaisuudet ovat ihmisen tekemiä päätöksiä: säätila, värimaailma sekä erilaiset laivat ja veneet. Luonnon kannalta ei ole sinällään merkitystä onko säätila poutainen vai myrskyisä, mutta sillä on merkittävästi vaikutusta ihmisen toimintaan ja tavoitteiden onnistumiseen. Siten seesteisen merisään kuvaaminen maalauksessa on tribuutti luonnolle, mutta nimenomaan ihmisen näkökulmasta.

Rannikkomaisema on eräänlainen luonnon oma satama, josta veneet lähtevät matkoilleen tai puolestaan palaavat seikkailuiltaan takaisin rantaan. Virtuaalikerroksen vierailija lähetetään

myös omalle henkiselle matkalleen, tosin aavan meren sijaan syvälle vuoren – joskin virtuaalisen – sisälle eri saleihin. Vierailijalle välittyy olo siitä, ettei tätä matkaa tarvitse pelätä, vaan universumi kirkkaine taivaineen ja tyynine merenaaltoineen kannattelee matkantaittajaa. Seinämaalauksessa on kuvattuna kaunis, melkein täydellisen kesäinen sää, mikä enteilee miellyttävää ja levollista matkaa. (Liite 1)

Virtuaalikerroksella vierailijalle ensimmäisenä esiteltävä Voiton sali on luontoon liittyviä kunnianosoituksia täynnä. Pyöreän salin seinille on maalattu kauttaaltaan erilaisia maisemia, kasvillisuutta, eläimiä sekä niiden lomassa oleskelevia ihmisiä. Keskellä salia seisovan pilarin alla on tähdenmuotoinen lattiamosaiikki, jota koristavat puunjuurimaiset kuviot ja erilaiset kasvit. Katossa on kuvattuna tähtitaivas, jossa leijailee erilaisia eläin- ja ihmishahmoja. Kattoa reunustaa pyöreä mosaiikkikoriste, jossa on kuvattuna kasveja ja lintuja värikkään lasimosaiikin joukkoon sommiteltuna. Puiden oksilla on kuvattuna runsaasti erilaisia värikkäitä lintuja ja myös muita eläimiä, kuten naalimainen eläin. Yhteen kohtaan seinää on maalattu laaja alue, joka kuvastaa rikkasta vedenalaista elämää. Pinnan tuntumassa uiskentelee miekkakala, miekkavalaita, delfiinejä ja rauskuja. Veden pohjassa on erilaista merileväkasvustoa, koralleja ja niiden lomassa uivat pienet kalat.

Voiton salin seinille maalatuista eläimistä kerrotaan, että ne ovat joko vaarassa kuolla sukupuuttoon tai jo valitettavasti sukupuuttoon kuolleita. Ne on kuvattu seinille tarkoituksella vaalimaan elämän rikkautta ja jotta emme unohtaisi niiden olemassaoloa. Tämä on kunnianosoitus eläinlajeille, jotka joskus ovat maailmaamme asuttaneet. Lisäksi se on kunnianosoitus luonnon rikkaalle biodiversiteetille, sille miten monia erilaisia eläinlajeja maailmassa on ollut ja on yhä edelleen.

Viikunapuun viereen on maalattu kuva jäisestä ja lumisesta maisemasta revontulien, jäävuorien ja tulivuoren purkauksen kanssa. Maisema näyttää luonnon vahvuuden ja kauneuden samassa kuvassa: räjähtävä tulivuoren purkaus sekä värikkäät revontulet, jotka värjäävät taivaan. Tulivuoren purkauksessa myös luonnon omat vastinparit esiintyvät rinnakkain, kun hehkuva laava virtaa punaisena jokena valkoisen jään läpi. Molemmat ovat omasta ääripäästään, jäätävän kylmä ja polttavan kuuma yhdessä. (Liite 2)

Salin teemoihin kuuluu selkeästi erilaiset vastinparit ja dualistinen jaottelu: mies ja nainen, makea ja suolainen vesi, pieni lapsi ja vanha aikuinen, jää ja laava. Nämä vastinparit muodostavat liittoja, kuten miehen ja naisen kyky luoda uutta elämää, mutta myös toistensa luonnossa esiintyviä ääripäitä, kuten jää ja laava. Vanha mies ja pieni lapsi edustavat

elämänjanan ääripäitä, ja heidän välinen liittonsa pohjautuu siihen, että pieni lapsi jatkaa elämää vanhan miehen kuollessa. Toisaalta vanha mies välittää elämäkokemustaan lapselle. Eri ääripäiden ja vastakohtien kuvaaminen yhdessä tuo esille sitä, miten rikas ja laaja luonnon monimuotoisuus ja ilmenemistavat ovat.

Tulen elementille omistetussa Metallien salissa tulen kerrotaan olevan kipinän lisäksi liekki, jota täytyy vahvistaa, suojella ja puolustaa. Samalla tulee tiedostaa sen kaksisuuntainen luonne luoda ja tuhota. Näiden kahden vahvan voiman tunnustaminen on myös luonnonvoimien tunnustamista. Ihmistä muistutetaan siitä, että hän jää auttamatta tulen voimalle toiseksi, jos hän on huolimaton tai suhtautuu siihen ylimielisesti.

Metallien salissa olevat neljä ovea on koristeltu Tiffany-lasilla ja ne ovat omistettu neljälle elementille. Virtuaalikierröksellä kerrotaan, että elementtejä ei ole esitetty niiden puhtaissa muodoissa, vaan toisiinsa sekoittuneina aivan kuten ne löytyvät planeetaltamme. Tällä tavalla tuodaan ilmi, että luonnon eri ominaisuuksien erottelu on ihmisestä lähtöisin, todellisuudessa luonnossa eri elementit sekoittuvat ja toimittavat yhteisvoimin suurempaa tarkoitusta luonnon eri prosessien hyväksi.

Veden sali poikkeaa muista saleista koristekieleltään selvästi. Se onkin ainoa, jossa kerrotaan olevan Oberto Airaudin taidetta (Ananas 2006, 30). Salin seinät ovat täynnä geometrisiä ja symbolisia kuvioita, jotka ovat pelkistettyjä ja piirrosmaisia. Ainoat luontoon liittyvät näkyvät koristeet ovat seinille maalatut neljä kultaista käärmettä sekä lattian pyöreä mosaiikkikoriste, jossa on keskellä tähti ja oikealle uivia delfiinejä. Saliin on silti kätketty luontoviittauksia ensisilmäystä enemmän: katon sinisellä, ruskealla ja keltaisella koristellun lasimosaiikkikupolin värien kerrotaan jäljittelevän meren ja hiekan värejä. Väriyhdistelmä juhlistaa maan lämmön ja veden rikkauden kohtaamista. Hiekka ja suolavesi sulautuvat yhteen muodostaen simpukoita, joita ilmennetään koko kupolia ympäröivällä helmiäisen heijastuksilla. Näin salista löytyy myös piilotettuja tribuutteja luonnon eri ulottuvuuksille.

Huolellisten, kunnioittavien ja luontoa juhlistavien kuvausten tuottaminen on yhteisön ekokritiikkiä. Luonnon moninaisuus kasvillisuudessa ja eläinlajeissa koetaan juhlistamisen ja kuvaamisen arvoisena, ja ihminen istutetaan kuvauksissa luonnon keskelle, ei toisin päin. Luonnonomaisissa maisemissa oleminen nähdään ihmiselle luontaisena, hyvää tekevänä ja alkuperäisenä ympäristönä, ja luontoyhteyden palaamista nykyisestä urbaanista ympäristöstä pidetään tavoiteltavana.

3.3 Haave harmonisesta yhteiselosta luonnon ja ihmisten kesken

Virtuaalikierroksen materiaalissa nousee vahvasti esille haave ja pyrkimys ihmisen ja luonnon väliseen harmoniseen yhteiselo. Harmonia terminä merkitsee sopusointua tai rauhaa. Tämä haave on sanoitettu eksplisiittisesti useissa virtuaalikierroksen teksteissä ja kuvattu myös osana salien seinämaalauksia. Seuraavaksi avaan eri yhteyksiä ja tapoja, joissa tämä haave tulee esille virtuaalikierroksen materiaalissa.

Virtuaalikierroksen alkuhuoneessa merenrantaa kuvaavassa maalauksessa merellä näkyy seilaamassa erilaisia veneitä ja laivoja: purjelaiva, kolmen henkilön kanootti, höyrylaiva sekä nykyaikainen risteilijä. Näinkin tavanomaisessa asetelmassa näkyy ihmisen ja luonnon välinen harmoninen yhteistyö yksinkertaisesti esitettynä: ihminen on rakentanut luonnon tarjoamia ominaisuuksia kunnioittaen ja hyödyntäen välineen, jolla edistää ihmisen omia pyrkimyksiä. Pienestä vuorovaikutuksesta (jossa vuorovaikutussuhde on syntynyt ihmisen toimiessa tietoisesti luonnon puolestaan tarjotessa puitteet ihmisen toiminnalle) on syntynyt luonnon ja ihmisen välinen yhteistyö ja siten myös harmonia. Päästöttömällä veneellä merellä seilaaminen ei itsessään vahingoita luontoa, vaan yksinkertaisesti luo harmonisen hyötysuhteen ihmisen hyväksi.

Laivat ovat sekä kooltaan että liikkumistavoiltaan erilaisia ja ne viestivät myös eri aikakausista. Osa puisista veneistä on alkeellisempia ja historiallisempia, kun taas risteilyalus on selkeästi nykyaikaan sijoittuva merenkulkuväline. Tämän voi tulkita merkitsevän esimerkiksi sitä, miten läpi aikakausien entisaikojen ja nykyajan ihmiset ovat kaikki seilanneet samalla merellä – ihmisyyden tai henkisyuden – etsien samoihin perustavanlaatuisiin olemassaoloa koskeviin kysymyksiin vastauksia. Toiset ovat taitaneet matkaa satoja vuosia sitten eläessään, toiset tekevät sitä nykyaikana, sillä ihmiskunta ei ole edelleenkään löytänyt vastauksia esittämiinsä kysymyksiin.

Virtuaalikierroksella Voiton saliin mennessä näytölle ilmestyy lyhyt esittelyteksti *Hall of Victory - Discover*, jossa esitetään selkeästi haave ja pyrkimys harmoniseen yhteiselo luonnon ja ihmisen välillä. Tekstissä kerrotaan, että seinä- ja kattomaalaukset, lattiamosaiikit sekä keskipylyvään veistokset kuvastavat sitä, miten on mahdollista kuvitella maailma, jossa eri maisemat, eläin- ja kasvilajit voivat elää yhdessä tasapainoista ja harmonista todellisuutta erikäisten ihmiskokemusten kanssa. Sali on omistettu feminiiniselle periaatteelle, joka nähdään tässä yhteydessä elämän siementä kantavana ja sille muodon antavana kohtuna sekä Maaplaneetalle, jossa siemen versoo ja kasvaa kokemukseksi ja historiaksi. Tekstissä sanotaan, että

todellinen yhteys meidän (ihmisten), luonnon, kasvien ja eläinten välillä on yhteinen rytmikäs virta, jossa muutokset ja jokaisen osan kehitys on harmoniassa kokonaisuuden kanssa.

The paintings on the walls and the ceiling, as well as the mosaics on the floor and sculptural quality of the central column, shows you how very possible it is to imagine a world where different landscapes, species of animals and plants, and the various ages of the human experience can blend together into one single, balanced and harmonious reality.

The true connection between us, nature, the plants, and the animals is the common rhythmic flow, where the changes and the evolution of each part are in harmony with the Whole.

Esittelytekstin vieressä on lyhyt ote Oberto Airaudin kirjoittamasta *Liber S* -kirjasta (2016), jossa kerrotaan kristallikaupungista. Samaan aikaan se on piikikäs ja pehmeä, siellä ryöppyää vihreää ja kukat laskeutuvat onnellisesti vahvana ja kauniina eläviltä penkereiltä valon ja auringon yltäkylläisyydessä. Tässä ympäristössä miehet ja naiset käyskentelevät puhuen ylevistä asioista hymyillen toisilleen. Lajit rikastuttavat toisiaan ja sulautuvat yhteen täydellisessä harmoniassa ja tasapainossa.

Many ancient myths convey a common message, and one of them is contained in the book Liber S: the myth recalls a vital moment in our past, in which humanity was thriving, reaching a profound connection among all living beings.

And I saw a city of Crystal, pointed and soft at the same time in its forms. Large cascades of green, and flowers merrily descend, strong and bright, from living terraces in a profusion of lights and sun. Men and women strolled, talking of lofty things, smiling to one another.

And the species enriched one another, blended together in perfect harmony and balance.

Liber S -kirjassa kuvaillaan utopistinen haave paikasta, jossa kaikki on hyvin ja kaikki ihmiset ja luontokappaleet voivat hyvin. Idealistiseen kuvaan kuuluu rikas ja luonnonmukainen ympäristö, jossa hyvinvoivat lajit elävät rinnakkain samanarvoisina, vailla alisteisia asemia mihinkään suuntaan. Myös älyllinen ylevyys ihmisten keskuudessa mainitaan tekstissä, eli siinä näkyy valaistumisen tavoittelu, joka voi toimia ehtona harmonisen tilan saavuttamiseksi.

Maan salin esittelyteksti on käytännössä sama kuin Voiton salin esittelyteksti. Molempien tekstien sisällön voi tulkita haavekuvana siitä, miten ihmisen luoma yhteiskunta ei alistaisi eläimiä ja ympäristöä omalle toiminnalleen, vaan kaikki elävä olisi tasapainoisessa symbioosissa. Tällainen tila on utopistinen ja siitä tulee mieleen Raamatussa kuvattu Edenin paratiisi, jossa alun ihmiset Aatami ja Eeva pitävät huolta paratiisissa heidän kanssaan asuvista eläimistä.

Salin seinille on maalattu neljä puuta, jotka koostuvat kahdesta toisiinsa yhdistyneistä eri puulajista. Yksi tällaisena kuvattu puu on viikuna- ja kirsikkapuu. Puuta nimitetään infolaatikossa kimeeri-puuksi, joka koostuu kirkkaan vihreästä viikunapuusta ja valkoisesta kirsikkapuusta. Linnut ja eri eläinlajit pesivät myös sen oksilla ja latvassa. Kahden puun yhdistymisen kerrotaan kuvastavan symbolisesti samanaikaisesti olemassa olemista eri lajeille ja ekosysteemin yhteyttä. Elämän kerrotaan tässäkin yhteydessä tarvitsevan harmoniaa ja tasapainoa kukoistaakseen.

Kaikkia seinien yksityiskohtia ei pääse tarkastelemaan lähempää, mutta maalauksen ihmisjoukossa näkyy tiikeri, lehmä ja aasi makoilemassa ihmisten seurassa. Nämä lajit ovat kuvattuna rauhassa omissa oloissaan, ja esimerkiksi vaarallisena eläimenä pidettyyn tiikeriin suhtaudutaan neutraalisti ja sen seurassa ollaan tarkoituksenmukaisesti. Asetelmassa tuodaan vaaralliseksi ymmärretyn ja koetun eläimen rauhanomaisen läsnäolon myötä esille jälleen harmonian mahdollisuutta sekä ehdotusta siitä, että tiikerin ja ihmisen välillä ihminen onkin todellisuudessa se vaarallisempi eläin.

Voiton salin taiteessa esitetyt vastinparit ja liitot - joita analysoin tribuuttien näkökulmasta aikaisemmassa kappaleessa - ilmentävät myös harmonista yhteiseloä. Toistensa vastakohtat, kuten jää ja laava, ovat kuvattu yhtä aikaa olemassa olevina ja toisiaan täydentävinä ilmiöinä. Eri vastakohtien ja ääripäiden kuvaaminen salissa tuo esille jälleen sitä, miten damanhurilaisten mielestä harmonian saavuttaminen on tavoiteltavaa näennäisesti ristiriitaisten vastakohtien välillä.

Veden salin johdattelutekstin vieressä on tuttuun tapaan pieni tekstinpätkä, joka on nimeltään *Symbols and Clouds*. Tekstinpätkässä puhutaan siitä, miten joskus on ollut mahdollista jakaa laajempi ymmärrys ihmisten kesken. Ihmiset puhuivat useita kieliä, jotka juonsivat juurensa harmonian ja yhteyden taiteesta. Se mahdollisti syvemmän ymmärtämisen syntymisen, joka tekstissä rinnastetaan pilveen, joka muuttaa muotoaan, mutta pysyy samana pilvenä.

There once was a time, on planet Earth, when Peoples spoke many common languages.

Each language derived from ways of thinking rooted in the art of harmony and connection. These languages made it possible to express oneself fully and understand others deeply. Every symbol, every ideogram expressed and extraordinary power: the capacity to contain within meanings. Just as a cloud, that although continuously taking on new shapes, remains the same cloud.

Edellä mainittujen tekstinpätkien lisäksi harmoniasta puhutaan Veden salissa Devi Kamala - jumalattaren yhteydessä, joka on virtuaalikierroksen mukaan tärkein ja vahvin voima hindulaisessa ja egyptiläisessä perinteessä. Tämä alkuperäinen eri kansojen voimien ja myyttien mosaiikki muodostaa perustan uudelle ja etsitylle harmonialle kaikkien ihmiskunnan pyhyyksien välillä. Tätä konseptia kerrotaan avattavan enemmän Labyrintissa, joka ei kuulu vielä toistaiseksi virtuaalikierroksen materiaaliin. Erilaiset jumaluudet ovat läsnä yhteisön kuvastossa taustoittavana teemana erilaisille muinaisille voimille, jotka vaikuttavat yhä tänäkin päivänä yhteisön maailmankatsomuksen mukaan.

Tässä kappaleessa esitellyistä esimerkeistä harmonian tavoittelusta eri konteksteissa voi tehdä yhteenvedon, että damanhurilaisilla harmonian saavuttaminen luontokappaleiden ja ihmisten, eritasoisten entiteettien, kuten yhteisön tunnustamien jumalallisuuksien, universumin energioiden sekä luonnon ilmiöiden välillä on yksi perustavanlaatuisia pyrkimyksiä. Damanhurin filosofian mukaan tämä on mahdollista, jos laajennamme inhimillisiä aistejamme ja käytämme työkaluja, joita yhteisön tekemä tutkimus tarjoaa niille, jotka rohkenevat lähtemään matkalle omaan kompleksisuuteensa. Yhteyden ja ymmärtämisen merkitystä painotetaan harmonian tavoittelun prosessissa.

Harmonian tavoittelu tulee ilmi konkreettisesti jo siinä, että yhteisö on rakentanut ulospäin suuntautuneen kestävämpää elämäntapaa tuottavan ekoyhteisön, joka on levittäytynyt ympäri maailmaa ja pyrkii viemään kestävyuden ajatusta yhteisön ulkopuolelle. Ekokriittinen ote tulee näkyväksi sopusointuun pyrkimisenä luonnon kanssa ja valtasuhteista irtaantumista. Toisaalta ihmisen nähdään jäävän luonnonvoimille toiseksi, ja yhteisössä kritisoidaan ihmisen pyrkimystä valjastaa luontoa tarkoituksiinsa, mikä tulee ilmi haitallisena toimintana luontoa kohtaan. Ideaalisti rinnakkaiselo tapahtuisi luonnonomaisessa tilassa urbaanin sijaan, mitä tuotiin esille myös luontotribuuttien kuvauksissa edellisessä kappaleessa 3.2.

3.4 Ihminen osana luontoa

Ihmistä ja ihmisen toimintaa kuvataan useissa yhteyksissä virtuaalikerroksen materiaalisissa luonnon kontekstissa. Ihmisen toimintaa kritisoidaan, mutta ihminen esitetään myös osana luontoa, jota ei voi etäännyttää luonnosta irralliseksi toimijaksi. Elollisten olentojen hengissä säilymisen kannalta luonto tarjoaa välttämättömiä ominaisuuksia, kuten vesi ja ilma.

Voiton salin seinämaalauksissa luonnonmukaisissa ympäristöissä kuvatut ihmiset oleskelevat yhdessä ja erikseen. Kaikkialle seiniin on maalattu maisemia, jotka kuvastavat vehreitä kukkuloita, laaksoja, hiekkarantoja ja hiekkadyynejä. Ihmiset maalauksissa edustavat kaiken ikäisiä lapsesta aikuiseen ja heidät kuvataan sulautuneina luonnollisiin ympäristöihin kokoontuneina yhteen leikkimään tai omiin oloihinsa piirtämään tai kirjoittamaan. Tämä kuvastaa, kuinka damanhurilaisen filosofian mukaan ihminen kuuluu luonnon keskelle oleskelemaan, leikkimään ja luomaan uutta.

Ihmistä kuvataan virtuaalikerroksella rinnastettuna luonnosta löytyviin elementteihin, kuten tuleen, jolle Metallien sali on omistettu. Toinen keskeinen teema salissa on alkemistinen muutos, jota esihistorialliset alkemistit ovat käyttäneet muuttaakseen raudasta kultaa. Tämän kerrotaan toimivan metaforana ihmisen sisäiselle jalostukselle.

Tulen kerrotaan kuvastavan ajavaa voimaa, josta ihmiskunnan historia alkoi. Monien kansojen myyttien kerrotaan kehittyneen sen ympärillä, mikä puolestaan kertoo virtuaalikerroksen mukaan ihmisten ja jumalten välisistä kohtaamisista. Alkemistisena elementtinä tulen kerrotaan avaavan ovia mahdollistaen kontaktin ottamisen ympärillämme olevan näkymättömän kanssa. Sen kerrotaan olevan kipinä, joka yhdistää meidät todellisimpaan luontoomme, sisällämme olevaan ideaaliin sekä intohimoomme tietoa kohtaan. Tässä kontekstissa luonnosta löytyvää elementtiä käsitellään metaforisesti suhteessa ihmiseen ja ihmisen kehittymispotentiaaliin.

Ihmisen voimattomuudesta luontoa vastaan muistutetaan virtuaalikerroksen materiaalisissa suoraan ja välillisesti. Tulen kerrotaan olevan liekki, jota täytyy vahvistaa, suojella ja puolustaa. Samalla tulee tiedostaa sen kaksisuuntainen luonne luoda ja tuhota. Tuli on ihmiselle monella tapaa hyödyllinen ja jopa elintärkeä elementti, mutta loppujen lopuksi se saattaa aiheuttaa mittavaa tuhoa, jos ihminen suhtautuu siihen liian kevyesti tai ylimielisesti. Esimerkiksi tässä ajatuksessa tulee esille damanhurilainen maailmankatsomus luonnon asemasta ihmistä vahvempana voimana, jonka hallitseminen ei todellisuudessa ole mahdollista, vaikka ihminen siihen pyrkisikin.

Huomioita luonnon hallitsemattomuudesta tulee esille myös muissa yhteyksissä. Alkuhuoneen seesteinen merisää on ihmisen tekemä valinta kuvata säätila nimenomaan ihmiselle suotuisana: aivan yhtä hyvin maalauksessa olisi voitu kuvata myrskyävä merisää, jossa ihmisen rakentamat veneet ja laivat olisivat täysin luonnonvoimien armoilla. Säätilojen arvottaminen tapahtuu ihmisen toimesta: ”helppo” ja ”kaunis” sää merkitsee ihmiselle miellyttävää säätilaa. Taiteessa tällainen valta vaikuttaa säätiloihin on olemassa, mutta todellisuudessa ihminen ei voi hallita luonnon voimia, hän voi vain yrittää selvitä niiden keskellä.

Luonnonvoimien mahti tulee esille erityisesti tilanteissa, joissa ihmisellä ei ole suojaavia rakennuksia ympärillään, kuten heiveröisellä veneellä keskellä aavaa merta, mitä kuvataan Alkuhuoneen seinämaalauksissa. Viime aikoina esimerkiksi Eurooppaakin ravistelleet rankat tulvat ovat kuitenkin tehneet selväksi, ettei edes ihmisen rakentama infrastruktuuri takaa sitä, etteivät luonnonvoimat voisi tulla aivan keskuuteemme asti muistuttamaan voimistaan (Hannula & Pellas 2024). Vuosien saatossa ihmiskunta on etäännyttänyt luonnon urbaanista ympäristöstään rakentamalla ympärilleen niin vahvana pitämänsä infrastruktuurin, että joen tulviessa uomistaan se ”ei käyttäydy, kuten sen kuuluisi”.

Ihmisen kuvaaminen osana luontoa tapahtuu virtuaalikerroksella rinnastamalla ihmisen elämänkaari luontoon ja vuodenaikoihin. Metallien salissa on kuusi lasimaalattua ikkunaa, joissa on kuvattuna eri-ikäisten ihmisten kasvoja. Ikkunoihin on istutettu virtuaalikerroksen mukaan sanoja geometrisiin kuvioihin ja väreihin, jotka kuvailevat fyysisiä ja symbolisia ominaisuuksia jokaisesta kuvatusta metallista. Virtuaalikerros tekee erilliset nostot ensimmäisestä ja viimeisestä lasimaalauksesta, joissa on kuvattuna lapsi ja vanhus. Lapsesta tehty lasimaalaus kuvastaa elämän alkua, syntymän ja 7 ikävuoden välistä aikaa. Se on yhdistetty rautaan, kaikkein muinaisimpaan metalliin, jota maapallolta löytyy. Vierailija kutsutaan uppoutumaan näihin alkuvuosiin, joihin kuuluu syntymä, tutkaileminen, uteliaisuus sekä ensimmäisen elinvoiman ilmaiseminen. Tässä ikkunassa lapsuus on liitetty alkavaan kevääseen, vuodenaikaan, jossa luontokin herää uudelleen eloon.

Lapsuutta kuvaavan ikkunan lisäksi virtuaalikerroksella nostetaan esille viisauden iän ikkuna. Ikkuna on viimeinen ja siinä on kuvattuna vanha mies, jonka katseen kerrotaan olevan suloinen ja silmiä ympäröivien ryppyjen olevan yhteydessä viisauden ikään. Ikkuna on omistettu kullalle, ei vain alkemistisen arvonsa vuoksi, vaan myös muistuttamaan myyttisestä ihmiskunnan kultaisesta ajasta. Vanhuksen taustalla ikkunassa on kuvattuna luminen maisema, lumen peittämiä kuusia, sininen järvimaisema sekä vesiputous. (Liite 3)

Näissä kahdessa ikkunassa näkyvät elämänkaaren alun ja lopun kuvaukset rinnastettuna luontoon sekä vuodenaikoihin. Lapsuuden ikkunassa kevät yhdistetään ihmisen elämän alkupäähän ja vanhuuden ikkunassa puolestaan sykli tulee täyteen päätökseensä talvimaisen myötä. Siinä missä kevät merkitsee luonnon uudelleen eloon heräämistä, on talvi vuodenaika, jolloin kasvillisuus vaipuu lumipeitteen alle talvehtimaan ja monet eläinlajit painuvat talviunille. Siten se kuvastaa elämän päätökseen tulemistä, jota toisaalta seuraa myös aina uusi elämä kevään saapuessa vääjäämättä sulattamaan lumiset peitteet ja herättämään kasvillisuuden ja eläimet uniltaan.

Vuodenaikojen lisäksi rinnastaminen tapahtuu alkemistisen teeman mukaan materiaalien avulla: lapsuuden ikkuna on yhdistetty rautaan, vanhuuden ikkuna kultaan. Metallien salin alkutekstissä jalostusprosessin kerrotaan kulkevan raudasta kultaan, eli tässä näkyy damanhurilaisen näkemyksen mukainen ihmisen koko elämänpituuden jalostusprosessin suunta. Lapsuuden ikkunassa puhutaan uteliaisuudesta ja tutkailemisesta, vanhuuden ikkunassa suloisesta ryppyjen reunustamasta katseesta, mikä viittaa iän tuoman viisauden myötä edelleen lempeänä pysymisen ihanteeseen. Damanhurilaiseen filosofiaan kuuluu elämäkokemuksien kurtumuksesta huolimatta lapsenomaisena ja avoimena pysyminen.

Elinaikanaan ihmisten kerrotaan olevan mahdollista muodostaa ja ylläpitää harmonisia suhteita elämän syklien, luonnon ja universumin kanssa. Tämä näyttää, miten damanhurilaisen filosofian mukaan ihmisen elämä ei ole luonnon kausista irrallinen, vaan ihminen kasvaa, elää ja kehittyy luonnon syklien rinnalla. Lopulta kuollessaan ihminen liittyy osaksi elämän kiertokulkua ja biodiversiteettiä tullessaan osaksi maata ja siten myös planeettaamme.

Luontoon liittyviä ilmiöitä jaotellaan binäärisen sukupuolikäsityksen mukaisesti, mikä näkyy siinä, että salien kuvastossa ja aihepiireissä toistuvat mies- ja naissukupuoli sekä feminiinisyys ja maskuliinisuus. Feminiininen ja maskuliininen periaate toistuvat eri maalauksissa kuvauksina, mutta maskuliiniseen periaateeseen liitettyjä ominaisuuksia ei juuri avata. Sukupuolitetut ilmiöt keskittyvätkin virtuaalikierröksellä erityisesti feminiinisiin kohteisiin.

Veden salin kuppimaisen muodon kerrotaan symboloivan kohtua, jonka puolestaan kerrotaan synnyttävän sieluja, ideoita, projekteja ja mitä tahansa muuta elämän luovuudelle substanssia antavaa. Veden salin lattiamosaiikissa sekä Peilien salin kattomosaiikissa uivat delfiinit yhdistyvät damanhurilaisessa perinteessä feminiinisiin veden ja meren voimiin, samoin samassa mosaiikissa keskellä olevaa tähteä ympäröivä syvänsininen tila, joka toimii ideogrammina feminiinille Pyhällä kielellä. Voiton ja Maan salit ovat omistettu feminiiniselle

prinsiiille, joka siinä yhteydessä nähdään sekä elämän siementä sisältävänä että sille muodon antavana kohtuna. Feminiinisuuden ja naissukupuolen liittäminen kohtuun ja siten elämän syntymiseen on osa toistuvaa kuvastoa, johon myös damanhurilaiset liittävät omaa maailmankatsomustaan.

Virtuaalikierröksellä mainitaan myös ohimennen erilaisia vahvoja naishahmoja, jotka liitetään luontoon, kuten maailman synnyttänyt ja elämän alkulähteeksi nimetyn veden elementtiin liitetty egyptiläinen jumalatar Mut ja jo aiemmin mainittu merestä syntynyt autuuteen ja kauneuteen yhdistetty Suuri äiti (*Great Mother*) Devi Kamala. Jälkimmäisestä jumalattaresta kerrotaan, että hän on luonut ekstaasin, josta havainto itsestä on lähtöisin. Myös muita jumalattaria - kuten satureita - mainitaan, mutta lähinnä ohimennen ilman suurempia määrittelyjä. Näin tuodaan esille tällaisten vahvojen naissuojelijavoimien olemassaolo damanhurilaisessa maailmankatsomuksessa, mutta jälleen virtuaalikierröksen vieraalle vain esitellään jonkin ilmiön olemassaolo ilman laajempien taustojen selittämistä tai yhteyksien esittämistä.

Ekokritiikissä luonnon kuvaukset ovat keskiössä, mutta myös kuvaukset ihmisestä luonnon kontekstissa kuuluvat olennaisesti tutkittaviin kohteisiin. Edellä esitellyistä esimerkeistä käy ilmi, miten Ihmiskunnan temppeleissä ihminen sulautetaan osaksi luontoa, rinnastetaan metaforisiin suhteisiin luonnosta löytyvien elementtien kanssa sekä liitetään vuodenaikoihin ja luonnon omiin sykleihin. Tällä tavalla damanhurilaiset tuovat esille, miten ihminen on erottamaton osa luontoa ja kaikki on yhteydessä toisiinsa.

3.5 Kritiikki ihmisen toimintaa kohtaan

Edellisessä kappaleessa kerroin, miten ihminen esitetään osana luontoa virtuaalikierröksen sisältämässä materiaalissa. Niihin kuvauksiin ei sisältynyt kritiikkiä ihmisen toiminnasta luontoa kohtaan, jota virtuaalikierröksellä nousi esille sekä selvästi että välillisesti ilmaistuna. Jo Damanhurin yhteisön ja ekoyhteisön perustaminen sisälsi kritiikkiä nykyihmisen toimintaa kohtaan, sillä Damanhur-projekti oli alusta asti sosiaalinen kokeilu esimerkillisestä utopiasta (Palmisano & Pannofino 2014).

Ensimmäinen tulkinnanvarainen kritiikki voidaan juontaa alkuhuoneen merimaisemasta: maalauksessa seilaavat erilaiset veneet, joihin lukeutuu myös luksuristeilijä ja höyrylaiva. Siinä missä laivat edustavat eri historian aikakausia, edustavat ne myös erilaisia merenkulkuun

liittyviä motiiveja ja siitä aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä. Soudettava puuvene ei saastuta vesistöjä ja vahingoita luontoa, toisin kuin fossiilisia polttoaineita hyödyntävät laivat.

Etenkin luksuristeilijää voi pitää kritiikkinä ihmisen toimintaa kohtaan siksi, että sen ensisijaisena tarkoituksena voi nähdä ihmisten viihdyttämisen vesillä varsinaisen matkantaittamisen sijaan. Jotkut risteilyt eivät edes käy maissa, vaan kyse on elämyksellisestä ajanvietosta, joka on saavutettavuutensa puolesta mahdollista vain osalle maapallon ihmisistä. Silti se saastuttaa vesistöjä ja häiritsee veden biodiversiteettiä ja eläinlajeja. Damanhurin yhteisössä kritisoidaan nykyihmisen kulutustottumuksia ja saastuttava seilaaminen merillä kuvastaa aikamme nautintohakuisuutta, joka tapahtuu luonnon kustannuksella.

Ihmisen ja luonnon välinen hyötysuhde on suhteellisen yksipuolinen: ihminen on oppinut vuosien saatossa hyödyntämään ja valjastamaan tarkoituksiaan varten luonnon tarjoamia hyödykkeitä, kuten erilaisia materiaaleja, tuulta ja vettä. Osa näistä hyödykkeistä ovat ihmisen selviämisen kannalta välttämättömiä (kuten ilman hengittäminen), kun taas osa on mahdollistanut metsästäjäkeräilijää korkeamman elintason (kuten tuuli energian tuottamiseen sekä materiaalit erilaisen rakentamisen suhteen). Kritiikkiä ihmisen toimintaa kohtaan nouseekin luonnonvarojen ylikuluttamisesta sekä ihmisen toiminnan haitallisuudesta luontoa kohtaan siitä hyötyessä.

Esitin kappaleessa 3.2 tulkinnan, jonka mukaan alkuhuoneen seinällä kuvatussa merimaisemassa seilaavat eri aikakausien veneet kuvastavat ihmisen historian leikkaavaa pyrkimystä löytää vastauksia merkitystä ja olemassaoloa koskeviin kysymyksiin. Damanhurin nykyaikaista elämäntyyliä kritisoivaa maailmankuvaa ajatellen, jos olisimme löytäneet yhtenäisenä ihmiskuntana vastaukset kysymyksiin liittyen olemassaoloon ja elämän tarkoitukseen, emme ehkä eläisi luonnosta ja ympäristöstä niin etäänntyneinä epäterveellistä ja kestämatöntä elämää. Tällä tavalla tulkittuna maalaus esittää myös kritiikkiä ihmistä kohtaan siinä, miten hän päätyy läpi historian aina samojen kysymysten äärelle.

Voiton salissa seinillä kuvatut sukupuuttoon kuolleet tai sukupuuton partaalla olevat eläimet ovat tribuutin lisäksi myös kritiikki ihmisen toimintaa kohtaan, joka on johtanut useiden eläinlajien sukupuuttoon. Seinille maalatut eläimet ovat muistuttamassa siitä, mitä joskus on ollut ja mitä enää ei ole. Kunnioittavan muistamisen lisäksi se voi herättää kollektiivista huonoa omaatuntoa, joka koskettaa koko ihmiskuntaa.

3.6 Pyrkimys vaikuttaa luontoon, ympäristöön ja universumiin

Siinä missä Damanhurin ajatusmaailmassa kritisoidaan ihmisen haitallista tai välinpitämätöntä toimintaa luontoa kohtaan, nostetaan salien sanomassa esille myös sitä, miten tärkeää on pyrkiä vaikuttamaan erilaisten energioiden ja voimien avulla luonnon, ympäristön ja universumin järjestykseen ja hyvinvointiin. Damanhurin yhteisön jäsenet uskovat, että hyödyntämällä oikein universumin energiavirtoja synkreettisten linjojen avulla ihmiset voivat tehdä paljon hyvää ja ylläpitää järjestystä jopa universumin tasolla. Monissa luontoon ja ympäristöön liittyvissä yhteyksissä virtuaalikierröksellä puhutaan ihmisen tehtävästä suojella, ylläpitää ja hoitaa. Samalla muistutetaan, että ihmisen tulee tiedostaa oma pienuutensa luonnonvoimien ja elementtien rinnalla.

Damanhurin yhteisön jäsenen Esperide Ananaksen mukaan damanhurilainen henkisyyden tutkimus perustuu premissille, että kaikki olemassa oleva on osa kaiken sisältävää olemusta, jonka voi määritellä liikkumattomaksi moottoriksi, perimmäiseksi jumalaksi. Siten myös jokainen ihminen on pyhää perua ja on tehtävämme tulla tietoiseksi alkukantaisesta tilastamme, joka on harmoniassa kompleksisen ekosysteemin kanssa, jonka osa olemme. Siihen ekosysteemiin kuuluu kasveja, eläimiä, luonnonvoimat ja erilaiset pyhät voimat. Tämän näkemyksen mukaan itsensä etsiminen ja pyhyys yhtyvät toisiinsa ihmisen ollessa silta henkisen ja materiaalisen tason välillä. (Ananas & Pesco 2009, 14.)

Metallien salissa käsitellään alkemistista muutosta, jossa luonnonmateriaaleja muokataan toiseen muotoon ihmisen toimesta. Muokkaaminen tapahtuu vähemmän arvokkaana nähdystä materiaalista arvokkaampana nähtyyn materiaaliin, esimerkiksi raudasta kultaan. Materiaalien arvottaminen tapahtuu ihmisen toimesta, sillä objektiivisesti tarkasteltuna molemmat edellä mainittujen materiaalien ominaisuudet tekevät niistä pelkästään sopivia omiin tarkoituksiinsa.

Alkemistinen muutos on siis ihmisen pyrkimystä vaikuttaa materiaan ja luontoon, mutta Metallien salissa se toimii metaforana ennemminkin ihmisen jalostumiseen paremmaksi versioksi itsestään. Salin johdatteludiassa on lyhyt teksti laboratoriossa työskentelevästä alkemistista, joka tarkkailee erilaisia pulvereita, nesteitä, välineitä sekä kaikkia elementtejä. Sitten hänen katseensa suuntautuu tuleen, joka sulattaa ja muovaa metalleja. Hänen kätensä, ihonsa ja hiuksensa alkavat vähitellen muuttua hohtavan valkoiseksi ja hänen ajatuksensa yhä monivivahteisemmiksi ja puhtaammiksi sekä hänen katseensa tarkemmaksi päivä päivältä. Hänen sydämensä on täynnä kokemuksia ja silti pysyy lapsenomaisena. Lopuksi tekstissä todetaan: raudasta kultaan, muutosprosessi jatkuu.

The Alchemist is working on his alchemical laboratory. He observes the various types of powder, liquids, instruments, and all the Elements. Then, he looks at the Fire that melts and molds metals. He smiles, thinking of his hands, his skin, his hair that is gradually turning into a gleaming white color; his thoughts that become more and more subtle and pure; his gaze getting sharper every day, although it may appear more increasingly opaque; his heart full of experience, and yet remain as a child. From iron to gold: the transmutation continues.

Hohtavan valkoiseksi muuttuminen voi viitata vanhenemiseen ja hiusten harmaantumiseen, mutta myös valaistumiseen. Huomionarvoista tekstissä on se, että kokemusten karttuessa alkemistin sydän pysyy lapsenomaisena, millä viitataan viattomuuteen, puhtauteen, hyväntahtoisuuteen ja avoimuuteen. Tässä näkyy damanhurilaiset arvot kartuttaa tietoa maailmasta, mutta samalla olla paatumatta ja kyynistymättä. Tätä samaa viestiä välittää myös Metallien salin lasi-ikkuna vanhuksesta, josta kirjoitin kappaleessa 3.3.

Ihmiseen liittyvä jalostustyö toimii myös ensiaskeleena luontoon ja siitä laajempaan ympäristöön vaikuttamiseen. Jotta ihminen voi vaikuttaa suotuisasti ympäristöönsä hyödyntäen universumin maagisia ulottuvuuksia, täytyy hänen ensin tulla tietoiseksi omista inhimillisistä rajoitteistaan ja kehittää itseään. Ihmisen jalostusprosessi toimii siten ehtona myös ympäristöön vaikuttamiselle.

Jalostusprosessissa olennaista on tiedon kartuttaminen. Metallien salissa puhutaan Tiedon tulesta, jota suojelemaan ja ravitsemaan ihmiskunta on aina rakentunut. Tuli toimii metaforana palavalle vahvalle voimalle, joka ajaa ihmistä kohti kehittyneempää olotilaa, jonka avulla hän pystyy tekemään hyvää maailmankaikkeuden eteen. Damanhurin yhteisö myöskin viittaa itseensä internetsivuillaan henkisinä tutkijoina ja etsijöinä, mihin liittyy olennaisesti heidän maailmankatsomuksensa ja filosofiansa kanssa linjassa olevan tiedon kerääminen henkisyyden kentältä.

Metallien salissa esitetyn informaation mukaan tuli yhdistää meidät todellisimpaan luontoomme, sisällämme olevaan ideaaliin sekä intohimoomme tietoa kohtaan. Näin toteamalla esitetään, että ihmiskunta jakaisi yhteisen perustan edellä mainittujen arvojen suhteen, joihin kuuluu olennaisesti tiedon tavoittelemisen. Ihmisten ”todellista luontoa” tai ”sisällä olevaa ideaalia” ei kuitenkaan avata enempää, mikä jättää jälleen esitetyn ajatuksen avoimeksi ja tulkinnanvaraiseksi. Siitä käy kuitenkin ilmi, että ihmisillä on damanhurilaisten mukaan sisällään potentiaalia, jonka kehittäminen on tavoittelemisen arvoista.

Keskellä Metallien salin pyöreää huonetta on pilari, jossa on kuvattuna kohokuvioituja ihmisiä metsässä puunrunkojen välissä. Ihmisillä on toinen käsi kohotettuna ylös tavoittelemaan vihreänkeltaista katonrajassa olevaa valaistua lasimosaiikkia, aivan kuin puiden hedelmiä tai valaistumista. Tämä muistuttaa Raamatun syntiinlankeemuskertomuksen hyvän ja pahan tiedon puuta, etenkin kun salin katossa kiemurtelee käärmeitä kasassa. Syntiinlankeemuskertomuksessa Jumala on kieltänyt ihmistä syömästä puun hedelmiä, mutta käärme, joka virtuaalikerroksen mukaan symboloi monissa kulttuureissa tietoa, rohkaisi ihmistä uhmaamaan Jumalan tahtoa. Ihminen päätti syödä puun hedelmiä, jolloin hän joutui poistumaan paratiisista.

Asetelma kuvastaa, miten damanhurilaiset arvostavat tiedon saamista enemmän kuin suuren entiteetin tahdon noudattamista. Tiedon saavuttaminen on korkeampi arvo kuin pysyä kuuliaisena Jumalalle, joka haluaa pitää ihmisen pimennossa maailman tiedosta. Tämä kuvastaa sitä, miten Damanhurin yhteisön jäsenet haluavat ja kokevat voivansa vaikuttaa itse maailmankaikkeuden järjestyksen ylläpitämiseen, kohoten jopa Jumalan tasolle.

Metallien saliin pääsee neljästä eri ovesta, joiden kaikkien eteen on asetettu pilari. Ne ovat keraamisia ja niissä on kuvattuna ihmishahmoja nousemassa ja putoamassa, kietoutumassa yhteen käärmeiden, lehtien ja hedelmien kanssa. Näyttää siltä, kuin iso puu olisi istutettu estämään vierailijaa ottamasta seuraavaa askelta ovesta. Tämän kerrotaan kuvastavan valintaa, joka on antanut alkuperän ihmiskunnan henkisyyden polulle: damanhurilainen myytti kertoo, että ihmiset ovat valinneet poimia tiedon puun hedelmät, mieluummin kuin kuolemattomuuden puun hedelmät. Siitä johtuen ikuisuutemme on jatkuvaa vuorottelua kuoleman ja uudelleensyntymisen välillä.

Myytti mukailee suoraan aiemmin mainittua syntiinlankeemuskertomusta: Aatami ja Eeva olisivat voineet elää paratiisissa ikuisesti ja mukavasti, mutta heidät karkotettiin tekojensa vuoksi elämään kuolevaisten vaivaista elämää. Kuolemattomuuden sijaan he saivat kyvyn olla itsestään tietoisia itsenäisiä ajattelevia olentoja. Damanhurilaisena alkumyyttinä tämä voi kuvastaa sitä, miten katolisessa Italiassa alkunsa saanut yhteisö kritisoi kristinuskon Jumalaa, joka alun perin halusi pimittää ihmisiltä tietoa ja kyvyn itsenäiseen ajatteluun. Vastalauseena tälle syntyi yhteisö, joka kehittää omaa henkistä tutkimustaan ja tiedettään irrallisena Italian valtauskonnosta. Tätä voi pitää myös eräänlaisena heräämiskokemuksena.

Veden salin seinille maalatuista kultaisista käärmeistä kerrotaan, että ne ovat vartijoita, jotka johtavat ja valvovat neljää suuntaa, joista synkroniset linjat virtaavat sillä alueella. Veden sali

on yksi temppelien vanhimpia saleja ja on kaivettu juuri tähän tiettyyn paikkaan sen energisten ominaisuuksien vuoksi. Tietoa symboloivan käärmeen valinta liittyy Veden salissa synkronisten linjojen tiettyyn puoleen: ne eivät ole vain energiavirtoja vaan myös kosmisia polkuja, joita pitkin tieto ja informaatio kulkevat. Synkroniset linjat yhdistävät ajatuksen virtaukset, joita kaikki galaksissa läsnä olevat erilaiset elämän muodot toteuttavat.

Virtuaalikerroksella viitataan jatkuvasti siihen, miten emme ole yksin olemassa maailmankaikkeudessa ja miten erilaisten keinojen kautta on mahdollista ottaa yhteyttä maailmamme ulkopuolelle sekä hyödyntää näkymättömiä voimia ja energioita. Metallien salissa kerrotaan, että tuli avaa ovia mahdollistaen kontaktin ottamisen ympärillämme olevan näkymättömän kanssa. Samassa salissa olevassa Maan ovesa kerrotaan olevan elementtejä, jotka mahdollistavat pääsyn ikivanhoihin henkisiin energioihin, jotka muovaavat universumiamme. Veden salin seinille maalattujen käsien kautta on virtuaalikerroksen mukaan mahdollista luoda yhteys salin energian, toimintojen ja tiedon kanssa, kun vierailija painaa oman kätensä sitä vasten.

Spiraalit tulevat esille virtuaalikerroksella universumiin kontaktin ottamisen kontekstissa. Ne kuuluvat muinaiseksi taiteenmuodoksi esiteltyyn *selficaan*, ja niiden kerrotaan voivan isännöidä, kanavoida ja ohjata älyllisiä energioita. PierLuigi Zoccatellin mukaan Damanhurin yhteisöön kuuluva Esperide Ananas on todennut Airaudin selfisten maalausten pohjautuvan johonkin, jota Airaudi piti muinaisena taiteena ja joka ilmaisee ”älyllistä” energiaa kaksiulotteisten merkkien ja värien muodon läpi. (Zoccatelli 2016, 155–156.)

Spiraaleja voidaan käyttää virtuaalikerroksen mukaan tuottamaan tiettyjä energeettisiä kenttiä, harmonisoimaan ympäristöä tai kannattelemaan erilaisia aktiviteetteja tutkimuksessa ja meediona toimimisessa. Niitä pidetään elävinä energioina, joiden avulla on mahdollista ottaa yhteyttä erilaisiin ulottuvuuksiin ja todellisuuksiin. Ihmisten henkilökohtaisella tasolla niiden sanotaan voivan nostaa elinvoimaa ja hyvinvointia, kuten myös vetää puoleensa synkroniaa ja lisää ihmisten kykyä olla vuorovaikutuksessa universumin energioiden kanssa. (Liite 4)

Ihmiskunnan temppelit sisältävät virtuaalikerroksen mukaan maailman laajimman selficen rakennelman. Selfica on Oberto Airaudin kehittämä taiteenmuoto ja Ihmiskunnan temppelit damanhurilaisten näkemyksen mukaan keskeisiä rituaalipaikkoja ja synkronisten linjojen energiakeskittymiä, joten temppelien valikoituminen suurimman selficen rakennelman lokaatioksi on ymmärrettävää. Rakennelma sisältää kultaa ja muita metalleja, jotka on upotettu seiniin ja salien lattioiden alle tietyn prosenttimäärän mukaan, joka on mitoitettu ja laskettu

riippuen jokaisen tilan omasta funktiosta. Tästä näkee sen, että damanhurilaiset ovat kehittäneet omaa tiedettään pitkälle ja toimivat myös sääntillisesti sen mukaan tehokkaimman energiavarauksen varmistamiseksi.

Vain Airaudi teki selficiä maalauksia ja hänen kuolemansa jälkeen vain kourallinen damanhurilaisia olivat valtuutettuja jatkamaan hänen taiteellista työtään. Airaudin maalaukset palvelevat yhteisöllistä tarkoitusta damanhurilaisille: ne ovat taideteoksia ja yhteisön ulkopuoliset keräilijät ostavat niitä sellaisina. Niiden tarkoitus on kuitenkin tuottaa energioita, jotka hyödyttävät damanhurilaisia tai ketä tahansa maalauksia kohtaavaa henkilöä sekä koko maapalloa. (Zoccatelli 2016, 147.)

Sfäärien sali on virtuaalikerroksen mukaan tempeleiden selficen järjestelmän ydin. Siellä kerrotaan olevan mahdollista meditoida ja kokeilla välittää ajatusta synkronisten linjojen kautta. Jokainen lasipallo Sfäärien salissa on damanhurilaisille ovi, jota oikein aktivoituna voidaan käyttää välineenä ottaa yhteyttä planeetan energiavirtoihin tiedon universumista lähettämiseksi ja vastaanottamiseksi. Tämä on mahdollista etenkin tiettyinä aikoina vuodesta, kuten päivänseisauksien ja päiväntasausten aikaan, jolloin Damanhurissa järjestetään *Contact with the Cosmos* -ohjelma, joka on avoin yhteisön jäsenille sekä vierailijoille. (Ananas 2006, 87.) Lasipalloja käytetään lähettämään kuvia, unia, toiveita, suunnitelmia sekä kommunikoimaan tila- ja aikaulottuvuuksien tuolle puolen. Kultalehdellä vuorattu katto luotiin suodattamaan ja jalostamaan salin energioita ja taajuuksia, viestien lähettämisen säätelämiseksi.

Sfäärien salin esittelytekstin vieressä on lyhyt tekstinpätkä *Correspondences*:

He raised his eyes, and the color of his eyes was met by the blue of the sphere, as if one was the mirror of the other. At that moment, he understood that the difference between what is inside and outside, between us and the world, was all but an illusion. He felt part of the whole: the winter sea that crashes against the shore and its cliffs, the abundant flow of sap in the green foliage of summer, the amniotic fluid surrounding a child's body who as yet any knowledge of the world beyond.

Where is the center, inside or outside of us?

Correspondences kääntyy suomeksi kirjeenvaihdoksi tai havaintojen vastaavuudeksi, jotka molemmat kuvaavat tekstin sisältöä ja salin teemaa. Tekstissä kuvaillaan Sfäärien salin lasipallon kautta yhteyden saamista suurempaan ymmärrykseen siitä, miten ero meidän ja maailman välillä on vain illuusiota. Tekstistä tulee ilmi, miten damanhurilaisen ajatusmaailman

mukaan kaikki olemassa oleva on osa jotain suurempaa kokonaisuutta: talvinen rantaan lyövä meren aalto ja toistaiseksi vielä maailmasta täysin tietämätön vauva lapsivedessä ovat toisistaan täysin irrallisia asioita, mutta damanhurilaisessa filosofiassa ne ja kaikki maailmassa olemassa oleva näkyvä ja näkymätön ovat silti yhteydessä toisiinsa. Temppeleiden selficen järjestelmän ja synkronisten linjojen avulla damanhurilaiset kokevat voivansa ottaa yhteyttä ja kuljettaa tietoa kaiken olemassa olevan välillä tämän planeetan rajojen sisä- ja ulkopuolella.

Virtuaalikerroksen mukaan Sfäärien salin lasipallot sisältävät erilaisia muinaisilla tekniikoilla valmistettuja alkemistisia nesteitä, jotka ovat kytköksissä jokaisen pallon tarkoitukseen. Pallojen sanotaan aktivoituvan valon, parfyymien, liikkeen ja temppeleiden selficen järjestelmän kautta. Pallojen vieressä olevien kivipilarien päällä on eri aikakausilta ja eri maantieteellisiltä alueilta peräisin olevia pikareita. Pikarit ovat yhteydessä palloihin sisältämiensä erilaisten parfyymien ja niiden pohjassa olevan selfican kautta. Näin ne edesauttavat salin järjestelmän aktivointia. Lasipallojen ja pikareiden aktivoitusmisprosessi olisi mielenkiintoista nähdä käytännössä paikan päällä ja kuulla, millaisia järjestelmiä damanhurilaiset prosessin takana kokevat olevan. (Liite 5)

Pikareiden takana seinällä mosaiikkikoristeet muodostavat tumman ympyrän. Niiden tarkoituksena on vahvistaa viestejä, joita lähetetään ja saadaan pallojen kautta. Mosaiikkiympyrän reunoja kiertää kultalehdestä tehty koriste, joka ei ole vain koristeellinen elementti, vaan kuten kaikki metallit läsnä temppeleissä, olennainen osa selfistä systeemiä. Aikaisemmassa kappaleessa kerroin, miten lasipallot toimivat ovina universumiin. Niitä voisi verrata myös lähettimiin, joiden antennina pikarit, niiden pohjassa oleva selfica ja mosaiikkiympyrät toimivat.

Sfäärien salissa kerrotaan enemmän synkronisista linjoista, jotka ovat damanhurilaisen filosofian mukaan energiavirtoja, jotka risteävät universumissa. Ne ympäröivät Maata yhdistäen sen kaikkiin elämänmuotoihin koko kosmoksessa. Planeettaamme kiertää virtuaalikerroksen mukaan 18 pääasiallista synkronista linjaa. Yhdeksän niistä virtaa horisontaalisesti idästä länteen ja toisen yhdeksän virtaavat vertikaalisesti pohjoisesta etelään. Jälkimmäiset kohtaavat napojen kohdalla, muodostaen yhden virran auringon kanssa ja sieltä ne laajenevat muihin tähtiin ja planeettoihin. (Liite 6)

Esperide Ananas avaa synkronisia linjoja Damanhurin matkaoppaassaan. Hänen mukaansa linjat kuljettavat mukanaan ideoita, ajatuksia, intuitioita, unia sekä ajatustapoja. Ne verhoavat kaikkia planeettoja, joilla on elämää. Päästäkseen käsiksi synkronisten linjojen tarjoamiin

energioihin, damanhurilaiset ovat rakentaneet kivilabyrinttejä, omistaneet tiettyjä paikkoja eri elementeille ja pystyttäneet kiviä. Damanhurin alueella kaikki on integroitu niin, että synkronisten linjojen energiat saadaan valjastettua ihmisten hyvinvoinnille ja henkiselle kasvulle. (Ananas & Pesco 2009, 12–13.) Virtuaalikierroksen mukaan sen lisäksi, että linjojen funktiona on kantaa tietoa ja elävää energiaa, ne toimivat myös säiliöinä muinaiselle tiedolle ja uudelle tiedolle, jota kehittyy jatkuvasti useiden kansojen ja lajien välisen tiedonvaihtamisen vuoksi. Damanhurilaiset näkevät ne tavallaan universumin hermojärjestelmänä, joka suuntautuu jatkuvasti kohti suurempaa kompleksisuutta.

Kahden tai useamman synkronisen linjan kohtaaminen luo valtavia energisiä potentiaaleja, joita damanhurilaisten mukaan on käytetty rakentamaan erityisiä tiloja yhteyden ottamiseksi kosmisten voimien kanssa. Esimerkkeinä näistä tiloista mainitaan Tiibet, Intia, Egypti ja osa Väli-Amerikkaa. Myös muinaiset ja maagiset paikat, kuten Stonehenge, on rakennettu damanhurilaisten mukaan näiden linjojen risteyskohtaan. Italian Piedmonten Damanhur seisoo neljän synkronisen linjan risteyskohdassa, mikä luo siitä erityisen tärkeän energiakentän. Sen vuoksi sinne on rakennettu Ihmiskunnan temppelit, jotka sisältävät erityisen vahvaa energiaa ja sen vuoksi Damanhur nähdään sopivana paikkana suorittaa maailman ja universumin järjestystä ylläpitäviä rituaaleja.

Esteettinen puoli on olennainen osa damanhurilaisten rituaaleja ja keskiössä heidän henkisessä kokemuksessaan. Oberto Airaudin filosofiassa taide nähdään ainutlaatuisena henkisten opetusten kantajana. Airaudin taiteellista puolta tutkineen PierLuigi Zoccatellin mukaan Airaudi pyrki taiteellaan välittämään esoteerisistä viestistään esteettisen idean. Airaudi piti erityisesti orgaanisista muodoista, tulivat ne esille ihmisessä, eläimessä, kasvilla, simpukassa, fossiilissa tai missä tahansa, mikä on muovaantunut universaalien elinvoiman kautta sen loppumattomassa luovassa prosessissa. (Zoccatelli 2016, 149 & 153.) Esteettisyyden arvostaminen sekä luontotribuutit kietoutuvat toisiinsa temppelisalien koristeellisessa ja harkitussa toteutuksessa. Taide ei ole vain koristelua varten, vaan myös väline arvojen ja tiedon välittämiseen. (Ananas 2006, 22.)

Damanhurilaisten maailmankatsomus, johon synkroniset linjat ja niiden myötä maailmaan ja universumiin vaikuttaminen tarjoaa uudenlaisen tarkastelukohteen ekokritiikin näkökulmasta. Ekokriittisen tutkimuksen kohteena olevat luonto ja ympäristö laajenevat planeettalliselle ja universumin tasolle, mikä muuttaa myös ekokritiikin soveltamista. Välittömässä ympäristössämme olevan biodiversiteetin ja sen suojelemisen lisäksi suojelumme kohteeksi

nousee myös henkiset näkymättömät voimat, joiden hallinnoimiseen vaaditaan damanhurilaisten mukaan monimutkaisempia prosesseja kuin konkreettiset luonnonsuojeluteot.

4 Yhteenveto ja loppupäätelmät

Tässä kappaleessa muodostan yhteenvedon edellä esitetyn aineiston analyysin pohjalta, erityisesti ekokritiikin näkökulmasta. Ekokritiikki on noussut aineistosta esille eri teemojen myötä luonnon kuvauksissa sekä ihmisen roolin ja toiminnan positiivisessa, neutraalissa ja kriittisessä tarkastelussa. Yhteenvedon jälkeen vastaan vielä erikseen tutkimuskysymyksiin.

Voiton salin voi tulkita sekä haavekuvaksi ihmisen ja luonnon harmonisesta yhteiselosta, mutta myös kunnianosoitukseksi luonnon moninaisuudelle ja biodiversiteetille. Sukupuuton uhkaamien tai siihen jo kuolleiden lajien kuvaaminen valtavissa seinämaalauksissa on kunnianosoitus niitä lajeja kohtaan, jotka ovat luonnollisesti tai ihmisen toiminnan aiheuttamisen takia kadonneet maailmasta. Samalla koko salin voi tulkita kritiikiksi ihmisen toiminnalle, jonka myötä eläinlajit ovat kohdanneet sukupuuton tai ovat vaarassa kadota kokonaan. Tässä kuviossa näkyy vahvasti ekokriittinen suhtautuminen monelta eri kannalta.

Harmonisen yhteiselon saavuttaminen luonnon ja ihmisten välillä on perustavanlaatuinen arvo ja tavoite temppeleiden sanomassa. Luonnon nähdään jo itsessään olevan kykeneväinen tähän harmoniseen liittoon, joten ongelma liittyy ihmisen kykenemättömyyteen luopua haitallisesta toiminnasta häntä itseään ja luontoa kohtaan. Harmonian saavuttaminen edellyttäisi valtasuhteista irtaantumista, mikä vaatisi ihmiseltä luopumista nykyisestä kulutuspainotteisesta elämäntyylistään.

Eryityisesti Metallien salissa esitettyyn ihmisen jalostumisprosessiin liittyy vahvasti tiedon kartuttamisen tavoittelemisen, itsensä kehittäminen sekä sen myötä pyrkimys vaikuttaa positiivisesti luontoon, ympäristöön ja koko ympäröivään universumiin. Tämä linkittyy olennaisesti damanhurilaiseen maailmankatsomukseen, johon kuuluvat valtavia määriä energiaa ja informaatiota kuljettavat synkroniset linjat. Näitä energiavirtoja hyödyntämällä yhteisön jäsenet kokevat voivansa ylläpitää maailman- ja universumin järjestystä yllä.

Virtuaalikierröksellä viitataan jatkuvasti siihen, miten emme ole yksin olemassa maailmankaikkeudessa. Kaukaisissa galakseissa oleviin älyllisiin elämänmuotoihin pyritään ottamaan yhteyttä selfican ja synkronisten linjojen avulla. Tämä on damanhurilaisen maailmankuvan mukaan tapa olla yhteydessä kaikkeen ja toimia osana suurta kokonaisuutta. Biodiversiteetin käsite laajenee siten myös laajemmaksi elollisten olioiden yhteistyöksi.

Ihmisen kuvaaminen tapahtuu virtuaalikierröksellä eri konteksteissa ja hänet kuvataan osana luontoa eri tulokulmista käsin. Perustana kaikelle kuvaamiselle on se, ettei ihmistä voi erottaa

luonnosta erilliseksi toimijaksi. Damanhurilaisen filosofian mukaan oikeanlainen luontosuhde sisältää ihmisen vahvassa luontoyhteydessä nöyränä, mutta itsenäisenä luovaan toimintaan tähtäävänä toimijana. Ihmisen elinkaari rinnastetaan luonnollisiin sykleihin ja vuodenaikoihin kuvastamaan, miten kaikki luonnolliset prosessit ovat yhteydessä toisiinsa.

Merkittävin ihmiskuvaus luonnon kontekstissa liittyy siihen, että ihminen jää loppujen lopuksi aina luonnonvoimille alistaiseksi. Vaikka ihminen pyrkii hallitsemaan luontoa ja toiminnallaan kykenee aiheuttamaan luonnolle tuhoa, ovat luonnonvoimat ihmistä paljon vahvempia ja hallinnan tunne vain illuusiota. Tässä mielessä ihmisen ja luonnon välillä vallitsevat vaihtelevat valtasuhteet eivät ole tasapuoliset, vaan luonto on aina lopulta voimakkaampi toimija.

Ekokritiikin mukaisesti ihmisen toimintaa kritisoidaan virtuaalikierröksellä. Yksipuolinen, haittaa tekevä hyötysuhde, ahneus ja ylpeys erottavat ihmisen damanhurilaisen filosofian mukaisesta oikeanlaisesta luontoyhteydestä. Siihen tulee pyrkiä takaisin ja tätä tarkoitusta varten yhteisö on perustanut vahvasti ulospäin suuntautuneen kestävästä elämäntapaa toteuttavan ekoyhteisön, joka pyrkii viemään viestiään laajasti ympäri maailmaa yhteisön ulkopuolelle.

Damanhurin yhteisö uskoo maapalloa kiertäviin energiavirtoihin, joiden avulla he kokevat voivansa vaikuttaa positiivisesti maailmaan ja sen ulkopuolelle. Tämä on ekokritiikin näkökulmasta uusi mielenkiintoinen tulokulma luonnon ja ympäristön suojelemiseen, sillä se laajentaa tutkimisen kohteena olevan luonnon ja ympäristön välitöntä läheisyyttämme laajemmaksi toimintapiiriksi. Tähän prosessiin liittyy vahvasti itsensä kehittämiseen pyrkiminen sekä esoteerisen damanhurilaisen tieteen omaksuminen.

4.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Aineiston analyysissä purin virtuaalikierröksellä esitetyn materiaalin teemoittelulla. Varsinaisiin tutkimuskysymyksiin vastaaminen tapahtuu aineistosta esille nousseiden teemojen kautta, joissa pyöritään myös tutkimuskysymysten ympärillä. Osittain tutkimuskysymyksiin on tullut esille vastaukset jo aiemmassa aineiston analyysissä, osittain tutkimuskysymyksen asettelu tarjoaa mahdollisuuden tarkastella analyysia uusista näkökulmista.

1. Miten luonto ja ympäristö esitetään Ihmiskunnan temppeleiden virtuaalikierröksen materiaalissa?

Luonto ja ympäristö esitetään virtuaalikierröksellä erilaisten tribuuttien kautta, joissa luonnon monimuotoisuutta, kauneutta ja rikkautta nostetaan esille. Luontoa kuvataan arvostavasti ja

huolellisesti erilaisten maalausten ja mosaiikkien avulla. Luonto esitetään ihmisen pyrkimysten mahdollistajana (kuten meri kulkuväylänä) sekä ihmiselle ominaisena ympäristönä (kuten Voiton salin valtavissa seinämaalauksissa, joissa ihminen oleskelee yksin ja yhdessä luonnon keskellä leikkien ja luoden uutta). Myös piilotettuja luontotributteja löytyy virtuaalikerrokselta, esimerkiksi tietyt värivalinnat mosaiikkiteoksissa symboloivat luonnosta löytyvien elementtien ja materiaalien ilmenemistä yksin tai yhdessä toisiinsa sekoittuen ja luoden siten jotain uutta.

Luonto esitetään monissa yhteyksissä ihmisen näkökulmasta edullisessa valossa: matkan taittaminen merellä tapahtuu kauniissa kesäisessä säässä matkaa haastavan myrskyn sijaan, eikä seinämaalauksissa näy harmaata, sateista, sumuista tai räntäistä luontokuvausta. Sen sijaan luonnosta on valittu tuoda esille kirkkaat värit, aurinko ja lämpö. Tässä näkyy luonnon arvostamisen lisäksi myös arvottaminen, mikä tapahtuu ihmisen näkökulmasta käsin. Virtuaalikerroksella on valittu tuoda esille esimerkiksi revontulet ja tulivuoren purkaus, jotka molemmat ovat näyttäviä ja ihmisissä ihmetystä, kunnioitusta ja pelkoa aiheuttavia ilmiöitä. Tietyllä tapaa luonnon kuvaaminen virtuaalikerroksella on siten yksipuolista, monimuotoisempaa kuvaamista olisi sisällyttää kuvauksiin kaikkia puolia luonnosta ja säästä monipuolisesti.

Tulivuorenpurkaus on vahva ja pelkoa herättävä ilmiö, jota ihminen ei voi hallita. Metallien salissa tulen elementistä puhuttaessa tuodaan esille luonnon ja sen ominaisuuksien vaarallista ja tuhoavaa puolta. Ihmistä muistutetaan, että hän jää toiseksi vahvoille luonnonvoimille. Näin luonto kuvataan vahvana ylivoimaisena voimana ihmisen ympärillä, josta ihmisen selviäminen on riippuvaista.

Ääripäiden kuvaaminen yhdessä on osa luonnon rikkauden ja monimuotoisuuden kuvaamista. Luonnon eri ilmiöiden sukupuolittaminen ja sen myötä lisämerkityksien tuominen luonnon eri ominaisuuksille on damanhurilaisten tapa jäsenellä luontoa ja liittää siihen omaa maailmankatsomustaan ja filosofiaansa tukevia merkityskimppuja. Siinä missä luonnosta löytyy mies- ja naissukupuolia sekä naaraita ja uroita, feminiinisyyden ja maskuliinisuuden sitominen sukupuolettomiin kohteisiin on damanhurilaisten omaa merkityksenantoa luonnolle.

Vastapainona virtuaalikerroksen luontokuvauksissa muistutetaan myös haitallisesta toiminnasta, jolla ihminen on aiheuttanut tuhoa luonnolle. Tässä asetelmassa ihmisen valtaa luontoa kohtaan nostetaan vuorostaan esille. Kadonneiden tai katoamisvaarassa olevien eläin- ja kasvilajien muistaminen koetaan tärkeänä, mikä viestii siitä, että damanhurilaisille kaikki

elämä on niin arvokasta, ettei mennyttä tule unohtaa ja tulevaisuudessa tulee pyrkiä olemaan aiheuttamatta vastaavanlaista tuhoa. Luonto kuvataan suojeltavana kohteena ja toisaalta vahvana toimijana. Näin tuodaan esille ihmisen ja luonnon välillä vaihtelevaa valtasuhdetta, jossa kuitenkin ihminen jää lopulta toiseksi.

Virtuaalikierroksella on monia kaunokirjallisia tekstinpätkiä, joissa luontoa kuvataan runollisesti. Liber S –kirjassa on teksti Kristallisesta vehreästä kaupungista, jossa luonto kuvataan paratiisinomaisena paikkana. Siellä ihmiset voivat käyskennellä puhuen yleviä, eli keskittyä itsensä kehittämiseen ja korkeampaan olemisen tilaan. Tämä nähdään optimaalisena tilanteena, jossa luonto saa vihertää ja kasvaa vapaana ilman ihmisen puuttumista siihen. Ihminen voi silloin keskittyä kehittämään itseään paremmaksi ja yhteinen jaettu harmonia on saavutettu rauhanomaisen yhteisen olemassa olemisen myötä.

Virtuaalikierroksella vihjataan, että harmonian ja tasapainon saavuttaminen ihmisen ja luonnon välillä riippuu ihmisen toimista. Luonto tarjoaa jo nyt mahdollisuuden ja puitteet täydelliselle tasapainolle, mutta ihmiseltä puuttuu vielä kyky syvemmän ymmärtämisen ja yhteydentunteen saavuttamiselle. Luonto itsessään on jo tasapainossa, ihmisen tulisi vain itse mukautua luonnon järjestäytymiseen.

Virtuaalikierroksen luontokuvauksissa tulee esille ihmisen ja luonnon välinen yhteistyö, joka on lähinnä ihmisen yksipuolista toimintaa luonnon yhteydessä. Tätä yhteistyötä sekä korostetaan että kiitetään, ihminen saa käytännössä kaiken tarvitsemansa ja haluamansa luonnosta. Samalla tuodaan esille ihmisen hyötysuhdetta luontoon: luonnon hyödyntäminen ei jää sovinnolliselle tasolle, vaan ihmisen ahneus saa hänet hyödyntämään luontoa haitallisiin mittasuhteisiin asti. Tämä näkyy nykyisessä elämäntavassa, jota Damanhurissa kritisoidaan.

Luontokuvaukset viedään virtuaalikierroksella pidemmälle kuin tämän maailman tarjoamiin ilmiöihin: luontoon ja ympäristöön sidotaan myös kosminen taso, näkymättömiä voimia ja energioita. Ne vaikuttavat kaikkeen olemassa olevaan, mutta samalla tavalla myös niihin voi vaikuttaa, kunhan sen tekee oikealla tavalla ja voimille nöyränä pysymällä. Synkroniset linjat ovat omalla tavallaan myös osa yhteisön luonto- ja ympäristökuvauksia. Ne ovat damanhurilaisille spesifejä ja tosia lainalaisuuksia, joita länsimaalaiset luonnontieteet eivät ainakaan toistaiseksi tunnusta.

Luonto esitetään virtuaalikierroksella juhlistettavana ja ihailtavana, kaiken elämän tarjoavana perustana. Tämä sopii ekokriittiseen näkemykseen siitä, ettei ihmistä voi erottaa luonnosta

irrationaalisiksi toimijaksi, vaan kaikki luonnossa tapahtuvat muutokset vaikuttavat myös ihmiseen. Siten luonnolle haitallisen toiminnan myötä ihminen aiheuttaa haittaa myös itselleen.

Luonto esitetään ihmisen toiminnalle alistaisena, itsepuolustukseen kykenemättömänä suojelua vaativana kohteena, mutta myös lopulta ihmisen vallan ylittävänä viimeisen sanan sanojana. Luonto esitetään jo itsessään harmoniaan ja tasapainoon kykenevänä kokonaisuutena. Ihmisen tulisi pyrkiä liittymään tähän harmoniaan ja mukautua luonnon ehdoille.

Edellä mainitut luontokuvaukset istuvat ekokritiikin kaanoniin, mutta niissä on nähtävissä myös damanhurilaisten omia lisäyksiä ja merkityksenantoja. Ne liittyvät luonnon mystifiointiin ja damanhurilaiseen maailmankatsomukseen ja filosofiaan. Tässä tulee esille yhteisön maagisesoteerinen luonne. Yhteisön antamia merkityksiä luonnolle ja ympäristölle avaan lisää kolmannessa tutkimuskysymyksessä.

2. Miten ihmisen ja luonnon välinen suhde esitetään virtuaalikierroksen materiaalissa?

Ihminen esitetään virtuaalikierroksella jatkuvasti suhteessa luontoon ja ympäristöön. Tästä käy ilmi, ettei damanhurilaisten mukaan ihmistä voi irrottaa luonnosta irrationaalisiksi toimijaksi, vaan ihmisen selviäminen on jatkuvassa riippuvuussuhteessa hänen ympäristöönsä. Ihmiskuvaukset ovat positiivisia, neutraaleja ja kriittisiä. Damanhurilaisten oma ihmiskuva suhteessa luontoon tulee näkyväksi nöyrytyksenä, minkä vuoksi nykyaikaista kulutuskulttuuria ylläpitävää valta-yhteiskunnan ihmiskuvaa kritisoidaan.

Heti ensimmäisessä Voiton salissa ihmiset ja eläimet esitetään harmonisessa yhteiselossa. Tällä tuodaan esille sitä, että tällaisen harmonian saavuttaminen olisi mahdollista sekä sitä, että ihminen kuuluu vahvempaan luontoyhteyteen kuin mitä hän nykypäivänä urbaanissa yhteiskunnassa elää. Harmonisessa yhteiselossa ihminen ja luonto jakaisivat yhteisen rytmikkään virtauksen, jossa muutokset ja evoluutio jokaisessa osassa tapahtuisi harmoniassa kokonaisuuden kanssa.

Voiton salissa ihmisjoukossa oleskelevat rauhalliset eläimet, kuten vuohi ja tiikeri, viestivät damanhurilaisten ajatuksesta siitä, että ihminen on näistä eläimistä todellisuudessa se vaarallisin. Virtuaalikierroksella nousee esille kritiikkiä ihmisen toimintaa kohtaan vahvimmin samassa salissa: sukupuuttoon vaarassa kuolevien tai jo kuolleiden eläinten kuvaus toimii tribuutin lisäksi myös kritiikkinä. Eläimet on kuvattu salin seinille, jotta ne muistetaan, mutta myös jotta ihminen ei pääse unohtamaan tekojensa seurauksia. Tekojen, jotka ovat johtaneet biodiversiteetin ja eläinkunnan typistymiseen.

Siinä missä ihmisen toimintaa kritisoidaan, tuodaan myös esille sitä, miten ihminen voi vaikuttaa positiivisesti universumin hyväksi. Tämän ehtona on se, että hän osaa hyödyntää planeetan ilmentämiä energioita, kuten synkreettisiä linjoja. Näin ihminen esitetään myös eräänlaisena renkinä tai paimenena, joka toimii maailman ja universumin järjestyksen ylläpitävänä palvelijana. Hänellä on damanhurilaisten tunnustamaa esoteerista tietoa omatessaan valmiuksia, mutta niiden myötä myös vastuu käyttää niitä hyvän tekemiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen ympärillään kaikille elollisille.

Palvelijan ajatus tulee esille lisäksi siinä, että ihmisen tulee pysyä nöyränä luonnon voimille, vaikka hänellä onkin valtaa luontoon. Vallankäyttö näkyy ympäristössä toimimisena tai siitä hyötymisenä, mikä voi tapahtua säntillisesti ja järkevästi tai liiallisuuksiin vietyä hyötymisenä ja siitä seuraavana haittana. Palvelijana ihmisen tehtävä on auttaa ylläpitämään luonnon järjestelmiä ja suojella luontokappaleita - lähinnä itseltään.

Vallankäyttö ja ihmisen asema luontoon nähden tulee esille hallitsemiseen pyrkimyksenä, mutta hallitsemattomuuden toteutumisenä. Taide on kanava, jonka kautta ihmisellä on täysi hallinta luontoon. Todellisuudessa säätilat eivät tottele halujamme eivätkä luonnonilmiöt kysele lupamme toimillemme. Tästä huolimatta ihminen haluaa ylläpitää illuusiota hallinnan mahdollisuudesta sekä siitä, ettei hän jäisi loppujen lopuksi luonnolle toiseksi.

Hallinnan tunteen illuusiota voi vahvistaa urbaanissa yhteiskunnassa nykyaikaisten infrastruktuurien suojassa eläminen. Jos ihminen altistuisi luonnollisemmille ympäristöille ja olisi enemmän niiden armoilla, saattaisi hallinnan tunne laskea. Toisaalta, juuri tätä perusturvallisuuden tilaa ja mukavuudenhalua edistämään ihmiset ovat kehittäneet vahvempia suojuksia ympärilleen luonnon arvaamattomuutta tasoittamaan. Enää ei rukoilla satoa tai jumaluuksia entisen tapaan selviämisen takaamiseksi. Vahvat suojaavat rakenteet ympärillämme ovat saattaneet etäännyttää luonnosta siinä määrin, että luonnonmullistukset ravistelevat arkeamme perustavanlaatuisesti.

Ihmisen ja luonnon kuvaukset tulevat esille myös sillä, että ihminen rinnastetaan virtuaalikierröksellä suoraan luontoon. Lapsi liitetään kevääseen ja vanhus talveen elämän kiertokulun ja luonnon syklien symboloimiseksi. Lapsi yhdistetään rautaan ja vanhus kultaan, jotka ovat molemmat luonnosta löytyviä materiaaleja. Niihin liitetyt arvot ovat ihmisen hyötyprosesseista lähtöisin ja merkityksenanto tulee suoraan ihmiseltä.

Virtuaalikierröksellä esitetty luonnon ja ihmisen välinen suhde tulee esille jo ensimmäisen tutkimuskysymyksen vastauksessa todetulla valtasuhteiden vaihtelulla. Toisaalta ihmisellä on valtaa luontoon, toisaalta ihminen jää väistämättä luonnonilmiöille alisteiseksi. Tämä vaihtelevan valtasuhteen tarkasteleminen kuuluu olennaisesti ekokritiikkiin, jossa erityisesti ihmisen vallankäyttö luontoa kohtaan asetetaan kriittisen tarkastelun alaiseksi.

3. Millaisia merkityksiä luonnolle ja ympäristölle materiaalissa annetaan?

Luontoon sidotaan virtuaalikierröksen materiaalissa laajasti erilaisia merkityksiä. Osa tulee selvästi ihmisen antamina ja osa luonnosta itsestään, jotka ihminen puolestaan omaksuu. Osa liittyy konkreettisiin tämän maailman sisältämiin ilmiöihin, osa tulee damanhurilaisen maailmankatsomuksen myötä maagisista luontoon ja ympäristöön liitetystä ulottuvuuksista.

Jo ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä avatut luonnosta tehdyt kuvaukset osoittavat, että luonnolle ja ympäristölle annetaan paljon arvostusta ja tunnustusta. Luonnon rikkaus ja kauneus herättävät damanhurilaisissa ihmetystä, arvostusta ja sen myötä halua juhlistaa luonnon eri ominaisuuksia. Vahva merkityksenanto tulee ilmi jo luonnon arvostavasta kuvaamisesta, joskin tiettyjen puolien esille nostaminen ja tiettyjen puolien kuvaamatta jättäminen herättää kysymyksen siitä, onko ihmisen kannalta edulliset puolet pelkästään niitä, joita loppujen lopuksi arvostetaan. Toisin sanoen, onko luonnon arvostaminen kuitenkin ehdollista damanhurilaisten puolesta.

Luontoon liitettyjä merkityksiä tulee ilmi virtuaalikierröksellä suoraan ilmaistuna, mutta myös piilotetumpina viesteinä. Luonto toimii perustana kaikelle elolliselle ja elämän syntymiselle sekä jatkumiselle. Luonto toimii perustana myös kaikelle ihmisen olemiselle ja toiminnalle: se tarjoaa maankamaraan, jolla kävelemme, ilman, jota hengitämme ja veden, joka on selviämistemme kannalta ehdotonta. Sen lisäksi se tarjoaa materiaaleja, joilla rakennamme haluamaamme infrastruktuuria ympärillemme (osittain luonnolta suojaamaan) ja kaikessa rikkaudessaan inspiroivia ilmiöitä, joista ammennamme omaan luovuuteemme.

Luonnon ollessa kokonaisvaltainen osa ihmisen selviämistä ja toimintaa, koetaan damanhurilaisessa filosofiassa, että ihminen kuuluu vahvaan luontoyhteyteen. Se ei tule todeksi urbaanissa kulutuspainotteisessa yhteiskuntajärjestelmässä, vaan se vaatii muutoksia ihmisten ajatusmalleissa. Näitä muutoksia Damanhurin yhteisö pyrkii edesauttamaan omalla ulospäinsuuntautumisellaan ja kutsumuksellaan jakaa omaa maailmankuvaansa yhteisön ulkopuolelle.

Pyhyiden kokemukset luontoa ja ympäristöä kohtaan tulevat esille virtuaalikierroksella rivien välistä, mutta uskonnollisuutta, henkisyyttä ja pyhyttä tuodaan esille konkreettisesti sanavalinnoilla ja salien koristelulla. Ihmiskunnan temppeleistä puhutaan temppeleinä, jotka ovat palvomiseen tarkoitettuja rakennuksia. Jokaisessa salissa on oma alttarinsa, joka on uskonnollisessa seremoniassa käytettävä koroke. Saleja edeltävissä infoteksteissä puhutaan siitä, miten kaikki on osa yhtä suurta kokonaisuutta, kaikki elävä kulkee rytmikkäässä virtauksessa ja kaikella elollisella on perustavanlaatuinen yhteys.

Pyhyiden liittäminen temppeleiden teemoihin tulee vahvimmin esille arvokkaana ja arvostavana suhtautumisena. Virtuaalikierroksella ei sanota suoraan, että kaikki elämä on pyhää, mutta siinä tuodaan esille, miten kaikkea elämää tulee suojella ja arvostaa. Damanhurilaisten myyttien mukaan aiemmin on ollut aika, kun ihmiset ovat olleet sujuvassa yhteydessä luontoon sekä toisiinsa. Virtuaalikierroksella ei avata mikä rikkoi aiemmin vallinneen yhteyden, mutta siinä tuodaan esille vahvasti sitä, miten samanlaiseen yhteyteen tulee pyrkiä takaisin. Tämä tulee esille harmoniseen yhteiseloön pyrkimisenä.

Saleista löytyy viittauksia eri uskontoihin sekä niiden kuvastoa, kuten hindulaiseen ja egyptiläiseen perinteeseen kuuluvia jumalallisuuksia. Ne sidotaan maailman syntyyn, elementteihin ja voimiin. Tässä näkyy yhteisön New Age –henkisyys, eklektisyys ja useiden uskontojen ominaisuuksien yhdisteleminen. Saleissa ilmenevät eri uskontojen jumaluudet eivät ole palvonnan kohteita itsessään, vaan ne nähdään osana juuri sitä suurta kokonaisuutta, johon kuuluvat kaikki elollinen maailmassa, näkymättömät voimat universumissa ja kaukaiset älyllisyydet muissa galakseissa, johon selfican avulla on mahdollista ottaa yhteyttä.

Kuten aiemmin olen kirjoittanut, damanhurilaisten maailmankuva laajentaa luonnon ja ympäristön käsittämisen välittömästi läheisyydestämme planeetalliselle, universumin ja galaktiselle tasolle. Näihin kaikkiin kaukasiinkin kohteisiin on mahdollista ja suotavaa pyrkiä vaikuttamaan positiivisesti. Merkityksenannon tutkiminen kohdistuu siten ympärillämme olevaan luontoon, mutta myös kaukasiin ja kuviteltuihin ympäristöihin.

Damanhurilaisten merkityksenanto luonnolle on kokonaisvaltaista ja se laajentaa luonnon sekä ympäristön käsitteitä välittömästi ympäristöstämme pidemmälle kuviteltuihin ympäristöihin. Ihmisen nähdään saavan tämän planeetan luonnosta kaiken tarvitsemansa ja enemmänkin. Ihmisen luovuus puolestaan määrittelee, miten saatuja materiaaleja hyödynnetään.

4.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Toistaiseksi Damanhurista tehty tutkimus koskee enimmäkseen sen yhteisöllisyyttä, ekologisia ratkaisuja, byrokratiaa, Oberto Airaudia, esoteerisuutta sekä Ihmiskunnan temppelitä. Viimeiseksi mainittu vetää kohteena puoleensa monista syistä: ainutlaatuisuutensa sekä kiistanalaisen historiansa vuoksi. Myös Airaudi johtajahahmona yhteisössä on ollut vahvan kiinnostuksen kohteena tutkimuskentällä.

Damanhur ja Ihmiskunnan temppelit tarjoavat monia mahdollisuuksia jatkotutkimukseen. Molemmat ovat edelleen varsin tuntemattomia Suomessa sekä suomenkielisellä tutkimuskentällä. Uskontotieteellisestä näkökulmasta tutkittavaa riittää runsaasti, mutta myös muiden tieteenalojen näkökulmasta Damanhurista voi löytyä paljon uusia löydöksiä.

Damanhurista voi tehdä uskontotieteellistä yhteisötutkimusta ekokylän ja utopiayhteisön käsitteiden näkökulmasta. Airaudin esoteerisista kiinnostuksenkohteista eri paratieteenaloilla sekä niihin pohjautuvista yhteisöön viedyistä opetuksista riittää tutkittavaa. Myös Airaudin taiteellisiin töihin liitetyt jopa pyhyidenkokemuksia lähentelevät arvonannot yhteisön jäsenten toimesta tarjoavat tutkimuskohteita.

Damanhurista esitettyä kritiikkiä voi tutkia lisää uskontojen uhrien näkökulmasta. Airaudin paikoitellen jopa messiasmaisen johtohahmon aseman hyväksi käyttämisestä yhteisön jäseniä kohtaan voisi kerätä aineistoa laajemmin: sen ilmenemisen tavoista, laaduista ja seurauksista.

Damanhur on pyörinyt vahvasti egyptiläisen Horus-jumalan myytin ympärillä, mutta näiden kahden yhteyttä voisi vielä selventää, sillä usein yhteys on vain mainittu. Yhteys Horukseen ja Egyptin jumalmytologiaan sekä Airaudin mieltymys juuri niihin ja muihin hänen valitsemiinsa maagisiin kohteisiin tarjoaa tarkasteltavaa. Egyptiläisen koristekielen estetiikka näkyy monissa temppelisaleissa, mutta virtuaalikierröksellä aihetta ei avattu juurikaan. Airaudin syyt kieltää Damanhurin olevan henkinen yhteisö hänen ollessa itse hyvin kiinnostunut henkisyiden piiriin luettavista ilmiöistä sekä tuodessa niitä ahkerasti myös yhteisön toimintaan mukaan tuntuu ristiriitaiselta ulostulolta, jota voisi avata lisätutkimuksella.

Damanhurin ekokyläksi määritteleviä piirteitä voisi tutkia esimerkiksi seuraavien kysymyksenasettelujen kautta: miten ekokylille ominaiset jokapäiväiset valinnat näkyvät Damanhurin yhteisössä tai sen jäsenien elämässä? Missä määrin ekologisuus näkyy enemmän yksilöiden mielenmaisemissa henkisyiden kokemuksina ja missä määrin konkreettisina

toimina? Missä määrin henkisyys on nivottuna ekologisuuteen ja missä määrin ne ovat erilliset arvot yhteisön jäsenten elämässä?

Ollessaan jäsenmäärältään laaja ja eri puolille maailmaan levittäytynyt yhteisö, tarjoaa Damanhur hedelmällisen kohteen erilaisille yhteisötutkimuksen aiheille. Millaisia erilaisia hierarkioita eri jäsenyystasot synnyttävät? Miten hierarkiat näkyvät esoteeriseen tietoon käsiksi pääsemisessä, koetaanko ne jollain tavalla syrjiviksi tai mielivaltaisiksi? Onko havaittavissa minkäänlaista hierarkkista arvotusjärjestelmää Italiassa ja muualla sijaitsevien yhteisöjen välillä? Tehdäänkö muualta maailmasta ”pyhiinvaelluksia” Piedmonteen ja jos tehdään, mitä ne pitävät sisällään?

Italian Piedmontessa sijaitseva pääkeskus on ymmärrettävästi tutkituin kohde, mutta Damanhurin etäyhteisöt Euroopassa, Yhdysvalloissa, Japanissa ja Australiassa tarjoavat myös laajan tutkimuskentän. Tutkimuskysymyksinä voisi tutkia, millaista toimintaa etäyhteisöissä on ja millainen suhde niillä on Italian Damanhuriin. Etäyhteisöillä on omat hallintonsa, joita johtavat omat kapteenit. Kapteeni valitsee kuningas- tai kuningatarjohtajan, joka hallitsee yhteisöä puolen vuoden ajan. (Vitullo 2016, 342.) Etäyhteisöistä voisikin tutkia, millä eri tavoilla ne ovat itsenäisiä yhteisöjä ja millaisia persoonallisia ominaisuuksia niillä on verrattuna Italian Damanhuriin. Miten maantieteellisesti Italiaa muita yhteisöjä lähempänä sijaitseva Berliinin yhteisö kiinnittyy toiminnaltaan tai maailmankuvaltaan Damanhuriin? Mihin etäyhteisöt toiminnassaan keskittyvät sekä miten ne ovat järjestäytyneet?

Damanhurissa riittää erilaisia myyttejä: Enkidu-niminen avaruusgorilla, synkroniset linjat, legendaarisen Atlantiksen kieleen pohjautuva oma kieli (Vitullo 2016, 342), maailmankaikkeuden järjestystä ylläpitävät rituaalit sekä uskomussysteemit näiden taustalla. Jokainen edellä mainitusta aiheesta sopii uskontotieteen tutkimuskentälle. Italian Piedmontessa sijaitsevan Damanhurin ollessa tutkituin kohde – hyvin ymmärrettävästi sen ollessa Damanhurin toiminnan pääkeskus, Airaudin elinpaikka sekä maantieteellinen lokaatio hänen konkretisoituneille visioillensa – myös muualla maailmassa sijaitsevat Damanhurin etäkeskukset tarjoavat tutkimuskenttiä moneen aiheeseen. Niiden jäsenten yhteisöllisyys, osallistuvuus, omissa keskuksissa järjestämänsä toiminnan muodot sekä suhde Italian pääkeskukseen tarjoavat sekä uskontotieteelle että muiden tieteenaloille tutkittavaa.

Lähteet

Airaudi, Oberto 2016: *Liber S: Profezie dell'era di acquario*. Dhora S.R.L. Impresa Sociale, Vidracco.

Ananas, Esperide 2006: *Damanhur: Temples of Humankind*. Toim. Grey, Allyson. CoSM Press, New York.

<https://books.google.fi/books?hl=sv&lr=&id=St8jLDIUQRMC&oi=fnd&pg=PR6&dq=oberto+airaudi&ots=9TilFEyW2I&sig=bcZMoaxK7UdecXWVaRYJihrkpg&redir_esc=y#v=onepage&q=oberto%20airaudi&f=false>

Ananas, Esperide & Pesco, Stambecco 2009: *The Traveler's Guide to Damanhur: The Amazing Northern Italian Eco-Society*. North Atlantic Books, Berkeley.

<https://books.google.fi/books?hl=sv&lr=&id=vINzA_qPYG0C&oi=fnd&pg=IA1&dq=temples+of+humankind+&ots=d9TYppYhzE&sig=TAwq4pwkN18EAJPVy8XwfRJ_uVQ&redir_esc=y#v=onepage&q=temples%20of%20humankind&f=false>

Cardano, Mario & Pannofino, Nicola 2018: Taking Leave of Damanhur. Deconversion from a Magico-Esoteric Community. *Social Compass 2018 (09)*, 433–450. Sage Publications, London.

Clarke, Peter 2006: *Encyclopedia of New Religious Movements*. Routledge, New York.

Chryssides, George 2012: *Historical Dictionary of New Religious Movements*. The Scarecrow Press; Lanham.

Gilli, Monica & Palmisano, Stefania 2021: Spiritual Seekers in Esoteric Tourism Contexts. The Damanhur community in Italy. *Journal of Tourism and Cultural Change 5*, 696–708.

Haapamatti, Kirsi & Elo, Suvi 2015: *Unelmien ekokylät – Kurkistuksia suomalaiseen ekoyhteisöasumiseen*. Basam Books, Helsinki.

Lahtinen, Toni & Lehtimäki, Markku 2008: *Äänekäs kevät. Ekokriittinen kirjallisuudentutkimus*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Lahtinen, Toni & Löytty, Olli 2022: *Empiirinen ekokritiikki*. Kotimainen kirjallisuus, Helsingin yliopiston suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto, Helsingin yliopisto.

Miller, Timothy 2016: *Spiritual and Visionary Communities, Out to Save the World*. Routledge, New York.

Palmisano, Stefania & Pannofino, Nicola 2023: *Damanhur: An Esoteric Community Open to the World*. Cham: Springer International Publishing AG.

Palmisano, Stefania & Pannofino, Nicola 2014: Damanhur, An Exemplary Utopia: An Analysis of the Public Identity of a New Religious Movement Online. *International Journal for the Study of New Religions* 5 (1): 27–50.

Pöysä, Jyrki; Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka 2010: *Vaeltavat metodit*. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, Joensuu.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi, Helsinki.

Vala, Vera 2015: *Tuomitut*. Gummerus, Helsinki.

Verma, Sanjeev; Warriar, Lekha; Bolia, Brajesh & Mehta, Shraddha 2022: Past, present, and future of virtual tourism – literature review. *International Journal of Information Management Data Insights* 2 (2) 2022, 100085, 1–15.

Vitullo, Alessandra 2016: New Age Goes Online: Relocating Spirituality in Virtual Spaces. The Study of Damanhur. *Methaodos. Revista de Ciencia Sociales* 4 (2), 339–348.

Zoccatelli, PierLuigi 2016: ”All the Heavens in your Hands”: Oberto Airaudi and the Art of Damanhur. *Nova Religio* 19(4), 145–162.

Internet-lähteet:

Damanhur Inside Out – yhteisöä kritisoiva anonyymi nettisivusto (Haettu 3.2.2024)

<<https://damanhurinsideout.wordpress.com/>>

Damanhurin lahjoituksia vastaanottavat nettisivut (Haettu 13.3.2024)

<<https://www.damanhur.foundation/about-us/>>

Damanhurin viralliset nettisivut (Haettu 13.3.2024)

<<https://damanhur.org/>>

Damanhur Welcome Center – yhteisön ylläpitämä matkailusivusto (Haettu 13.3.2024)

<<https://damanhur.travel/>>

Damj1 – Damanhurin ”pääkaupungin” esittelysivu. (Haettu 27.8.2024)

<<https://damj1.org/>>

Da Prato, Franco: His experience and Research: The Damanhur community, a magical contradictory movement? (Haettu 3.5.2024)

<https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/34773108/Da_Prato_EN-libre.pdf?1411012569=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DRELAZIONE_CONVEGNO_FECRIS_COPENAGHEN_IN.pdf&Expires=1698761435&Signature=gWqZPNolh3BgFomXMXflw9ED3U7V1HNJR6vSIKL3--56hLEloulrtJdJWb01BOGz5aodxPrNOvL0lpktWIm6jTKRjp0SdyJbGHg0GuClp-sUuN1TLtJ2GQrRABAlynJ3m7TQqxeAqLp8W7v~Th1aQ~155BKSG~tlqKjFd11Clp7xunIT-VSB0Lr1ag1eqcUK8CGJZ2eZi1rOdcZiIODRBFLiFbIkAftVAU54tXYPuOvN3jiwqMwTrVLRmOsZz~Rb71qML56eBi13THHsQcXpg1pOrcy2VYxSOtgHHOVrqZWVJf7Rsq~2os~ekhU4W6ot1b5dNWbPlet3lvnt0ZyRCA_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA>

Global Ecovillage Networkin internetsivut (Haettu 14.6.2024)

<<https://ecovillage.org/project/damanhur-federation/>>

Hannula, Tommi & Pellas, Lotta 2024: Lähes sata kuollut Espanjan tulvissa – video näyttää lapsen hurjan pelastamisen. Helsingin sanomat 30.10.2024. (Haettu 31.10.2024)

<<https://www.hs.fi/maailma/art-2000010796533.html>>

Suomen kestävän elämäntavan yhteisöt ry -nettisivut (Haettu 23.7.2024)

<<https://genfinland.weebly.com/>>

Temples of Humankind -nettisivut (Haettu 13.9.2024)

< <https://thetemples.org/>>

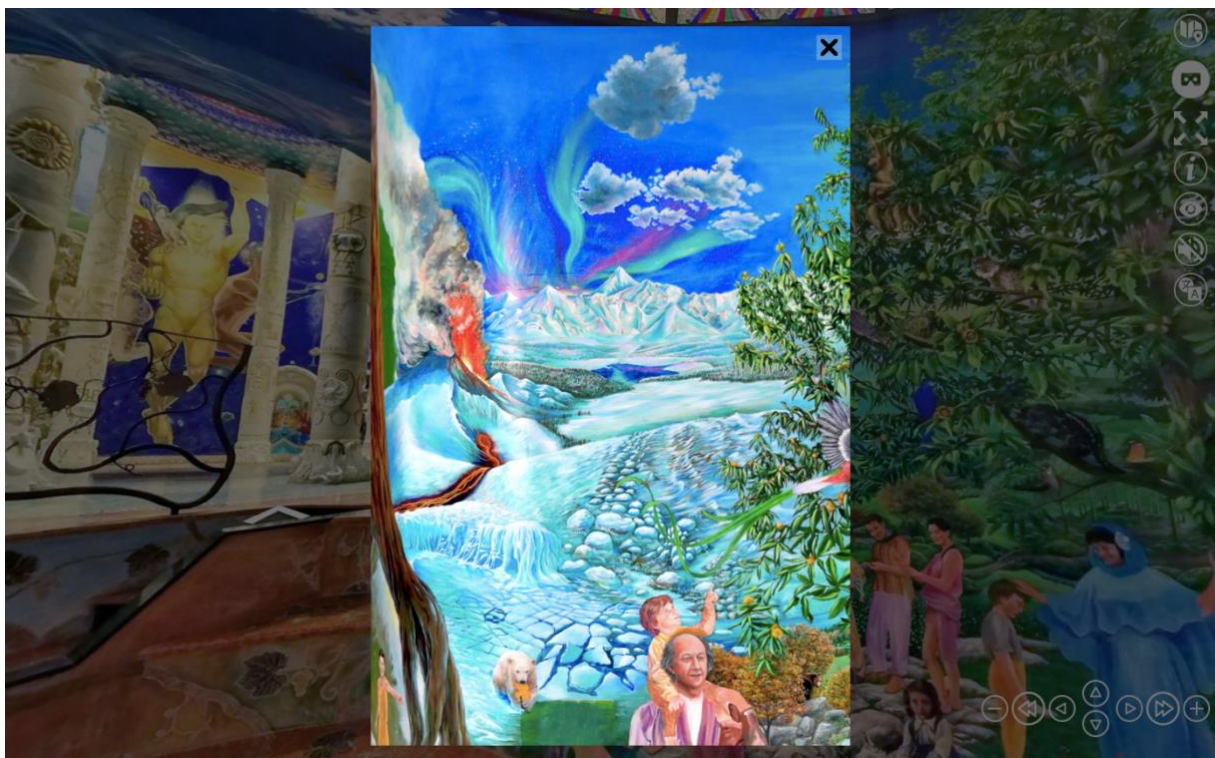
Uskontojen uhrien tuki UUT ry (Haettu 10.9.2024)

<<https://www.uskontojenuhrientuki.fi/uskonyhteisoista/milloin-huolestua/>>

Liitteet

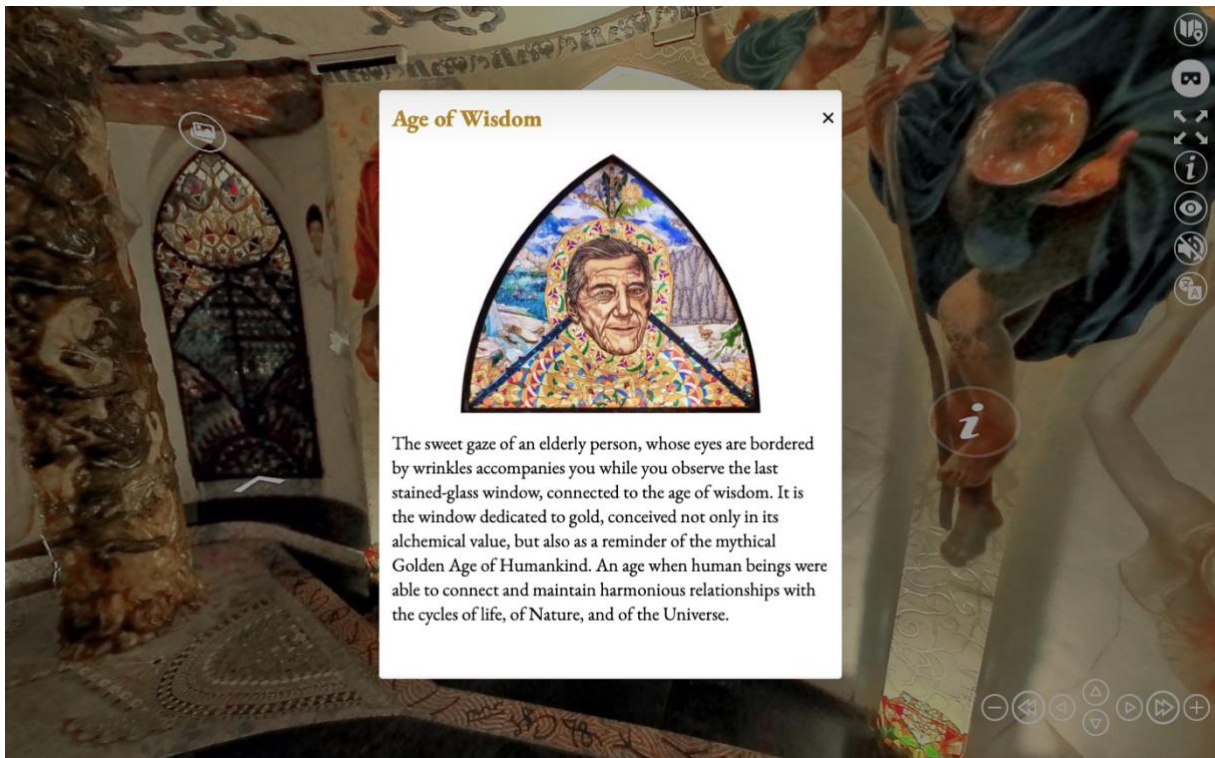

Liite 1 Alkuhuoneen merenrantamaisema

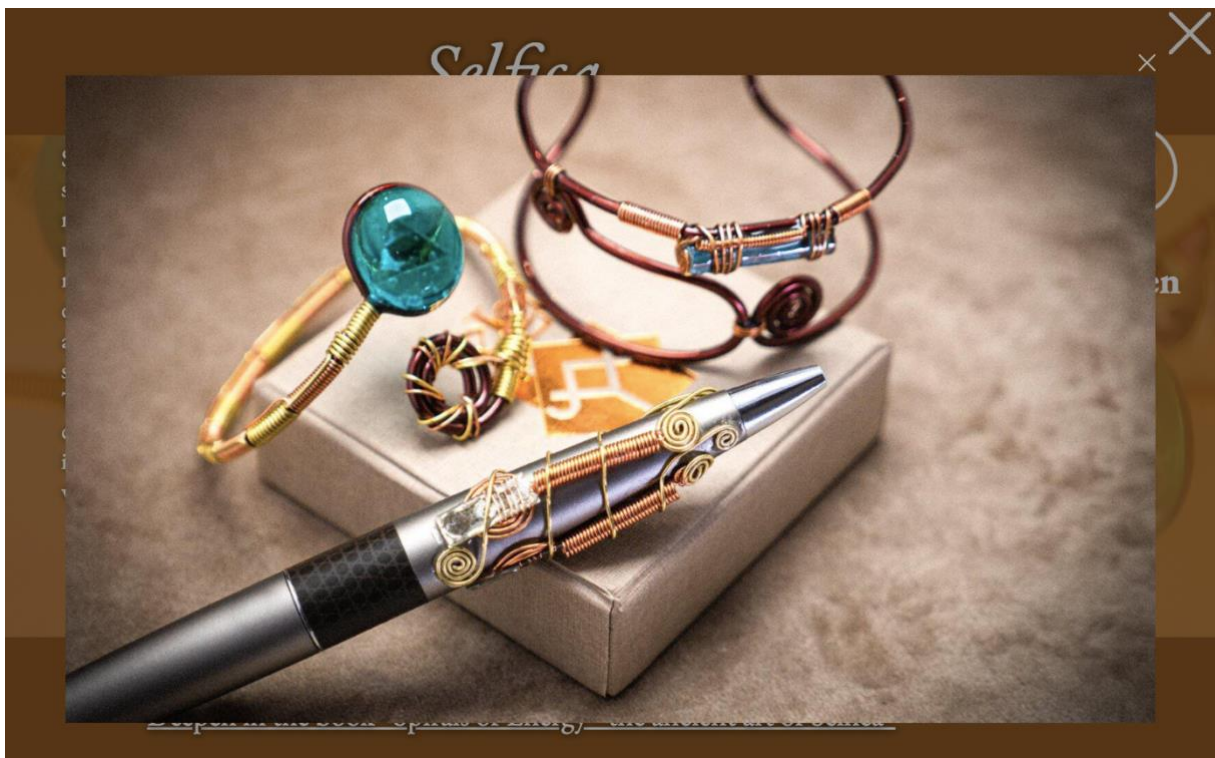

Liite 2 Luminen maisema Voiton salin seinältä

Liite 3 Viisauden iän ikkuna Metallien salissa

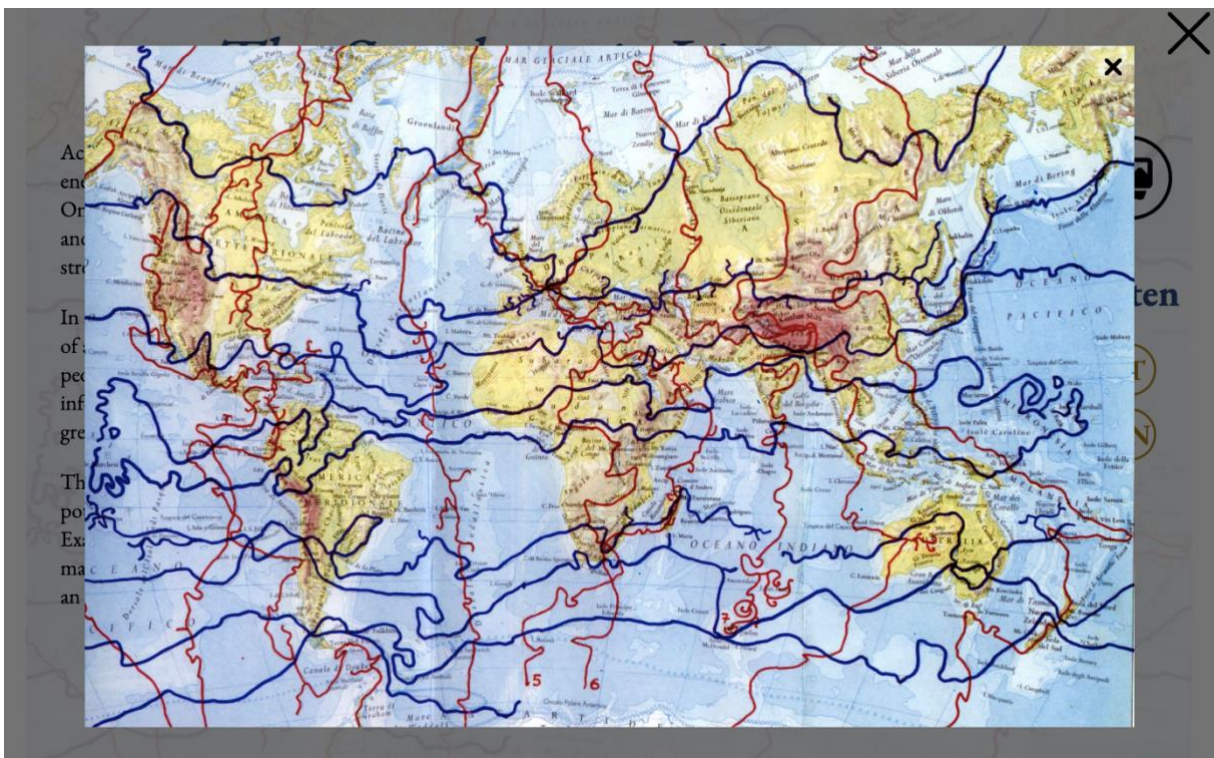

Liite 4 Esimerkkikuva selficasta

Liite 5 Sfäärien salin värikkäät lasipallot, joiden avulla voi ottaa yhteyttä muihin galakseihin

Liite 6 Kartta synkronisista linjoista, jotka kiertävät maapalloa